Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

VLIV ZMĚN PRAVIDEL JUDA NA SKÓRE V ZÁPASE V RÁMCI OLYMPIJSKÉ KVALIFIKACE V LETECH 2014-2020

Diplomová práce
(magisterská)

Autor: Bc. Dominik Pavlů, učitelství pro střední školy,
tělesná výchova – zeměpis
Vedoucí práce: Mgr. Jiří Štěpán
Olomouc 2020

Jméno a příjmení autora: Bc. Dominik Pavlů
Název diplomové práce: Vliv změn pravidel juda na skóre v zápase v rámci olympijské kvalifikace v letech 2014-2020
Pracoviště: Katedra sportu
Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jiří Štěpán
Rok obhajoby diplomové práce: 2020

Abstrakt: V diplomové práci je popsán sport judo, jeho pravidla a jejich změny v průběhu dvou olympijských kvalifikací. Hlavním cílem práce bylo shrnutí všech zásadních změn v pravidlech u dvou kvalifikačních cyklů a vliv těchto změn na skóre závodníků v zápasech. Dílčími úkoly pak byla analýza vybraných statistik ze zápasů a jejich vzájemné srovnání.

Klíčová slova: úpolový sport, účinnost, turnaj, ippon, bodové hodnocení.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Dominik Pavlů
Title of the master thesis: The influence of changes in judo rules on the score in a match within the Olympic qualification in 2014-2020.
Department: Department of Sport
Supervisor: Mgr. Jiří Štěpán
The year of presentation: 2020

Abstract: The diploma thesis describes the sport of judo, its rules and their changes during two Olympic qualifications. The main goal of this work was to summarize all fundamental changes in the rules of the two qualifying cycles and the impact of these modifications on the scores in matches. Partial tasks were to analyse selected match statistics and their mutual comparison.

Keywords: combat sport, efficiency, tournament, ippon, point evaluation

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Jiřího Štěpána, uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 27. července 2020 ……

Děkuji mému vedoucímu práce Mgr. Jiřímu Štěpánovi za pomoc, cenné rady a připomínky při zpracování diplomové práce.

OBSAH

1 ÚVOD 8

2 PŘEHLED POZNATKŮ 9

2.1 Judo 9

2.1.1 Historie a vznik juda 9

2.1.2 Etika juda 12

2.1.3 Historie a vývoj juda v ČR 13

2.1.4 Současné sportovní judo ve světě 15

2.1.5 Základní všeobecná pravidla a pojmy 19

2.2 Systematika juda 21

2.2.1 Nage-Waza 22

2.2.2 Katame-waza 24

2.3 Historie pravidel juda 26

2.3.1 Příčiny změn pravidel 28

2.3.2 Vývoj pravidel do roku 2013 29

2.3.2.1 Délka trvání zápasu 29

2.3.2.2 Rozdělení závodníků do hmotnostních kategorií 30

2.3.2.3 Hodnocení technik hodů (technických činností) 33

2.3.2.4 Časy držení a jejich ohodnocení 35

2.3.2.5 Posuzování přestupků 36

2.3.2.6 Rozhodčí 38

2.4 Srovnání pravidel v kvalifikačních cyklech 2014-2016 a 2018-2020 39

2.4.1 Nejvýznamnější změny v pravidlech 39

2.4.2 Další změny v pravidlech od OH 2016 43

3 CÍLE 44

3.1 Hlavní cíl 44

3.2 Dílčí cíle 44

3.3 Hlavní výzkumná otázka 44

3.3.1 Vedlejší výzkumné otázky 44

4 METODIKA **45**

4.1 Charakteristika výzkumného souboru **45**

4.2 Metody zpracování diplomové práce **45**

5 VÝSLEDKY **47**

5.1 Způsoby ukončení zápasů **49**

5.1.1 Vyjádření k hlavní výzkumné otázce 49

5.1.2 Vyjádření k vedlejším výzkumným otázkám 1 a 2 50

5.1.3 Vítězství na ippon 53

5.1.3.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 3 53

5.1.4 Účinnost v provádění technik 56

5.1.5 Množství jednotlivých skóre v zápasech 57

5.1.5.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 4 57

5.2 Způsoby ukončení zápasů u jednotlivých hmotnostních kategorií mužů **59**

5.3 Způsoby ukončení zápasů u jednotlivých hmotnostních kategorií žen **62**

5.4 Způsoby vítězství v ne-waza muži a ženy **65**

5.4.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 5 65

5.5 Způsoby vítězství do konce druhé minuty **66**

5.5.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 6 66

5.6 Doba ukončení zápasů **68**

5.6.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 7 69

6 DISKUZE **70**

7 ZÁVĚRY **72**

8 SOUHRN **75**

9 SUMMARY **76**

10 REFERENČNÍ SEZNAM **77**

11 PŘÍLOHY **80**

1 ÚVOD

Judo je olympijským sportem pro muže od roku 1964 a od roku 1992 také pro ženy. Zápas v judu vyžaduje excelentní fyzickou kondici, technické a taktické dovednosti (Franchini, Matsushige, Del Vecchio, Artioli, 2011).

V souladu s technicko – taktickými nároky se tento sport změnil v posledních dvou desetiletích skrze sérií změn oficiálních pravidel, které sledují zlepšení účinnosti a dosažení větší dynamiky v judo zápase (Calmet, Pierantozzi, Sterkowicz, Chalis, Franchini, 2017).

Změny pravidel mají ponechat rysy tradičního juda, kde by šanci na vítězství v průběhu zápasu povzbudilo hledání maximálního skóre (ippon) v každém okamžiku (Franchini, Artioli & Brito, 2013).

Přesto, že judo bylo vytvořeno s výchovným účelem, stalo se prvním bojovým sportem na olympijských hrách. Díky změnám jako zavedení hmotnostních kategorií, změnou zápasové plochy nebo odlišením barev kimon se stávalo přívětivějším pro oko diváka. V průběhu času se projevily další změny, které měly vliv na vývoj tohoto sportovního odvětví. (Brousse and Matsumoto, 1999).

Ve studii Franchiniho (2013) se říká, že zavedením pevného kalendáře, světového žebříčku závodníků, změn v udělování trestů, užitím videozáznamů při sporných situacích nebo zákazu chytání rukou pod úrovní pásu se judo přizpůsobilo současným trendům.

Boguszewski (2011) uvádí, že většina změn byla učiněna po olympijských hrách v Londýně v roce 2012 za účelem zatraktivnění juda, kdy závodník usiluje o ippon, místo negativních akcí jako bránění soupeřova útoku.

Všechny změny pravidel, které byly provedeny, ne vždy ovlivnily zápasy správným zamýšleným směrem. Některá pravidla byla po velmi krátké době zrušena nebo výrazně poupravena. Stalo se tak proto, aby nebylo poškozováno dobré jméno juda, ale hlavně aby široká veřejnost judo chápala a oblíbila si ho. Výše zmíněné aspekty mě jako závodníka a trenéra vedou k otázce, zda změny pravidel, které byly učiněny v nedávné době, opravdu vedou k cílům, které byly vytyčeny.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Judo

Judo je úpolový, bojový, olympijský sport původem z Japonska. Individuální zápolení dvou sportovců, snažících se na základě fyzických, technických i taktických dovedností dokázat převahu nad soupeřem a zvítězit rozdílem bodového hodnocení nebo před časovým limitem, to vše v rámci stanovených pravidel. Zahrnuje techniky v postoji, které umožňují zvednout a hodit soupeře na záda a techniky na zemi, kdy je cílem přitlačit soupeře na zem, kontrolovat jej a aplikovat držení, páčení nebo škrcení do vzdání se. Bojové umění vhodné pro dívky i chlapce, muže i ženy všeho věku (ijf.org).

Jak uvádí Lebeda (1960), judo je vynikající bojový sportovní zápas, poměrně mladá sportovní disciplína, svými kořeny však tkvící ve skutečně pradávné minulosti.

Judo je volně přeloženo jako „jemná cesta“. Mezi hlavní hesla juda patří „minimálním úsilím maximální účinnost“ (Weinman, 2005).

Chceme-li si na judo udělat správný názor, je důležité pochopit jeho principy, zákonitosti i sportovní pravidla. Boje na tatami dokáží zaujmout čím dál více diváků. Pro svoji dynamičnost a přitažlivou vnitřní atmosféru se judo stává vyhledávaným sportem mladých lidí na celém světě (Srdínko, R., & Vachun, M., 1984).

2.1.1 Historie a vznik juda

Historické souvislosti Japonska a život uvnitř uzavřené ostrovní země daly vzniknout judu jako derivátu různých bojových umění, využívaných hrdinnými bojovníky, samuraji. Přestože většina technik juda vznikala se záměrem ublížit, zmrzačit či zabít, dnes jsou techniky upraveny tak, aby cvičenci, žáci i studenti využívali a učili se techniky bezpečně, s minimálními dopady na jejich zdraví. Rozdíly mezi judem a dalšími národními bojovými sporty té doby jsou patrné. Judisté na rozdíl od kendistů nepoužívají zbraně, oproti karate jsou v závodním judu zakázány kopy a údery, od aikida se judo liší možností páčení pouze loketního kloubu. (Fojtík, 1975).

Místo toho judo využívá úchopů za tkanou uniformu, nazývanou kimono či judogi s následnou aplikací různých chvatů. S využitím síly, rovnováhy a pohybu je docíleno vítězství nad protivníkem (ijf.org).

Nové bojové umění, judo, vzniklo v druhé polovině 19. století. Zakladatelem byl Jigoro Kano (čti Džigoro Kano). Profesor, jenž většinu svého života věnoval neúnavnému studiu mnoha bojových stylů.

Během svého života systematizoval a zdokonalil chvaty dřívějšího jiu-jitsu. V druhé polovině 19. století mělo právě jiu-jitsu výsadní postavení v hierarchii bojových umění a škol. Kano se díky celoživotnímu studiu tělovýchovných systémů různých zemí a detailním znalostem soudobého jiu-jitsu, rozhodl založit svoji školu. Svůj plán na modernizaci tehdejších bojových umění realizoval v roce 1882 založením školy KODOKAN JUDO (Schäfer, 2007).

Záměrem profesora Kana bylo odlišit se od tehdy neoblíbených technik jiu-jitsu a prokázat nové kvality svého systému. Intelektuální, morální i fyzický rozvoj kladl na první místo. Zrození etikety, chování v dojo, úcta k mistrům a učitelům, ale i mezi cvičenci navzájem, byly a jsou esenciální pilíře školy Kodokanu i celého juda. Bezpečnost a pozitivní klima jsou všudypřítomné, jak při tréninku, tak při soutěžích. (Takahashi, 2005).

Úspěšnost a obliba Kanova systému rostla. Již po několika letech se stalo jeho učení v Japonsku velice uznávaným. Význam a principy tohoto systému byly potvrzeny ve sportovním prostředí, ale i celospolečensky. Důkazem je pozice Jigora Kana v roli ministra školství a člena olympijského výboru. Díky svým nesporným pozitivům se učení Kodokanu šířilo i mimo japonské ostrovy. Hlavně jako sebeobranné umění se judo stalo populárním v Německu, Francii i ve Velké Británii. Ne nadarmo patří judo v těchto zemích k nejlepším v Evropě i na světě. V mnoha státech se judo dostalo do osnov základních a středních škol. (Srdínko, R. 1987).

Obrázek 1. Socha zakladatele juda Jigora Kana u budovy Kodokanu v Tokiu

Judistická komunita rostla a Kanovo učení se rozšířilo do celého světa. Zájem o judo se zvyšoval a začaly se pořádat významné mezinárodní soutěže. V roce 1951 se konalo první mistrovství Evropy, první mistrovství světa v roce 1956 v Tokiu, v té době ještě bez hmotnostních kategorií. Premiéru mezi olympijskými sporty judo zažilo v roce 1964 v Tokiu, kde byli závodníci rozděleni do těchto hmotnostních kategorií: do 68 kilogramů, do 80 kilogramů, nad 80 kilogramů a kategorie „open"- bez rozdílu vah. První ženský světový šampionát se uskutečnil roku 1980 v New Yorku. Od roku 1992, olympijských her v Barceloně, se soutěží v judu účastní i ženy (Srdínko, R. 1987).

2.1.2 Etika juda

Sport, výchova i životní styl. Všechny tyto atributy v sobě skrývá judo. Obsahuje množství pravidel a doporučení v oblastech etikety, chování a etiky. Studenti či žáci se učí důležitým hodnotám úcty, respektu k jejich instruktorům, trenérům, jejich partnerům, starším či mladším, rozhodčím, ale i rodině a přátelům, spolužákům, ale především sami k sobě. Neméně důležitým se stává schopnost udržení pozornosti, rozvíjení dobrých pracovních návyků, které mohou posloužit do budoucího života. Z mnoha rituálů, které jsou součástí judo, snad žádný není tak spektakulární a významný jako rituál ukloněním. V judu je úklon prováděn při vstupu a odchodu z dojo (japonský výraz pro tělocvičnu). Úklonem začíná a končí každá tréninková jednotka jako poděkování a obdiv za vykonanou práci. Před začátkem a po skončení společného cvičení se studenti ukloní a ukáží vzájemný respekt k sobě. V oficiálních zápasech se soutěžící ukloní na začátku a na konci zápasu, čímž prokazují uznání a zdvořilost k soupeři i k pravidlům juda, která podporují fair-play a vztah mezi sportovci. V průběhu let se úklon stává nedílnou součástí životního postoje judisty a jeho pohledu na svět. Právě proto je judo ceněno jako sport, vyznávající vysoké hodnoty jak na sportovišti, tak i v běžném všedním životě. Není náhodou, že motto EJU zní: "judo, more than sport". Snaha o rozvoj sportovního odvětví jako takového, ale i zapojení edukační či výchovné složky do životů cvičenců i společnosti, je neoddiskutovatelný. (eju.net).

Obrázek 2. Logo a motto Evropské Unie Judo, EJU (eju.net, 2013).

2.1.3 Historie a vývoj juda v ČR

Začátek systematického rozvoje juda je spojen s osobou Františka Smotlachy, propagátora tělesné výchovy i známého přírodovědce. Důležitý je rok 1919, kdy byl zahájen organizovaný trénink jiu-jitsu v Praze, v rámci vysokoškolského sportu. Zcela výjimečnými se staly roky 1935 a 1936, kdy tehdejší Československo navštívil sám profesor Jigoro Kano. Tato návštěva podnítila vznik spolků a kroužků, ve kterých se judo aktivně cvičilo. Československý svaz Jiu-Jitsu byl založen v dubnu 1936. Členem Evropské unie juda (EJU) se československé judo stává v roce 1953, kdy byla převzata pravidla EJU a pod vedením A. Lebedy započalo činnost i reprezentační družstvo ČSR mužů. Pravidelná účast našich závodníků na evropských soutěžích se datuje od roku 1954 a již od tohoto roku se dostavují první úspěchy. Na konci roku 1960 se čísla aktivně provozujících judistů pod hlavičkou svazu pohybují okolo čtyř tisíc sportovců, kteří jsou sdruženi v 90 oddílech. (Kalous et al., 2011)

Z organizačního hlediska je v současnosti nejvyšší instancí sportu Český svaz juda (ČSJu), který vznikl po rozdělení ČSR v roce 1993 a funguje dodnes. ČSJu jako nejvyšší výkonný orgán zajišťuje technické, organizační a hospodářské záležitosti pro vypisování, pořádání a řízení soutěží na území ČR. V současné době sdružuje přes 250 oddílů s více jak 26000 osobami aktivně se věnující judu (Český svaz juda, 2020).

Obrázek 3. Znak českého svazu juda (czechjudo.org)

Reprezentační družstvo se pravidelně zúčastňuje světových akcí jako OH, MS a ME. Mezi nejúspěšnější závodníky poslední doby můžeme zařadit Pavla Petřikova ml., Jaromíra Ježka, Davida Klammerta, nebo nastupující hvězdy Adama Kopeckého a Renatu Zachovou. Samotnou kapitolou je Lukáš Krpálek, který se svými výkony zařadil mezi velikány tohoto sportu. Svědčí o tom zisk titulů mistra Evropy, mistra světa i zlatá olympijská medaile v hmotnostní kategorii do 100 kilogramů. Ještě více nás ale může těšit fakt, že se Lukášovi daří i nadále po přestupu do nejtěžší hmotnostní kategorie nad 100 kilogramů. I zde Lukáš pravidelně získává úspěchy na mezinárodních soutěžích. Důkazem je další titul mistra Evropy i světa v nové kategorii nad 100 kilogramů. Zajímavostí je, že již zmíněné MS se konalo právě v kolébce juda, v japonském Tokiu (czechjudo.org).

Obrázek 4. Lukáš Krpálek, olympijský vítěz 2016 v kategorii do 100 kilogramů (ijf.org)

2.1.4 Současné sportovní judo ve světě

Po skončení druhé světové války se svět začal orientovat na vznik organizací a posléze na pořádání soutěží. V roce 1951 vznikla mezinárodní federace judo (International Judo Federation, IJF). V současné době ji tvoří 200 přidružených národních federací na všech pěti kontinentech s více než 20 milióny lidí, kteří se judu věnují. IJF je hlavním organizátorem a tvůrcem soutěžních pravidel. Od roku 2009 IJF ustanovila soutěžní kalendář turnajů světové série (IJF WORLD JUDO TOUR), který zahrnuje největší akce za kalendářní rok (Masters, Grand Slam, Grand Prix), dále mistrovství světa (mužů a žen, juniorů, dorostenců, veteránů, soutěží v Kata, soutěže kategorie open, soutěže týmů) a další menší turnaje typu Continental Open. Závodníci získávají z těchto turnajů body do tzv. WORLD RANKING LISTU (dále jen WRL), který slouží pro potřeby kvalifikací na OH a další významné akce. Pravidla a soutěžní systém jsou upravovány a zpřesňovány každým rokem za účelem zvýšení popularity zejména u širší veřejnosti po celém světě. (ijf.org)

IJF World Judo Tour je seriál turnajů, ze kterých mohou závodníci získávat potřebné body v kvalifikaci na olympijské hry. Turnaje jsou níže seřazeny dle významnosti, která se projevuje v počtu závodníků v jednotlivých hmotnostních kategoriích a také předpokládané kvality daných zápasů. Ne každý závodník má výkonnostní úroveň ke startu na největších turnajích. Národní svazy a reprezentační týmy mají vlastní filosofii v nasazování závodníků do nabízených turnajů. Níže uvádím stručný popis turnajů s bodovým hodnocením do WRL za medailová a bodovaná umístění.

Continental Open (Evropský pohár, Africký pohár, Panamerický pohár)

Nejméně bodované turnaje mužů a žen v kvalifikaci na OH. Startují zde závodníci nižší výkonnosti, členové širších reprezentačních kádrů, nadějní junioři, kteří zatím nemají dostatek zkušeností a dostatečnou výkonnost pro větší turnaje, ale také špičkoví závodníci po zranění nebo s potřebou kontrolních startů. Bodové hodnocení do WRL je následující. 1. místo: 100 bodů. 2. místo 70 bodů, 3. místo 50 bodů. V jednom bodovaném olympijském cyklu se uskuteční přibližně 30 turnajů této úrovně. Turnaj tohoto typu se koná také v ČR. Poslední turnaj na českém území se uskutečnil v roce 2019, konkrétně v Praze. Další hostitelská evropská města jsou například Dubrovník, Bratislava, Bělehrad, Řím nebo Tallinn. Mimo Evropu se turnaje konají například v Hong Kongu, Chile nebo Kamerunu. (ijf.org)

Nutno podotknout, že nejvyšší kvalitu mají turnaje v evropských destinacích, ať už z organizačního, tak sportovního hlediska (vyšší počet zúčastněných svazů, kvalitnější závodníci, podmínky a zázemí).

Kontinentální mistrovství

Turnaje pořádané kontinentálními federacemi jsou nejvýznamnější akcí každého světadílu. Nejlepší závodníci reprezentující svůj stát, usilují o titul mistra/mistryně své části světa. Z hlediska prestiže nejspíše třetí nejhodnotnější ocenění, které může judista získat. Turnaj je pořádán každoročně s tímto bodovým ohodnocením do WRL. 1. místo: 700 bodů, 2. místo 490 bodů, 3. místo 350 bodů. Níže přidávám stručný přehled mistrovství Evropy (dále jen ME) s místy konání od roku 2014.

ME 2014	Montpellier, Francie
ME 2015	Baku, Ázerbájdžán
ME 2016	Kazaň, Rusko
ME 2017	Varšava, Polsko
ME 2018	Tel Aviv, Izrael
ME 2019	Minsk, Bělorusko
ME 2020	Praha, Česká republika listopad 2020

Přehled všech kontinentálních mistrovství (zkratka federace a anglický název):

Mistrovství Evropy	(EJU – European judo union)
Mistrovství Asie	(JUA – Judo union of Asia)
Mistrovství Afriky	(AJU – African judo union)
Mistrovství Oceánie	(OJU – Oceania judo union)
Panamerické mistrovství	(PJU – Panamerican judo union)

Mistrovství Evropy se na naše území vrací po 29 letech. Čeští sportovci by měli bojovat o cenné kovy v listopadu roku 2020. Kontinentální mistrovství se zpravidla koná v závěru olympijské kvalifikace, což bývá zárukou účasti nejlepších závodníků s vidinou vysokého přírůstku bodů do WRL v případě úspěchu.

Mistrovství světa (dále jen MS)

Turnaj pořádaný již od roku 1956 je po olympijských hrách druhou nejprestižnější akcí v judistickém kalendáři. Zápolení nejlepších světových judistů se koná každý rok s výjimkou let olympijských. Sportovci z každého státu, kteří splní kritéria u svého národního svazu, mají právo účasti na tomto turnaji. Mistrovství světa je dle počtu závodníků i jejich kvality na nejvyšší úrovni v celé IJF World Judo Tour. Na tradiční vrchol sezóny a svátek juda se sjíždějí závodníci ze všech koutů světa s myšlenkou zisku kýženého titulu mistra světa a také zisku následujících WRL bodů na bodovaných příčkách: 1. místo: 2000 bodů, 2. místo 1400 bodů, 3. místo 1000 bodů. Níže uvádím přehled uskutečněných MS od roku 2014 s počty zúčastněných závodníků. (ijf.org)

MS 2014	Čeljabinsk, Rusko	637 závodníků
MS 2015	Astana (nyní Nur-Sultán), Kazachstán	723 závodníků
MS 2017	Budapešť, Maďarsko	728 závodníků
MS 2018	Baku, Ázerbájdžán	755 závodníků
MS 2019	Tokio, Japonsko	828 závodníků

Grand Slam (dále jen GS)

Nejprestižnější turnaj po MS a kontinentálním šampionátu. Každý rok se uskuteční 4-7 turnajů této kategorie v návaznosti na další turnaje během roku. Celkový počet těchto turnajů je stanoven IJF pro potřeby kvalifikace na OH. Stejně jako v dalších sportovních odvětvích, již název Grand Slam v sobě nese určitou záruku sportovní prestiže a kvality. Také v otázce bodů jsou tyto turnaje štědře honorovány. Za první místo závodník obdrží 1000 bodů, stříbrný medailista 700 bodů a bronzoví závodníci obdrží 500 bodů. Největší turnaje Grand Slam se každý rok uskutečňují v Paříži, Düsseldorfu a v závěru roku také v Tokiu. Medailisté z těchto soutěží již prokazují vysokou sportovní výkonnost. (ijf.org).

Grand Prix (dále jen GP)

Turnaj o stupeň nižší než předcházející Grand Slam. Bodové hodnocení je srovnatelné s kontinentálními šampionáty (1 místo: 700 bodů, 2. místo 490 bodů, 3. místo 350 bodů). Soutěží typu GP bývá v sezóně podstatně více než turnajů typu GS. (ijf.org).

Masters (turnaj mistrů)

Poslední turnaj roku s velkým přídělem bodů do WRL (1. místo: 1800 bodů, 2. místo 1260 bodů, 3. místo 900 bodů) pro vybrané nejúspěšnější závodníky každé hmotnostní kategorie za kalendářní rok podle žebříčku. Úspěch na tomto turnaji může potvrdit konečnou kvalifikaci na OH. Dříve nejlepších 16, nyní nejlepších 36 závodníku soutěží o velkou porci bodů. Tato akce je mezi judisty ceněna zejména kvůli štědrému bodovému ohodnocení, ale také pro vysokou sportovní kvalitu z důvodu účasti nejúspěšnějších závodníků dané kategorie. (ijf.org). Na tomto turnaji opakovaně uspěl i Lukáš Krpálek, který zde získal 2 stříbrné (2015 a 2019) a jednu bronzovou medaili v roce 2016. (czechjudo.org)

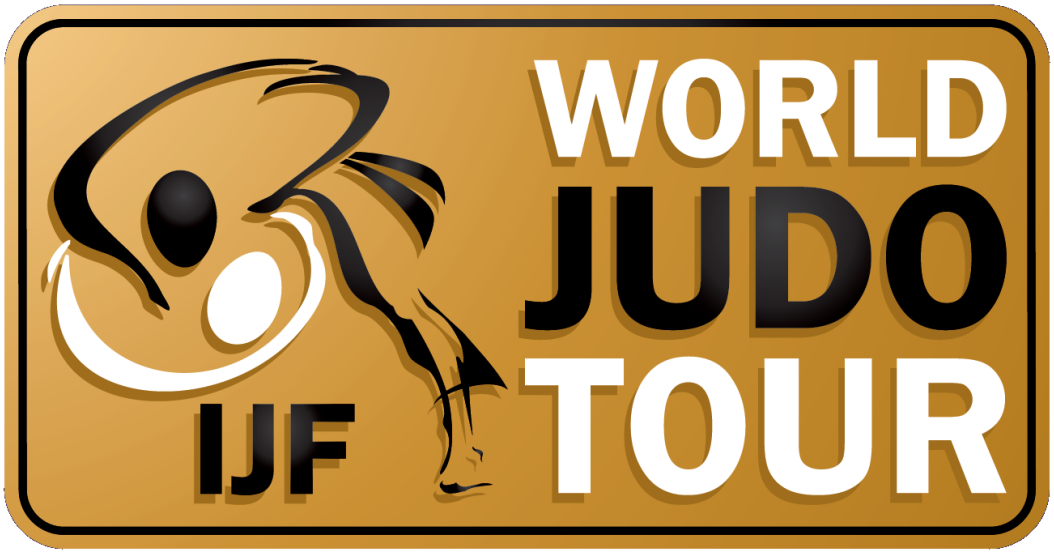

Obrázek 5. Logo IJF World Judo Tour, série největších judo turnajů (ijf.org)

2.1.5 Základní všeobecná pravidla a pojmy

Na čtvercovém zápasišti se speciálním odpruženým povrchem TATAMI proti sobě zápasí dva judisté. Zápasiště se dělí na dvě plochy vzájemně odlišné barvy. Prostor uvnitř zápasiště se nazývá zápasová plocha a má rozměry nejméně 5 m x 5 m (regionální soutěže) a nejvýše 10 m x 10 m (pro soutěže IJF a OH). Prostor vně zápasové plochy se nazývá bezpečnostní plocha, která je široká minimálně 3 m. Doba zápasu je závislá na věkové kategorii a liší se dle aktuálně platných pravidel. Judisté nosí závodní úbor JUDOGI, který se skládá z pevného bavlněného kabátce s jasně viditelným zesíleným límcem, který je hlavním místem pro uchopení protivníka, kalhot a pásu různé barvy. (czechjudo.org)

Obrázek 6. Oděv judisty-JUDOGI, mezi judisty zažitý název kimono

Závodníci jsou rozděleni podle váhy do hmotnostních kategorií. Rozložení hmotnostních kategorií nebylo v historii vždy stejné, lišilo se dle aktuálně platných pravidel. Tato problematika bude rozebrána v další části práce.

Vítězství nebo body může judista získat přímým hodem soupeře na tatami, následným nasazením držení nebo kombinací obojího. Taktéž je možné vítězství po vzdání soupeře za použití účinného škrcení (SHIME-WAZA) nebo páčení (KANSETSU-WAZA). Boj je zahájen bojem v postoji (TACHI-WAZA) s možným přechodem v boj na zemi (NE-WAZA). Za úspěšně provedené techniky získává závodník bodové hodnocení. Pro úplné vítězství před časovým limitem slouží hodnocení IPPON. Existují nebo v minulosti existovaly i nižší hodnocení WAZARI, YUKO, KOKA. Poslední možností výhry je, že se protivník dopustí opakovaného porušení pravidel, např. použití nepovolené techniky, pasivní způsob boje nebo nesportovní chování. Ten, kdo má na konci zápasu vyšší bodové ohodnocení, vyhrává. Podrobněji budou tyto rozdíly v pravidlech v různých časových obdobích rozebrány v dalších kapitolách. (judo info, 2020)

Obrázek 7. Rozhodčí signalizující Ippon (gettyimages.ae)

2.2 Systematika juda

Základní poznatky o technikách juda jsou uchovány prostřednictvím předepsaných cvičení nazývaných KATA. Kata jsou průřezem celé osnovy juda s poukázáním na principy a zásady. Tato cvičení jsou předváděna při zkouškách na vyšší mistrovský technický stupeň (DAN, 1-10.). Přesnost provedení, rychlost a pochopení principů jednotlivých technik jsou základními kameny k úspěšnému složení zkoušky. Reguli (2005) uvádí, že kata je „doslova živoucím dědictvím, pro pochopení juda zcela nezbytným“. Pro potřeby soutěžního juda se používá termín WAZA, kterým je souhrnně označována skupina technik juda, která se dále dělí na podskupiny. Hlavní náplň techniky juda tvoří chvaty, které se od vzniku juda ustálily ve své základní struktuře, jejich provedení se však může odlišovat podle osobních dispozic (stylu, temperamentu, somatotypu) každého judisty (Lorenz, Zrůbek, 1991). Waza techniky se dělí na NAGE-WAZA, což jsou techniky v postoji a KATAME-WAZA, označující skupinu technik na zemi. Více opomíjenou skupinou je ATEMI-WAZA neboli kopy a údery, se kterými se ve sportovním judu nesetkáváme. Na obrázku 6. můžete vidět schéma waza technik (judoinfo.com).

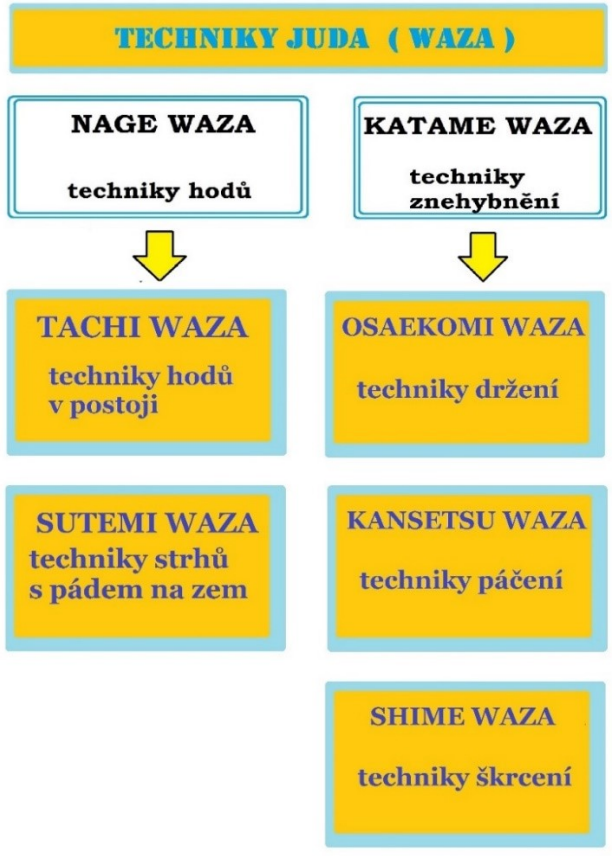

Obrázek 8. Zjednodušené schéma Waza technik v judu.

2.2.1 Nage-Waza

Jedná se o skupinu hodů, kterou dělíme na TACHI-WAZA (techniky hodů v postoji) a SUTEMI-WAZA (techniky strhů s pádem na zem). Jednotlivé podskupiny jsou charakteristické převažujícím druhem zapojených částí těla či směrem pohybu (hodu):

Tachi-waza se dělí na:

- TE-WAZA, techniky hodů s převažující prací paží

Nejvýznamnější představitelé této skupiny jsou chvaty Ippon-seoi-nage, Morote-seoi-nage, Kata-guruma.

Obrázek 9. Ippon-seoi-nage (cmac-judo.com)

- KOSHI-WAZA, techniky hodů s převažující prací boků

Závodník docílí hodu výrazným nadzvednutím nebo nadražením soupeře s využitím boků po úspěšném vychýlení. Nejvýznamnější zástupci v této skupině jsou chvaty O-goshi, Harai-goshi, Tsuri-komi-goshi).

Obrázek 10. Harai-goshi (cmac-judo.com)

- ASHI-WAZA, techniky s převažující prací nohou

Významným prvkem je práce dolních končetin, kdy hod je realizován zadržením pohybu soupeře (Hiza-guruma, Sasae-tsuri-komi-ashi), podmetením soupeře (De-ashi-harai, Okuri- ashi-harai), podražením soupeře (Kouchi-gari, O-soto-gari).

Obrázek 11. Sasae-tsuri-komi-ashi(cmac-judo.com)

Sutemi-waza se dělí na:

- MA-SUTEMI-WAZA, strhy v ose partnera

Nejpoužívanější chvaty této skupiny jsou chvaty Tomoe-nage a Sumi-gaeshi.

- YOKO-SUTEMI-WAZA, strhy mimo osu partnera

Nejvýznamnější představitelé této skupiny jsou chvaty Yoko-guruma a Yoko-gake

Obrázek 12. Sumi-gaeshi (cmac-judo.com)

2.2.2 Katame-waza

Jedná se o techniky za účelem znehybnění soupeře. V závodním pojetí je tato část boje nazvána jako NE-WAZA (boj na zemi, techniky použité v boji na zemi). Ať už po úspěšné či neúspěšné technice hodu následuje boj na zemi neboli boj v ne-waza. I zde je množství technik rozdělené do skupin. Jak již bylo zmíněno výše, úkolem závodníka po přechodu na zem je nasadit držení, upáčit nebo uškrtit soupeře do vzdání se. Podskupiny technik v boji na zemi jsou dle Lorenze (1991) následující:

- OSAEKOMI-WAZA, držení nebo znehybnění

Jako správně použitá technika osaekomi-waza je považována ta, kdy závodník znehybní soupeře na zádech předepsaným způsobem s plnou kontrolou 2/3 jeho těla (důležitá je blokace trupu a jedné paže).

Obrázek 13. Kuzure-kesa-gatame, ukázka držení (wikipedia.com)

- SHIME-WAZA, škrcení

Pomocí tlaku na krk soupeře pomocí límce kabátce je docíleno vzdání se. Tyto techniky jsou dovoleny až od věku 13 let (kategorie starších žáků).

Obrázek 14. Gyaku-juji-jime, ukázka škrcení (wikipedia.com)

- KANSETSU-WAZA, páčení

Cílem je uvedení některých kloubních spojení těla do nefyziologické polohy způsobující bolestivost. V soutěžním judu je povoleno páčit pouze loketní kloub. Páčení mají zakázány sportovci mladší 15 let, tedy od dorostenecké kategorie (Štěpánek, 1990).

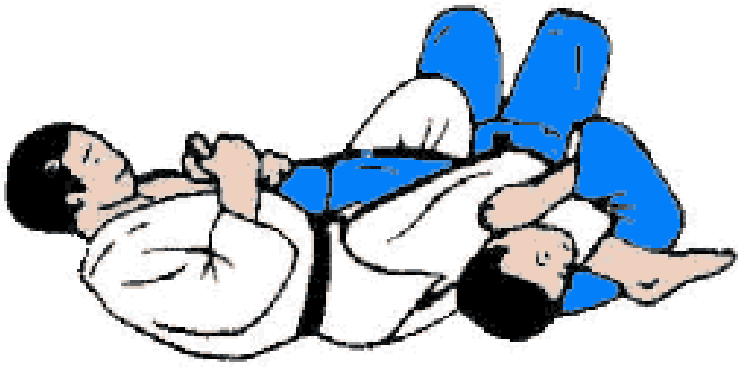

Obrázek 15. Juji-gatame, ukázka páčení loketního kloubu (wikipedia.com)

Techniky v ne-waza se staly důležitou součástí technického rejstříku mnoha judistů. Srdínko (1987) uvádí, že variabilita a množství prvků vyžaduje hodně času k jejich osvojení a dodává, že použití těchto technik je většinou výsadou starších a zkušenějších závodníků.

2.3 Historie pravidel juda

Od vzniku juda uplynulo již mnoho času. Za tuto dobu se pravidla musela přizpůsobit měnící se situaci ve společnosti a sportovní komunitě. Zcela přirozeně byly první normy a pravidla tvořeny výhradně Japonci, kteří si toto právo vysvětlovali historickým privilegiem založení juda. První pravidla v soutěži byla použita při klání nazvaném „Red and White Contest“, japonsky Kohaku-shiai v roce 1884. Tento turnaj je považován za nejdéle organizovanou sportovní soutěž na světě. Tvůrcem pravidel tohoto turnaje nebyl nikdo jiný než Jigoro Kano (Judo Info, 2020). Skutečnost, že prvotní pravidla měla původ v zemi samurajských bojovníků, přispěla k ovlivnění pravidel právě těmito prastarými tradicemi. Systém soutěže na jednu porážku, stejně jako smrtící prohra samurajů, je v japonských soutěžích uplatňována dodnes.

Obrázek 16. Archivní záběr z červeno-bílého zápasu v japonském Kodokanu (judoinfo.com)

K rozšíření juda do ostatních částí světa přispělo vyslání japonských instruktorů, kteří byli zavázání posláním objasnit podstatu a principy Kodokan judo. Velký rozmach juda nastává ve třicátých letech i přesto, že ani v té době ještě nebyla pravidla komplexně sjednocena. Aby mohlo dojít k ještě snazšímu rozšíření a popularizaci juda musela být sjednocena pravidla a vytvořena zastřešující organizace, starající se o vytvoření jednotných pravidel a pořádání mezinárodních turnajů, seminářů a dalšího vzdělávání. (Stevens a kol. 2012).

Určitým krokem vpřed byl vznik EJU v roce 1948 a uspořádání prvního oficiálního mistrovství Evropy. Stále však s pravidly Kodokanu. Různé státy světa volaly po nutnosti založení zastřešující organizace pro všechny národní světové svazy a federace. Tento krok byl učiněn v roce 1951, kdy vznikla výše zmíněná IJF, která se stává celosvětovým řídícím orgánem juda.

Obrázek 17. Logo Mezinárodní federace judo, IJF-International judo federation (ijf.org)

Dle Supariče (2009) byla snaha o naplnění funkce IJF dokončena v roce 1958, kdy na prvním mezinárodním kongresu rozhodčích v Saarbruckenu byla vysvětlena první oficiální pravidla. Původní pravidla byla sestavena z 36 článků, kdy nejvýznamnější fragmenty se týkaly délky trvání střetnutí, hodnocení technických činností, rozdělení závodníků do hmotnostních kategorií a posuzování pasivity. Jedná se tedy o články, které mají dopad na popularitu a postupný vývoj juda jako sportovní disciplíny.

Tvůrcům prvních pravidel zcela jistě nešlo o vytvoření zcela nového odvětví na úkor prastarého bojového umění, nýbrž o přizpůsobení hlavních principů a jejich převedení do nových situací sportovního soutěžení. V podstatě celou dobu vývoje nových pravidel až do současnosti výrazně ovlivňují tento proces právě Japonci, zakladatelé a zastánci tradičního juda, kteří nejsou vždy přesvědčeni o správnosti výrazných změn (olympic.org, 2020).

2.3.1 Příčiny změn pravidel

U přizpůsobování juda podmínkám sportovního zápolení vznikl impulz, který lze považovat za začátek dlouho trvajícího řetězce úprav, kterými pravidla procházejí. Při změně pravidel působí několik faktorů. Zatímco mnoho moderních pravidel bylo přijato z bezpečnostních důvodů, další byla přijata k zajištění spravedlivého rozhodování v zápasech, podpoření akce nebo zvýšení divácké atraktivity (kodokan-judo 2020).

Zřejmě nejdůležitější je zájem diváků. Pro úspěšnou sportovní disciplínu je typické, že se těší velkému zájmu a sledovanosti. Ze sportovců se stávají „idolové“, protože oslovují mnoho pozorovatelů a lidí okolo. Může to však mít i negativní důsledky, když sportovní „hvězda“ zpychne, což bývá začátkem sportovního pádu vrcholového sportovce, jak ve výkonech, tak v přízni diváků, která je vždy jen přízní propůjčenou a podmíněnou. (Choutka, 1978).

Dalším neméně důležitým faktorem je zájem sponzorů a médií. Funkce médií, zejména televize, má velký význam z hlediska zpopularizování a přiblížení juda divákům po celém světě. Aby byl televizní přenos výnosný z hlediska sledovanosti, musí docházet ke zjednodušování pravidel pro přiblížení sportovní i laické veřejnosti.

Nejvíce vystihující změny v pravidlech, které měly za následek zpřístupnění sportovní disciplíny judo, jsou následující:

1. délka trvání zápasu
2. rozdělení závodníků do hmotnostních kategorií
3. hodnocení technik hodů (technických činností)
4. posuzování přestupků

2.3.2 Vývoj pravidel do roku 2013

2.3.2.1 Délka trvání zápasu

Původní judistické zápasy nebyly časově omezeny. Ukončení zápasu bylo v kompetenci rozhodčího a střetnutí obvykle trvalo tak dlouho, dokud jeden ze závodníků neodpadl na vyčerpání nebo rozhodčí neuznal jasné vítězství jednoho ze závodníků. Tento model však nebyl kladně přijímán ze stran diváků, protože zápasy trvaly příliš dlouho bez výraznější akce. (Pikhart 1964).

Postupem času byla doba zápasu zkracována, v 50. a 60. letech trval zápas maximálně 20 minut, v letech sedmdesátých už pouze 15 minut. Každopádně se čas zápasu nadále zkracoval až na hodnotu 5 minut, která platila naposled v roce 2017. (Judo Info, 2020).
Změně v délce zápasu předcházela řada biologicko-lékařských experimentů, které měly za cíl prozkoumat nastupující únavu a množství vylučovaného laktátu u vrcholových judistů vzhledem k času utkání. Bylo zjištěno, že největší aktivita závodníků je v první až třetí minutě. Ve čtvrté dochází k taktizování závodníků a šetření sil, ve snaze vyvinout zdánlivou aktivitu, která by jim zaručovala udržení dosaženého vedení. Dalším významným argumentem ve změně času zápasu byla již zmíněná zkušenost pořádajících subjektů s reakcemi diváků dle atraktivity a průběhu bojů. (Štěpánek 1999).

Obrázek 18. Ukazatel času a skóre na olympijských hrách 2016 (commons.wikimedia.org)

V roce 2003 se uskutečnila změna, která byla jistým krokem vpřed v otázce atraktivity zápasu. Tou změnou bylo zavedení nastavení základního času zápasu, tzv. „golden score“. V češtině nazýváme tento úsek zápasu zlatým skóre (dále jen Gs). Pokud základní doba zápasu skončila nerozhodným výsledkem, pokračovalo se v nastavení. Kterýkoliv ze závodníků skóroval v nastavení bodovanou technikou nebo byl soupeř trestán, zápas byl ukončen. I toto pravidlo se časem dočkalo určitých změn. Nejprve Gs trvalo 5 minut (do roku 2005). Pokud ani po 5 minutách zápasu nebylo o vítězi rozhodnuto, na řadu přišly tzv. „praporky“. Tři rozhodčí přítomni v zápasišti, kteří byli vybavení červeným nebo bílým praporkem, dávali pomocí zvednutí jednoho z praporků na určený signál najevo, který závodník byl v nastaveném čase lepší. V této volbě vždy muselo dojít k rozhodující převaze (2 ku 1, 3 k 0) ve volbě lepšího závodníka. V dalších letech byl za účelem zatraktivnění této fáze zápasu zkrácen čas zlatého skóre na 3 minuty. Nastavení zápasu, které známe dnes, nemá horní časovou hranici. Na první pohled by se mohlo zdát, že odstraněním časového limitu nastal krok zpět v čase, ale opak je pravdou. Golden score je v dnešní době rozhodováno velice rychle, díky technickým hodům nebo jiné filosofii trestů, která bude podrobněji vysvětlena v další časti práce. (ijf.org, 2003)

2.3.2.2 Rozdělení závodníků do hmotnostních kategorií

Další úsek pravidel, který prošel mnohými změnami a měl výrazný vliv na vývoj juda, je rozřazení závodníků do hmotnostních kategorií. Judo je sport, kde se dva sportovci utkávají v přímém kontaktu. Bez rozdělení na váhové kategorie by docházelo k výraznému nepoměru sil, neadekvátní převaze a s tím souvisejícímu možnému zranění jednoho ze závodníků. Pokud se ale podíváme do historie, tak tradiční judo tento nepoměr sil zcela ignorovalo. Důkazem je nasazování závodníků ne podle hmotnosti, jak je zcela běžné v dnešní době, ale podle technické vyspělosti. Tento postup vycházel ze základních principů juda „Ustoupit ve prospěch vítězství“ a snahou o „hledání cesty, kterou dosáhneme největší účinek vynaložením nejmenší síly (Dobo, 1936).

Pro pochopení výše uvedených tvrzení nám pomůže příklad profesora Kana, zakladatele juda, který zní:

„Předpokládejme, že měříme sílu člověka jednotkami od jedné do deseti. Například síla muže stojícího přede mnou představuje 10 jednotek, zatím co moje síla je pouze 7 jednotek. Jestliže se do mě opře tento muž svou silou, budu přirozeně padat dozadu, i když proti němu použiji všechny své síly. Když však místo toho, abych se mu postavil na odpor, ustoupím svým tělem právě o tolik, o kolik by mě postrčil, a zachovám si při tom stabilitu, tak se protivník nakloní přirozeně dopředu a ztratí rovnováhu. V této nové poloze je tak slabý, že jeho síla představuje jen dejme tomu 3 jednotky místo normálních deseti. Já zatím udržuji rovnovážnou polohu, která představovala 7 jednotek. Tím jsem v tomto okamžiku ve výhodě a mohu svého protivníka přemoci svojí poloviční silou, tj. 3,5 jednotkami proti třem. To ponechává druhou polovinu mé síly v pohotovosti pro jiné účely". (Dobo, 1936)

Z výše uvedeného vyplývá, že váhový rozdíl mezi závodníky mohl činit někdy až 50 kg a byli tudíž logicky značně znevýhodněni lehčí závodníci, i když oba soupeři mohli být na srovnatelné technické úrovni. Postupem času se tedy přistoupilo zprvu ke kombinovanému nasazování, jak podle technické vyspělosti, tak podle více či méně standardizovaných hmotnostních kategorií. ME seniorů 1962 je poslední, kde se setkáváme s variantou nasazování závodníků do soutěže podle stupňů technické vyspělosti.

Velice významný pokrok v této oblasti neučinila paradoxně světová federace juda IJF, nýbrž ta evropská, EJU, která zkoušela a v praxi ověřovala různé varianty hmotnostních kategorií. V roce 1957 je testováno v soutěžích EJU rozdělení do tří hmotnostních kategorií, v roce 1963 do kategorií čtyř. Na druhou stranu u turnajů organizovaných IJF se stále závodí pouze v kategorii „open", bez rozdílu vah.

Díky stále rostoucí popularitě bylo judo zařazeno jako ukázkový sport v roce 1964 na letní olympijské hry. Podmínkou pro vstup na hry bylo zavedení pevně ohraničených hmotnostních kategorií. Pro účely těchto olympijských her byly stanoveny tyto hmotnostní kategorie: -68 kg (lehká), -80 kg (střední), +80 kg (těžká), a bez rozdílu hmotnosti (otevřená – open).

V následujících letech byly hmotnostní kategorie dále upravovány, přičemž na OH 1972 a 1976 fungoval model -63 kg, -70 kg, -80 kg, -93 kg, +93 kg, open. Mezi roky 1980–1996 bylo aplikováno rozvrstvení následující: -60kg, -65kg, -71kg, -78kg, -86kg, -95kg, +95kg, přičemž kategorie bez rozdílu hmotnosti se vyskytovala naposledy na hrách v roce 1984.
Od roku 1998 platí hmotnostní kategorie dodnes, a to v tomto rozdělení: -60kg, -66kg, -73kg, -81kg, -90kg, - 100kg, +100kg. Podle toho, jak se závodníci rozdělovali do jednotlivých vah, začala se upravovat a specifikovat jejich příprava a výběr jejich technických činností v zápase. (Olympic studies centre, 2015)

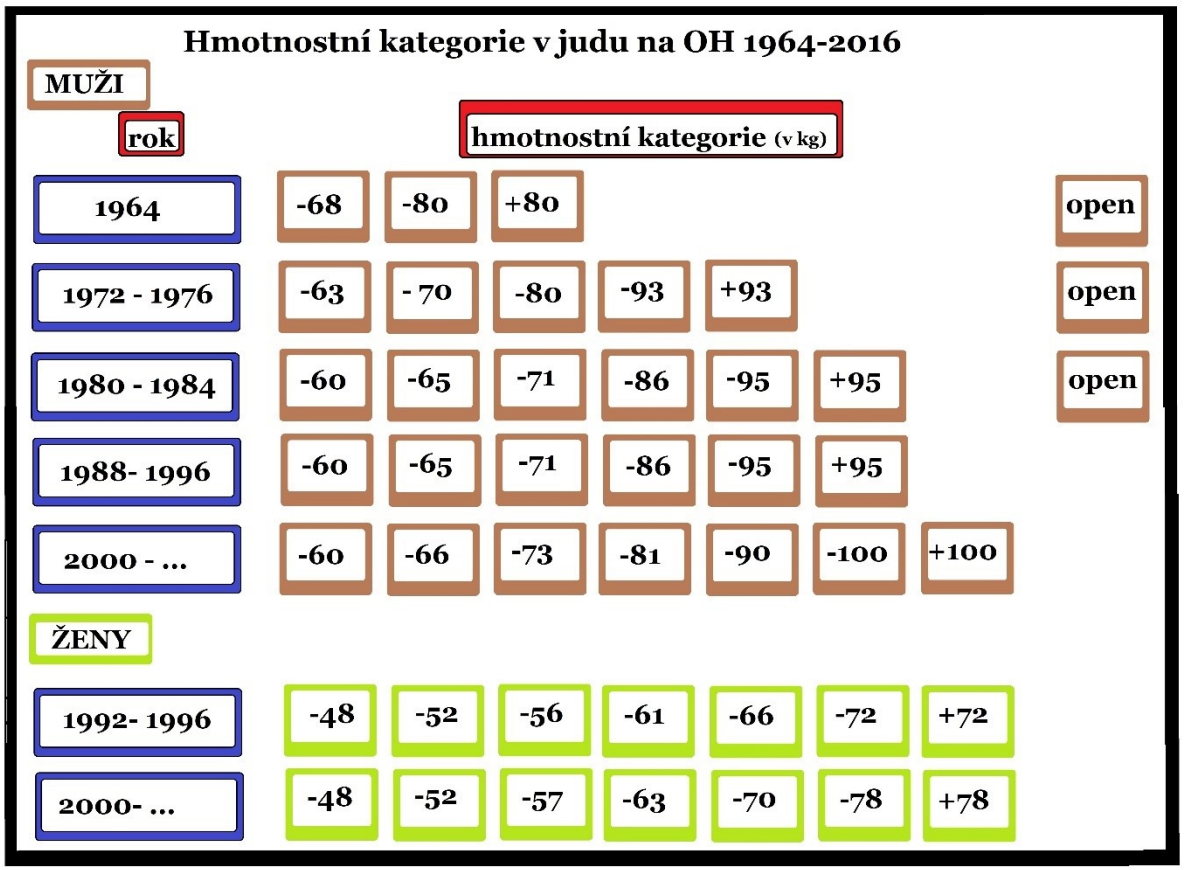

Obrázek 19. Hmotnostní kategorie v judu mužů a žen na OH. (upraveno dle wikipedia.cz)

2.3.2.3 Hodnocení technik hodů (technických činností)

Zřejmě nejzásadnější změny pravidel juda s vlivem na tréninkový proces potažmo na soutěžní judo, je oblast hodnocení technických činností, které lze v zápase provádět. Zejména povolené techniky, úchopy, jejich kombinace, ale hlavně jejich ohodnocení rozhodčím je stěžejní oblastí technické přípravy na vrcholné soutěže.

Pokud se vrátíme do historie k prvním judistickým turnajům a hodnocení předvedených technik, tak v dávné minulosti byl jakýkoliv hod soupeře na zem považován za vítězství. Opět je to ve spojitosti se samurajskými tradicemi, kde jakákoliv prohra znamenala smrt. Aby se předešlo předčasným ukončování zápasů, ve kterých nedošlo ke zjevnému úmyslnému hodu, bylo postupně zaváděno hodnocení realizovaných technik. Jednalo se o IPPON a WAZA-ARI, později také YUKO a KOKA. Metodika udělování zmíněných hodnocení se v průběhu času měnila, nebo byla i některá ohodnocení úplně zrušena. V rámci zjednodušení a zpřístupnění pravidel docházelo postupně ke zrušení hodnocení koka a v posledním olympijském cyklu také hodnocení yuko. Těmto úpravám se budeme věnovat v další části práce.

Hodnocení ippon je nejvyšší bodové ohodnocení, kterého judista může dosáhnout. Pokud závodník obdrží ippon, zápas je ukončen před vypršením časového limitu.

IPPON

Závodník získává ippon když:

- hodí soupeře na záda dynamicky a při plné kontrole na větší polovinu zad
- udrží soupeře v osaekomi po stanovenou dobu (měnilo se v průběhu změn pravidel)
- když účinek shime-waza (škrcení) nebo kansetsu-waza (páčení) je dostačující ke vzdání soupeře, který tak učiní výkřikem slova „majta“ (vzdávám se) nebo vícečetným poklepáním na soupeře nebo zápasiště
- pokud je protivník diskvalifikován (uděleno přímé hansoku-make) za větší přestupek nebo za opakované provinění (nasčítání menších trestů).

WAZA-ARI

Závodník získává waza-ari když:

- hodí soupeře s plnou kontrolou na menší polovinu zad nebo nejsou dodrženy jiné aspekty ippon (dostatečná síla a rychlost hodu)
- udrží soupeře v osaekomi po předepsanou dobu (hodnota se měnila v průběhu času při změnách pravidel).

WAZA-ARI AWASETE IPPON

V tomto případě se jedná o spojení dvou waza-ari, které se kumulativně sčítají a výsledkem je ippon. Pokud závodník v zápase dvakrát hodí soupeře na waza-ari, získává ippon a zápas je ukončen před časovým limitem. Tohle pravidlo platilo v judu od doby zavedení s výjimkou roku 2017, kdy bylo pravidlo změněno na nekumulativní waza-ari.
Závodník v této přechodné době mohl získat dvě i více waza-ari. Tento pokus o změnu nebyl ze strany závodníků kladně přijat, takže se kumulativní waza-ari, a tudíž i hodnocení waza-ari awasete znovu zavedlo v roce 2018 a platí dodnes. Tento způsob vítězství se tedy stal významnou součástí hodnocení technických činností (hodů).

V době, kdy v judu existoval pouze ippon a waza-ari se nezřídka stávalo, že ani jeden ze závodníků nedosáhl na výše uvedená technická hodnocení. Utkání byla vyrovnaná a docházelo k častým ukončením bez bodované techniky. Proto bylo navrženo a dále uvedeno do praxe jemnější hodnocení, které mohl závodník obdržet. Do hodnotící škály byly přidány KOKA a JUKO.

YUKO

Závodník získal yuko když:

- hodil soupeře na menší polovinu zad, bez dostačující dynamiky a síly, ale se stálou kontrolou, zejména na bok
- udrží soupeře v osaekomi po stanovenou dobu (čas držení pro hodnocení yuko se měnil v průběhu změn pravidel).

KOKA

Závodník získává koka když:

- hodí soupeře na stehno nebo nejčastěji hýždě s dostačující dynamikou a silou
- udrží soupeře v osaekomi po stanovenou dobu (čas pro hodnocení koka se měnil v průběhu změn pravidel).

Změny časů držení (osaekomi) u jednotlivých bodových ohodnocení budou popsány v další části práce. Koka byla oficiálně odebrána z pravidel v roce 2009. Výraznější techniky koka nacházející se na pomezí koka / yuko byly od té doby hodnoceny yuko. (KR ČSJu, 2009).

2.3.2.4 Časy držení a jejich ohodnocení

V případě, kdy závodník provede úspěšný nebo i neúspěšný pokus o techniku, zápas může pokračovat dál v boji na zemi (boj v ne waza). Zde může jeden ze závodníků nasadit držení. Aby dosáhl plného bodu ippon, musí soupeře udržet předepsaným způsobem na zádech po stanovený čas. Čas držení se upravoval dle právě platných pravidel. Níže uvádím stručný vývoj pravidel o držení.

- do roku 1997
  - ippon: 30 sekund
  - waza-ari: 25 sekund a více, ale méně než 30 sekund
  - yuko: 20 sekund a více, ale méně než 25 sekund
  - koka: 10 sekund a více, ale méně než 20 sekund

V situaci, kdy závodník obdržel waza-ari za bodovanou techniku, stačilo mu k dosažení ipponu udržet pouze 25 vteřin a zkompletovat tak ippon pomocí waza-ari awasete ippon (2x waza-ari).

- 1998–2008
  - ippon: 25 sekund
  - waza-ari: 20 sekund a více, ale méně než 25 sekund,
  - yuko: 15 sekund a více, ale méně než 20 sekund,
  - koka: 10 sekund a více, ale méně než 15 sekund

Pokud závodník obdržel waza-ari za bodovanou techniku, stačilo mu k dosažení ipponu udržet pouze 20 vteřin a zkompletovat tak ippon pomocí waza-ari awasete ippon (2x waza-ari).

- 2009–2013

V roce 2009 byly realizovány zásadní změny v bodování technik juda v tom smyslu, že bylo zrušeno hodnocení koka. Koka byla také logicky odebrána z pravidel o držení:

- ippon: 25 sekund
- waza-ari: 20-24 sekund,
- yuko: 15-19 sekund

2.3.2.5 Posuzování přestupků

Stejně jako doba utkání, rozdělení do hmotnostních kategorií a bodového hodnocení, došlo také u posuzování přestupků či zakázaného jednání k určitému vývoji v době změn pravidel. Na začátku, kdy existoval pouze ippon, se na opačné straně škály nacházelo HANSOKU-MAKE, tudíž diskvalifikace. Bylo udělováno u vážných přestupků vůči pravidlům, zejména při ohrožení zdraví a života protivníka.

V roce 1967 přichází výrazná změna, která spočívá v zavedení dalších trestů při zakázaném jednání. Byly to SHIDO, CHUI a KEIKOKU. Spolu s nimi vstupuje do pravidel i systém rovnocennosti. Ten spočíval v tom, že pokud závodník obdržel nějaký trest, byla jeho soupeři přiznána odpovídající hodnota kladných technických bodů. V praxi to vypadalo následovně:

Shido = napomenutí (bez bodového hodnocení pro soupeře)
Chui = soupeř získává yuko
Keikoku = soupeř získává waza-ari
Hansoku-make = soupeř získává ippon

V průběhu roku 1968 vstupuje v platnost doplněk, který měl přinutit judisty k větší aktivitě a většímu počtu realizovaných technik. Bylo jím posuzování pasivity, za kterou je závodník napomínán trestem SHIDO. Tato změna ovlivnila taktické myšlení závodníků, protože poskytovala možnost zvítězit i technicky slabším soupeřům, s dobře vypracovanou taktikou boje. Mezi další změny patří trestání závodníka házejícího svého soupeře ven ze zápasové plochy trestem chui a za svévolné opuštění zápasové plochy se uděluje keikoku.

V roce 1982 se přijímají další změny v oblasti trestů, za pasivní jednostranný úchop a za úchop za nohavici bez vykonání techniky se uděluje shido. Projevují se zde již evidentní snahy IJF o prosazení dynamičtějšího juda a trestání pasivního projevu závodníka.

Z dalších doplňků byl přijat trest keikoku za úmyslné vytlačení soupeře ze zápasové plochy. Další snahy o prosazení dynamičtějšího a atraktivnějšího juda se promítly do reality v roce 1991, kdy se doplňuje článek o trestech o tři nové paragrafy. Prvním, zdá se nejdůležitějším, byl paragraf o udělení shido hned při prvním napomínání závodníka, se záměrem ještě více pozvednout aktivitu boje. Na druhé straně však tento tlak nutně vedl u fyzicky slabších závodníků k pokusům o simulaci techniky. Proto druhý paragraf přináší termín false attack (předstíraný útok). Byl využíván závodníky hlavně v závěru střetnutí, kdy bylo potřeba udržet vítězství, a takovýmto „útokem" získávali čas, nebo se dostávali do boje na zemi, kde se mohli lépe bránit. Zavedení tohoto paragrafu zvýšilo i estetickou stránku juda, ve kterém jsou oceňováni závodníci permanentně vykonávající techniku a naopak závodníci, kteří ji předstírají, jsou trestáni.

Z důvodu častého opouštění zápasové plochy závodníky během boje a z toho vyplývajícího následného přerušení utkání se článek shido doplnil i o třetí paragraf, který trestal setrvání ve varovné ploše bez provedené techniky po 5 sekundách. To mělo jednak přispět k omezení kouskování boje a nutit závodníky k další aktivitě. Rok 1994 přinesl opět doplněk článku o posuzování pasivity. Z předcházejícího posuzování pasivity po 30 sekundách se tato doba zkrátila na 25 sekund. Na nejvyšší míru se zpřísňuje trestání nebezpečných technik KANIBASAMI a WAKI-GATAME nasazených při pádu na zem. Trestají se hansoku-make, tedy diskvalifikací. (Český svaz judo, 1994)

V roce 2004 IJF zavedla významnou změnu v oblasti trestů, kdy se za zakázaná jednání udělují pouze dva druhy trestů, a to trest SHIDO za lehká provinění a HANSOKU-MAKE za provinění velmi vážná. Toto rozdělení trestů platí dodnes. Ještě větší důraz je kladen na správný boj o úchop (KUMI-KATU), kdy trestem shido je postihován i tzv. „pistolový" a „kapsový" úchop. Některá provinění jako použití techniky KAWAZU-GAKE při pádu na soupeře zády, nasazení kansetsu-waza, na jiný než loketní kloub, které byly dříve trestány keikoku, znamenají dnes nekompromisní hansoku-make. Opakovaně udělené tresty shido se na registrační tabuli sčítaly a převáděly se na kladná technická ohodnocení soupeře takto:

1. shido = soupeř získává koka
2. shido = soupeř získává yuko
3. shido = soupeř získává waza-ari
4. shido = závodník je trestán hansoku-make (soupeř získává ippon).

Uvedené změny pravidel v hodnocení technických činností a v určování vítěze inspirují trenéry, ale i samotné závodníky k výběru a neustálé snaze o vykonávání technik, kterými by se dokázali prosadit a vynutit si převahu nad svými soupeři. Tyto technické činnosti si judisté osvojují na vysoké úrovni, která by se měla přenést i na turnaje a zvýšila by tak atraktivitu boje.
Po odstranění hodnocení koka doznalo udělování trestů následujících změn dle IJF (2003).

1. shido – varování bez hodnocení pro soupeře
2. shido – soupeř získává yuko
3. shido – soupeř získává waza-ari
4. shido – závodník je trestán hansoku-make (soupeř získává ippon)

V roce 2013 došlo z mého pohledu k nejzásadnější změně ve filosofii trestů. Nadále zůstaly v platnosti 4 tresty, ale tresty již nejsou měněny na bodová hodnocení soupeře. Od této změny až do současnosti jsou shida pouze varováním. V případě čtvrtého trestného bodu následuje diskvalifikace neboli hansoku-make. (KR ČSJu & Pelantová, 2013).

1. shido – první varování bez hodnocení pro soupeře
2. shido – druhé varování bez hodnocení pro soupeře
3. shido – třetí varování bez hodnocení pro soupeře
4. shido – závodník je trestán hansoku-make (soupeř získává ippon)

2.3.2.6 Rozhodčí

V minulosti bylo zvykem, že se na tatami nacházeli tři rozhodčí. Jeden hlavní a dva postranní. Od roku 2013 již toto pravidlo neplatí a na tatami dohlíží rozhodčí pouze jeden, další kontrolují zápas za pomocí videa (care systém) v blízkosti tatami. Rozhodčí na tatami a mimo něj spolu komunikují pomocí radiokomunikačního vysílání.

Care systém je v dnešní době již nedílnou součástí velkých turnajů a jeho zavedení umožňuje prošetření sporných situací, díky několika různým kamerovým záběrům. Právě zavedením tohoto systému se daří eliminovat chybná rozhodnutí rozhodčího na tatami a zvyšuje se možnost změny jeho rozhodnutí ve snaze zajištění férovosti všech utkání. (ČSJu & Pelantová, 2013).

2.4 Srovnání pravidel v kvalifikačních cyklech 2014-2016 a 2018-2020

V této kapitole se pokusím o jednoduché srovnání pravidel ve dvou různých časových obdobích. Na straně jedné budou platná pravidla v období od května 2014 do konce června 2016, kdy probíhala kvalifikace na olympijské hry 2016 v Rio de Janeiru (dále v textu i praktické části práce jen OH 2016). Na straně druhé budou pravidla platná v posledním, stále probíhajícím kvalifikačním cyklu, který trvá od května 2018 do současnosti. V době volby tématu předkládané práce nebyly známy okolnosti, které nastaly na konci kvalifikačního období na olympijské hry 2020 v Tokiu (dále v textu a praktické části práce jen OH 2020). Na začátku roku 2020 postihla celý svět pandemie nemoci s názvem Covid-19, kvůli které musely být přerušeny všechny soutěže, ve všech sportovních odvětvích. Situace se nevyhnula ani judu, takže musely být zrušeny všechny kvalifikační turnaje v rozmezí březen-květen 2020. Nicméně díky množství sesbíraných dat před vypuknutím pandemie by neměla mít tato nepředvídatelná situace vliv na výsledky předkládané práce. Konkrétní informace o turnajích, které byly analyzovány, budou uvedeny v praktické části práce.

Jak již bylo dříve popsáno v předchozích kapitolách, pravidla juda, jak je známe dnes, jsou velmi komplexní záležitostí a obsahují velmi detailní popis všech situací, které mohou v tomto sportovním odvětví nastat. Mým úkolem je nastínit nejdůležitější fragmenty těchto pravidel a postihnout podstatu změn, které nastaly ve dvou různých po sobě jdoucích kvalifikacích na olympijské hry v soutěžích juda.

2.4.1 Nejvýznamnější změny v pravidlech

Dle IJF (2016, 2020), Český svaz judo (2018) a KR ČSJu. (2019) došlo k následujícím úpravám:

- **doba utkání**

- u kvalifikace do Ria 2016 (dále jen OH 2016) byla doba zápasu 5 minut pro muže, 4 minuty pro ženy.

- u kvalifikace do Tokia 2020(dále jen OH 2020) byla stanovena doba zápasu pro muže i ženy 4 minuty.

- **bodové hodnocení technik**

OH 2016: v platnosti ippon, waza-ari, yuko

Ippon je podle pravidel udělen, pokud závodník provede hod s opravdovým dopadem na záda a je proveden s dostatečnou silou a rychlostí. Rolované techniky nejsou uznány, pokud nedojde k dostatečnému dopadu u prováděné techniky.

Waza-ari je uděleno, pokud závodník hodí soupeře, ale schází mu jeden ze tří elementů pro hodnocení ippon (dopad na záda, dostatečná síla, rychlost).

Yuko je uděleno, pokud závodník hodí soupeře, ale schází mu dva ze tří elementů pro hodnocení ippon. Jedná se o dopady zejména na bok.

Waza-ari awasete ippon je uděleno, pokud závodník dosáhne v zápase druhého hodnocení waza-ari. Tyto dvě wazari se sčítají a tvoří ippon.

OH 2020: v platnosti pouze ippon a waza-ari, yuko bylo zrušeno.

Ippon je udělen, pokud závodník hodí protivníka na záda za použití techniky, nebo kontra techniky, s využitím značné hbitosti s maximální účinností.

Kritéria hodnocení ippon: 1) rychlost
2) síla
3) hod na plná záda
4) plná kontrola do konce pádu

Rolovaná technika může být posouzena ippon, pokud nebyla přerušena technika během dopadu.

Waza-ari je uděleno, pokud nejsou při hodu splněna všechna čtyři kritéria pro ippon. Hodnocení waza-ari bude uděleno dopady po hodech, které byly dříve hodnoceny yuko. Rolovaná technika bude hodnocena waza-ari, pokud dojde k přerušení během dopadu.

Obrázek 20. Změna bodování u dopadů na žíněnku (upraveno dle ijf.org)

Waza-ari awasete ippon je uděleno, pokud závodník dosáhne v zápase druhého hodnocení waza-ari. Tyto dvě waza-ari se sčítají a tvoří ippon.

- **pravidla u držení (Osaekomi-waza)**

Časy držení pro získání bodového hodnocení:

OH 2016: yuko 10 sekund waza-ari 15 sekund ippon 20 sekund

OH 2020: waza-ari 10 sekund ippon 20 sekund

- **tresty (shido)**

OH 2016: mohou být uděleny celkem 4 tresty shido. Při dosažení čtvrtého trestu je vyhlášeno hansoku-make a je přiznán ippon soupeři.

1. shido – první napomenutí
2. shido – druhé napomenutí
3. shido – třetí napomenutí
4. shido – hansoku-make(diskvalifikace), ippon pro soupeře

Utkání může skončit vítězstvím na tresty shido. Tresty rozhodují zápas v případě, kdy závodníci nezískali bodovanou techniku.

OH 2020: mohou být uděleny celkem 3 shida. Při obdržení třetího shida je vyhlášeno hansoku-make a je přiznán ippon soupeři.

1. shido – první napomenutí
2. shido – druhé napomenutí
3. shido – hansoku make (diskvalifikace), ippon pro soupeře

Utkání již nemůže skončit rozhodnutím na tresty (shida). Při situaci, kdy závodníci nezískali žádnou bodovanou techniku, zápas pokračuje v prodloužení, tzv. golden score. V něm musí rozhodnout bodovaná technika (waza-ari, ippon) nebo diskvalifikace (hansoku-make) po obdržení třetího shida.

- **Golden score**

OH 2016: čas golden score nemá již časový limit. Oficiálně je zrušeno hantei, neboli volba rozhodčího o vítězi. V případě, kdy mají oba závodníci totožné bodové hodnocení, rozhoduje množství shido. Pokud závodníci vstupují do zápasového prodloužení „golden score“, vítězem je ten, který jako první získá bodovou klasifikaci, nebo prohrává ten, který jako první dostane trestný bod shido.

OH 2020: každé trestné body či bodová hodnocení získaná v základním čase zápasu, se přenášejí do „golden score“. Trestné body v „golden score“ lze vyrovnat, zápas nerozhoduje udělení trestu pro závodníka bez trestného bodu vůči závodníkovi s trestnými body. Trestný bod shido není v žádném případě vítěze určující hodnocení, pouze při třetím trestném bodu s výsledkem hansoku-make.

- **Úchop pod pás**

OH 2016: jakýkoliv útok, úchop nebo blokování jednou nebo oběma rukama pod úrovni pásu je okamžitě trestáno hansoku-make.
OH 2020: v případě, že se závodník dopustí zakázaného jednání v podobě úchopu pod pásem, bude tato akce hodnocena shido.

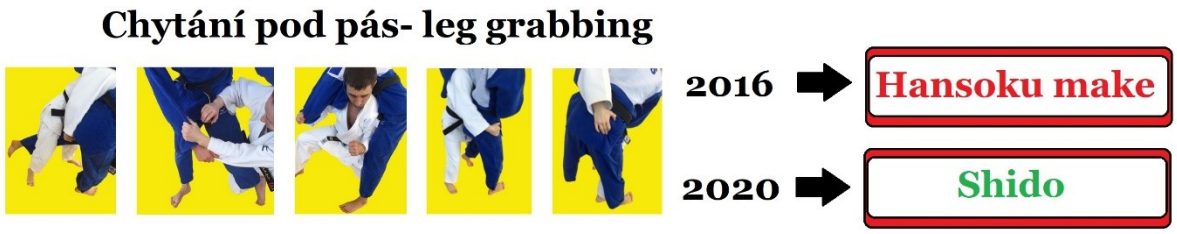

Obrázek 21. Druhy trestů při chytání pod pás (upraveno dle ijf.org)

2.4.2 Další změny v pravidlech od OH 2016

Dle KR ČSJU (2019) došlo k těmto dalším změnám v pravidlech.

- **Pravidla o okraji zápasové plochy**

OH 2020:

- pokud závodník přešel do osaekomi uvnitř zápasiště, je možné pokračovat i mimo zápasovou plochu. Převezme-li závodník iniciativu v boji na zemi při osaekomi soupeře i mimo zápasiště, lze pokračovat v osaekomi (platí i u nasazené techniky shime-waza, škrcení).
- když závodník vyšlápne jednou nohou a následně se hned vrátí zpět do zápasiště, nepřichází trest. V situaci, kdy závodník vyšlápne ven ze zápasové plochy oběma nohama, neprodleně následuje trest shido.

- **Jiná zakázaná jednání**

OH 2020:

Následující přestupky jsou ohodnoceny trestem shido:

- úmyslné vytáhnutí spodní část kabátce sobě nebo soupeři bez zjevného úmyslu nástupu do techniky.
- proplétání prstů.
- použití soupeřova nebo vlastního kabátce a pásku ke škrcení, současně není v souladu s pravidly propínání soupeřovy nohy během škrcení, škrcení nebo páčení v postoji.
- rozbíjení úchopu soupeře pomocí nohy.
- nestandartní úchopy budou trestány, pokud závodník neprodleně nezaútočí (při pistolovém a kapsovém úchopu se netrestá, pokud je zjevné chystání útoku a neprodleného nastoupení do techniky). Současně i při úchopu jednostranném, křížovém nebo úchopu za pásek závodník není trestán, pokud se chystá na útok.
- závodník je povinen mezi mate a hajime upravit svůj závodní úbor, pokud tak neučiní, rozhodčí dá povel k úpravě, jestliže tak neučiní podruhé, následuje povel k úpravě se současným trestem shido. Na takové jednání je pohlíženo jako zdržování souboje.

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Zjistit vliv změny pravidel na skóre v zápase judo v rámci kvalifikací na olympijské hry 2016 a 2020.

3.2 Dílčí cíle

1) Porovnat způsob ukončení zápasů v jednotlivých hmotnostních kategoriích mužů u kvalifikací na olympijské hry 2016 a 2020

2) Porovnat způsob ukončení zápasů v jednotlivých hmotnostních kategoriích žen u kvalifikací na olympijské hry 2016 a 2020

3.3 Hlavní výzkumná otázka

Změnilo se celkové množství vítězství s bodovým hodnocením v zápase z důvodu změny pravidel v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

3.3.1 Vedlejší výzkumné otázky

1) Změnil se počet ukončení zápasů na tresty vlivem změny pravidel v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

2) Změnil se počet vítězství v ne-waza v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

3) Změnil se počet zápasů ukončených hodem na hodnocení ippon v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

4) Změnilo se množství ipponů, waza-ari a trestů shido vzhledem k počtu zápasů v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

5) Změnil se druh vítězství v boji v ne-waza v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

6) Změnil se počet zápasů ukončených v prvních dvou minutách v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

7) Změnila se doba ukončování zápasů v kvalifikacích na olympijské hry 2016 a 2020?

4 METODIKA

Pro napsání diplomové práce byly použity dva typy zdrojů. Prvním typem materiálů byly dokumenty písemného charakteru (např. monografie, časopisy, články). Druhým typem byly videomateriály vztahující se k dané problematice. Získaná data pocházejí z archivu videozáznamů na oficiálních webových stránkách mezinárodní federace judo (IJF) a doplňující statistiky z webové stránky www.ippon.org a www.judobase.org, které se věnují výsledkům a statistikám z mezinárodních turnajů juda.

4.1 Charakteristika výzkumného souboru

Objektem zkoumání byla sportovní disciplína judo, konkrétně vybrané kvalifikační turnaje na olympijské hry. Z kvalifikace na olympijské hry 2016 bylo analyzováno 27 turnajů s celkovým počtem 11413 zápasů, v kvalifikaci na olympijské hry 2020 to bylo 22 turnajů s 11809 zápasy. Jednalo se o turnaje kategorie Grand Slam, Grand Prix, Mistrovství Evropy, Mistrovství světa a turnaje Masters (Tabulka 1).

Tabulka 1. Počty a druhy turnajů ve výzkumném souboru

	Olympijská kvalifikace 2014-2016	Olympijská kvalifikace 2018-2020
druh turnaje	počet turnajů	
Grand Slam	8	8
Grand Prix	12	8
ME	3	2
MS	2	2
Masters	2	2
celkový počet turnajů	27	22

Vysvětlivky: ME – Mistrovství Evropy, MS – Mistrovství světa, Masters – turnaj mistrů

4.2 Metody zpracování diplomové práce

Na úvodní studium české a zahraniční literatury navazovalo vypracování teoretické části práce. Poté došlo k výběru kvalifikačních turnajů dle počtu závodníků a bodového ohodnocení v rámci olympijské kvalifikace 2016 a 2020. Metodou pozorování byly vytvořeny konkrétní statistiky ze všech zápasů na sledovaných turnajích, které byly dále rozšířeny o statistiky z doplňujícího zdroje. Naměřená data byla zpracována a vyjádřena metodou deskriptivní statistiky a pomocí z-testu pro srovnání dvou relativních četností. Hladina významnosti statistického testu činila 5 % ($p < 0,05$).

Jednotlivé rozdíly jsou zobrazeny pomocí procentuálního vyjádření ve formě grafů s využitím programů Microsoft Word a Excel.

Množství jednotlivých druhů skóre, množství trestů shido vzhledem k celkovému počtu zápasů a vzorec ke zjištění účinnosti provádění technik byl použit dle Katicips et al. (2018). Vzorec účinnosti je uveden na obrázku 22.

$$\textbf{Účinnost} = \frac{\textbf{(počet ipponů x 10) + (počet waza-ari x 7) + (počet yuko x 5)}}{\textbf{celkový počet zápasů}}$$

Obrázek 22. Vzorec výpočtu účinnosti prováděných technik (upraveno dle Katicips et al. 2018)

5 VÝSLEDKY

V kapitole jsou hodnoceny výsledky zápasů ve dvou sledovaných kvalifikačních cyklech, ve kterých byla aplikována různá pravidla. U vybraných parametrů je provedeno srovnání mezi oběma kvalifikačními obdobími. Jsou ukázány výsledky utkání dle pohlaví a rozdíly mezi hmotnostními kategoriemi. Pro zjednodušení bude u kvalifikace na olympijské hry 2016 v Riu de Janeiru používána zkratka „OH 2016“. U druhého posuzovaného období, kvalifikace na olympijské hry 2020 v Tokiu, bude používána zkratka „OH 2020“. Rozdělení výsledkové části do jednotlivých podkapitol odpovídá stanoveným cílům a výzkumným otázkám práce. Základní charakteristika souboru je prezentována v tabulkách 2 a 3.

Tabulka 2. Seznam hodnocených turnajů v kvalifikačním cyklu 2014-2016

Olympijská kvalifikace 2014-2016			
rok	druh turnaje	město/stát	počet zápasů
2014	Grand Slam	Ťumeň / Rusko	306
		Tokio / Japonsko	458
	Grand Prix	Havana / Kuba	335
		Budapešť / Maďarsko	457
		Záhřeb / Chorvatsko	370
		Čedžu / Jižní Korea	317
	ME	Paříž / Francie	363
	MS	Čeljabinsk / Rusko	679
2015	Grand Slam	Baku / Ázerbájdžán	396
		Ťumeň / Rusko	353
		Abu Dhabí/Sp.Ar. Emiráty	523
		Tokio / Japonsko	514
	Grand Prix	Tbilisi / Gruzie	387
		Budapešť / Maďarsko	452
		Taškent / Uzbekistán	396
		Čching-tao / Čína	255
		Čedžu / Jižní Korea	464
	ME	Baku / Ázerbájdžán	430
	MS	Astana / Kazachstán	765
	Masters	Rabat / Maroko	265
2016	Grand Slam	Baku / Ázerbájdžán	359
		Paříž / Francie	477
	Grand Prix	Düsseldorf / Německo	584
		Samsun / Turecko	439
		Alma-Ata / Kazachstán	437
	ME	Kazaň / Rusko	436
	Masters	Guadalachara / Mexiko	275
	celkový počet	**27**	**11413**

Tabulka 3. Seznam hodnocených turnajů v kvalifikačním cyklu 2018-2020

Olympijská kvalifikace 2018-2020			
rok	druh turnaje	město/stát	počet zápasů
2018	Grand Slam	Ósaka / Japonsko	457
	Grand Prix	Záhřeb / Chorvatsko	555
		Hague / Nizozemsko	452
	ME	Tel Aviv / Izrael	410
	MS	Baku / Ázerbájdžán	797
	Masters	Kanton / Čína	276
2019	Grand Slam	Paříž / Francie	612
		Düsseldorf / Německo	645
		Jekatěrinburg / Rusko	395
		Brasilia / Brazílie	361
		Ósaka / Japonsko	523
	Grand Prix	Tel Aviv / Izrael	411
		Tbilisi / Gruzie	412
		Antálya / Turecko	527
		Budapešť / Maďarsko	584
		Záhřeb / Chorvatsko	594
	ME	Minsk / Bělorusko	432
	MS	Tokio / Japonsko	870
	Masters	Čching-tao / Čína	487
2020	Grand Slam	Paříž / Francie	722
		Düsseldorf / Německo	701
	Grand Prix	Tel Aviv / Izrael	587
	celkový počet	**22**	**11809**

5.1 Způsoby ukončení zápasů

V rámci diplomové práce jsme si položili hlavní výzkumnou otázku, u které byla zjišťována změna celkového počtu vítězství na bodovanou techniku (vítězství mimo tresty a boj v ne-waza).

5.1.1 Vyjádření k hlavní výzkumné otázce

U bodovaných technik byl rozdíl v četnosti výskytu v kvalifikacích do Ria a Tokia společně u mužů a žen dle z-testu pro porovnání dvou relativních četností statisticky významný na hladině významnosti 0,05 ($p<0,0001<0,05$). Bodovaná technika se vyskytla statisticky významně častěji v kvalifikaci do Tokia než v kvalifikaci do Ria, přičemž rozdíl činil 11 procentních bodů (52 % OH 2016 vs 63 % OH 2020).

Statistická významnost na hladině 0,05 se potvrdila u kategorie mužů i žen zvlášť($p<0,0001<0,05$).

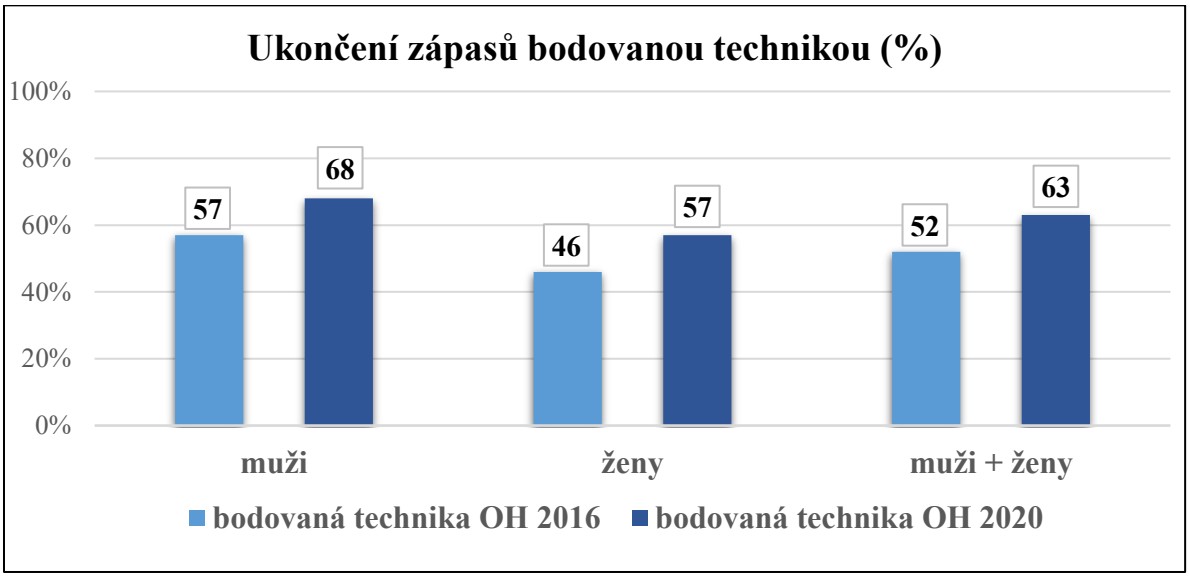

Obrázek 23. Ukončení zápasů bodovanou technikou u mužů a žen

5.1.2 Vyjádření k vedlejším výzkumným otázkám 1 a 2

Pomocí obrázku 24 lze zhodnotit vedlejší výzkumnou otázku 1, která se věnovala změně počtu utkání, které byly rozhodnuty pomocí trestů. Rozdíl v četnosti rozhodnutí zápasů pomocí trestů byl v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 ($p<0,0001<0,05$). Množství zápasů, které byly rozhodnuty pomocí trestů se vyskytly statisticky významně méně častěji v kvalifikaci do Tokia než v kvalifikaci do Ria, kdy rozdíl činil 7 procentních bodů (24 % OH 2016 vs 17 % OH 2020).

Statistická významnost na hladině 0,05 se potvrdila u mužů i žen zvlášť($p<0,0001<0,05$).

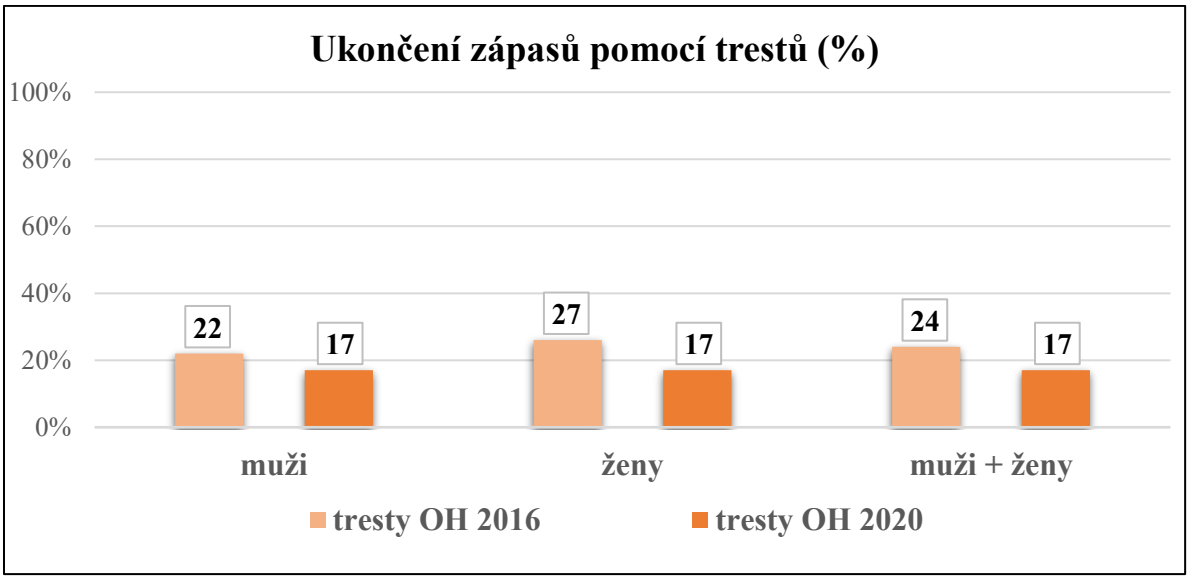

Obrázek 24. Ukončení zápasů pomocí trestů u mužů a žen

Změna počtu vítězství v ne-waza byla podstatou vedlejší výzkumné otázky 2. Rozdíl četnosti rozhodnutí zápasů vítězstvím v ne-waza byl v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 ($p<0,0001<0,05$). Množství zápasů, které byly rozhodnuty v boji na zemi se u mužů a žen vyskytly statisticky významně méně častěji v kvalifikaci do Tokia než v kvalifikaci do Ria, kdy rozdíl činil 4 procentní body (23 % OH 2016 vs 19 % OH 2020).

Statistická významnost na hladině 0,05 se potvrdila u kategorie mužů ($p<0,0001<0,05$), ale nepotvrdila u kategorie žen ($p=0,25014>0,05$).

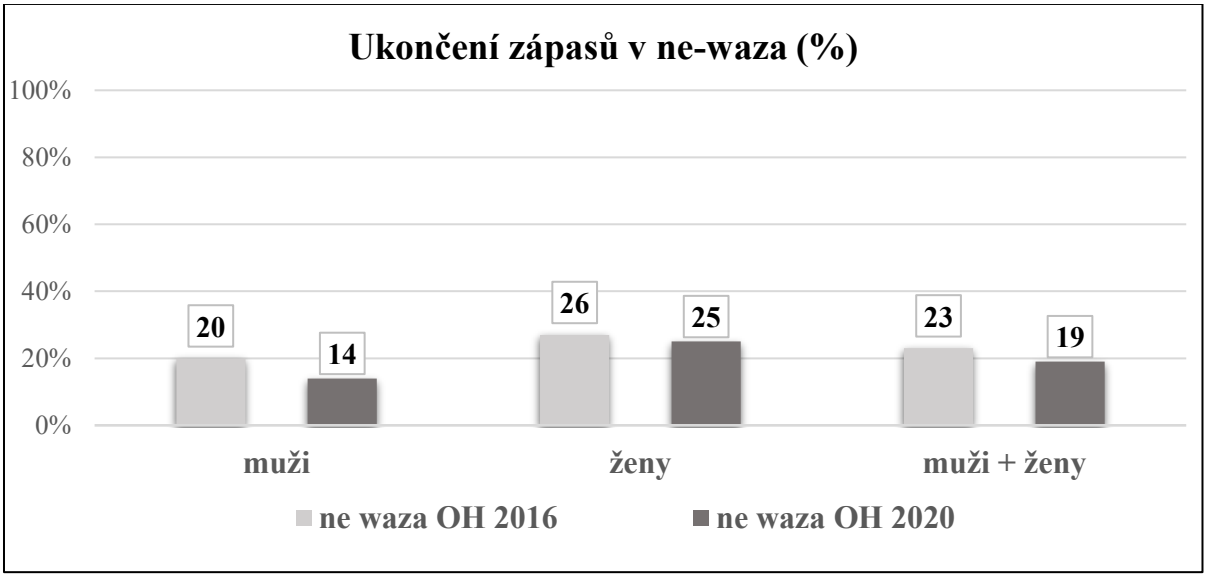

Obrázek 25. Ukončení zápasů v ne-waza u mužů a žen

Tabulka 4. Výsledky z-testu v kvalifikacích na OH 2016 a 2020

Z-test						
Z-test (srovnání dvou relativních četností)		p hodnota				
		bodovaná technika	tresty	ne-waza	ippon	waza-ari
pohlaví	muži a ženy	<0,00001	<0,00001	<0,00001	<0,00001	<0,00001
	muži	<0,00001	<0,00001	<0,00001	<0,00001	<0,00001
	ženy	<0,00001	<0,00001	0,25014*	<0,00001	<0,00001
hmotnostní kategorie	60 kg	0,00104	0,4009*	0,00056	<0,00001	<0,00001
	66 kg	<0,00001	0,22246*	<0,00001	<0,00001	<0,00001
	73 kg	<0,00001	<0,00001	0,03752	<0,00001	<0,00001
	81 kg	<0,00001	0,00214	<0,00001	<0,00001	<0,00001
	90 kg	<0,00001	0,00596	<0,00001	<0,00001	<0,00001
	100 kg	<0,00001	<0,00001	0,9894*	<0,00001	<0,00001
	+ 100 kg	<0,00001	0,13622*	0,034	<0,00001	<0,00001
	48 kg	0,0004	<0,00001	0,88866*	<0,00001	<0,00001
	52 kg	<0,00001	0,0004	0,2113*	<0,00001	<0,00001
	57 kg	<0,00001	<0,00001	0,98404*	<0,00001	<0,00001
	63 kg	0,00694	0,00104	0,81034*	<0,00001	<0,00001
	70 kg	0,00012	<0,00001	0,69654*	<0,00001	<0,00001
	78 kg	<0,00001	<0,00001	0,31732*	<0,00001	<0,00001
	+ 78 kg	0,00194	<0,00001	0,19706*	<0,00001	<0,00001

Vysvětlivky: statisticky nevýznamné hodnoty * p>0,05

Podrobné výsledky kategorie mužů, žen a pro obě pohlaví společně jsou uvedeny v přílohách č. 2, 3 a 4.

5.1.3 Vítězství na ippon

Vedlejší výzkumná otázka 3 se týká vítězství na hodnocení ippon. Podrobné výsledky jsou zobrazeny na obrázcích 26, 27 a 28.

5.1.3.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 3

U všech hmotnostních kategorií obou pohlaví je patrný nárůst v počtu zápasů, které byly ukončeny před časovým limitem na hodnocení ippon. Rozdíl v množství hodnocení ippon bylo pro muže a ženy společně 8 procentních bodů. U hodnocení waza-ari awasete ippon byl rozdíl 6 procentních bodů.

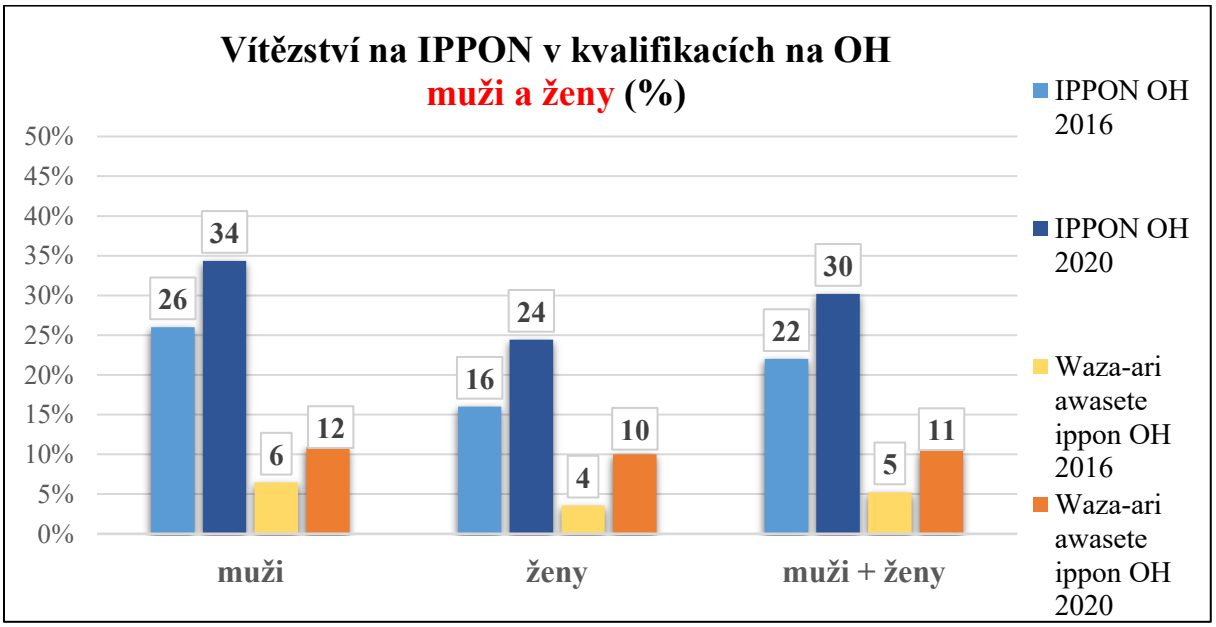

Obrázek 26. Vítězství na ippon a waza-ari awasete ippon u mužů a žen v kvalifikacích na OH 2016 a OH 2020

Největší nárůst u mužů sledujeme u hmotnostní kategorie nad 100 kg, kde rozdíl činil 11 procentních bodů (dále jen p.b.). Další kategorie s vyšším nárůstem jsou kategorie do 81 a 90 kg, kde se počet vítězství zvýšil o 10 p.b.

Konkrétní rozdíly v p.b. u jednotlivých hmotnostních kategorií lze vyčíst z obrázků 27 a 28.

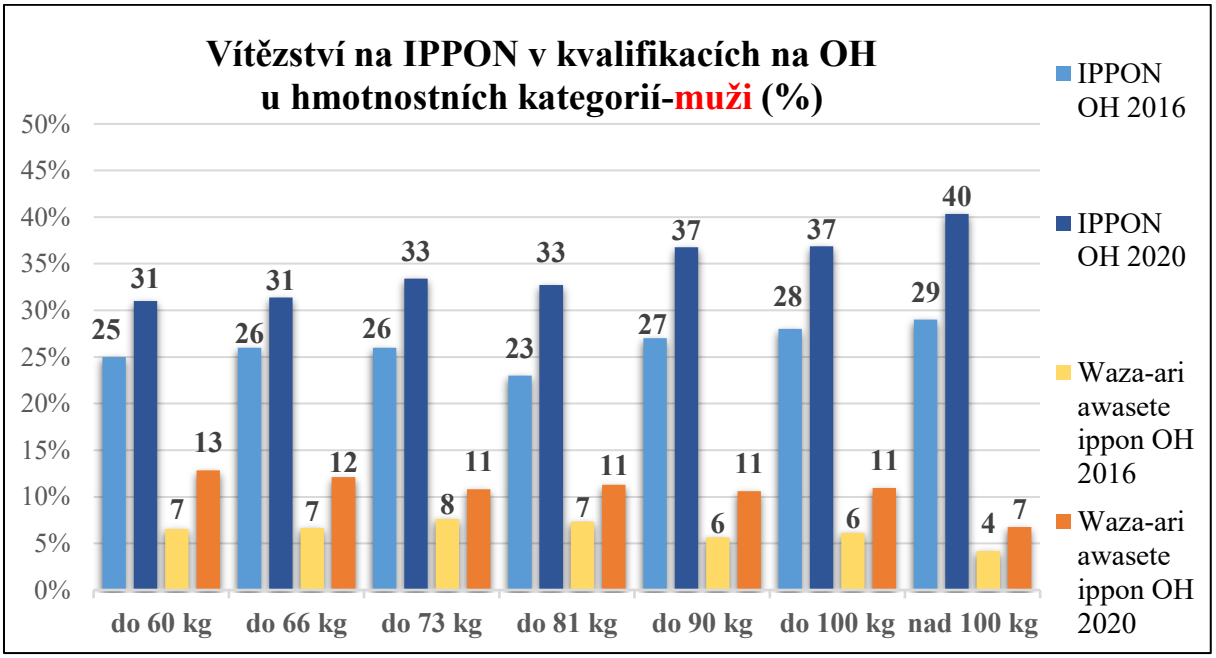

Obrázek 27. Vítězství na ippon a waza-ari awasete ippon u hmotnostních kategorií mužů v kvalifikacích na OH 2016 a OH 2020

U žen byl největší nárůst zaznamenán u hmotnostní kategorie do 78 kg, kde rozdíl činil 12 p.b. a druhý největší nárůst u hmotnostní kategorie do 57 kg s 10 p.b. U všech hmotnostních kategorií mužů i žen byl rozdíl četnosti vítězství na ippon v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z- testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 ($p<0,0001<0,05$). Množství zápasů, které byly rozhodnuty ipponem se vyskytly statisticky významně častěji v kvalifikaci do Tokia než v kvalifikaci do Ria.

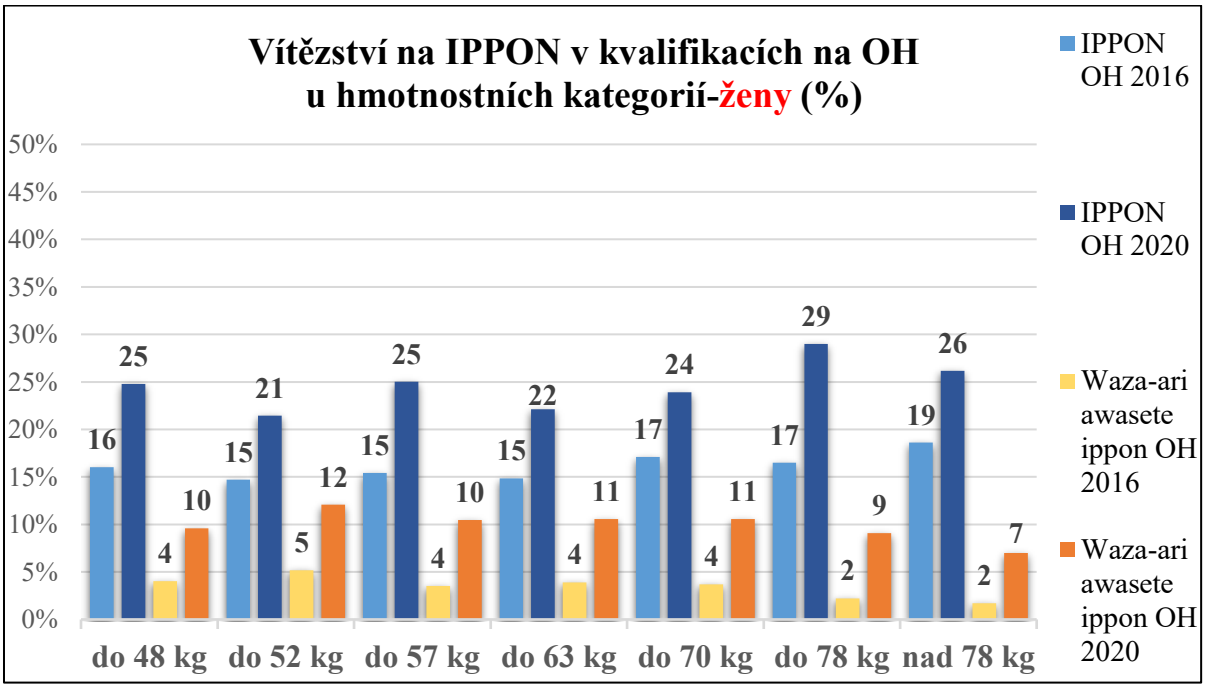

Obrázek 28. Vítězství na ippon a waza-ari awasete ippon u hmotnostních kategorií žen v kvalifikaci na OH 2016 a OH 2020

5.1.4 Účinnost v provádění technik

Účinnost je pomocná charakteristika, která je vypočítána z množství ipponů, waza-ari a yuko vztažené k celkovému počtu zápasů, ve kterých byla tato hodnocení udělena.

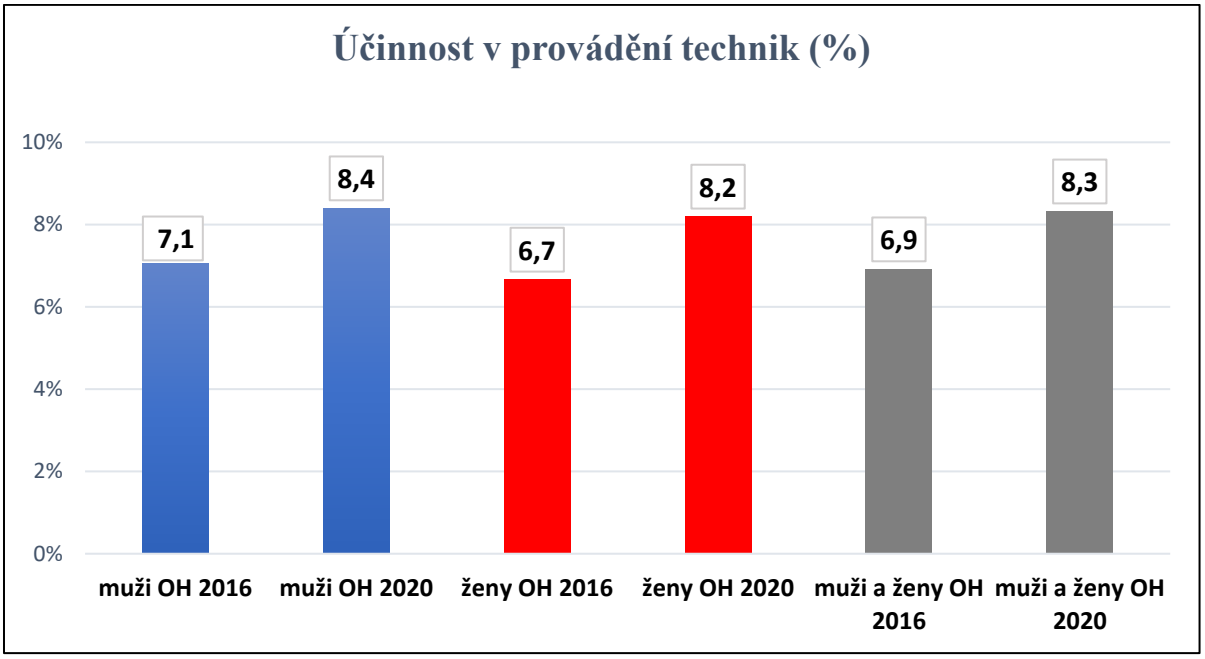

Obrázek 29. Účinnost v provádění technik v kvalifikacích na OH 2016 a OH 2020

Na obrázku 29 vidíme, že účinnost v provádění technik je vyšší u mužů než u žen. U obou pohlaví došlo k nárůstu účinnosti v kvalifikaci na OH 2020 po změně pravidel. Společný celkový nárůst účinnosti u mužů a žen je 1,4 procentního bodu.

5.1.5 Množství jednotlivých skóre v zápasech

Ve vedlejší výzkumné otázce 4 jsme zjišťovali, zda se změnil počet skóre ippon a waza-ari vzhledem k celkovému počtu utkání a také množství trestů shido přepočtený na jeden soutěžní zápas.

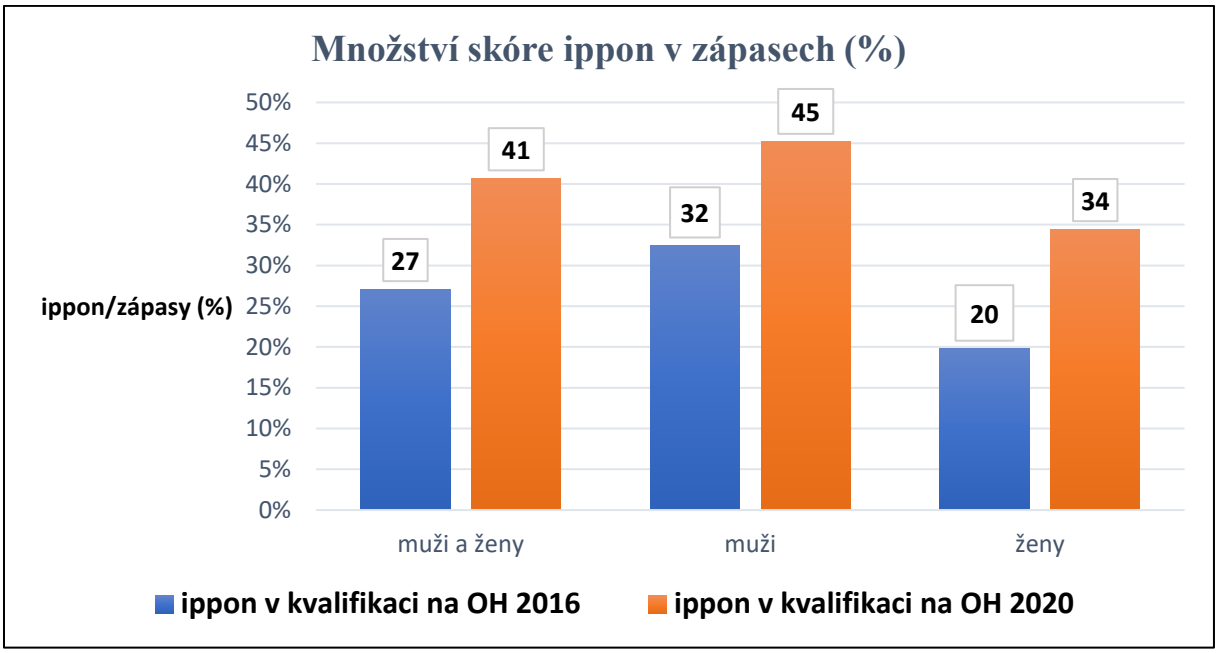

Obrázek 30. Množství skóre ippon vzhledem k počtu zápasů v kvalifikacích na OH

5.1.5.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 4

Rozdíl četnosti počtu skóre ippon společně u mužů a žen byl v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 ($p<0,0001<0,05$). Množství zápasů s hodnocením ippon se vyskytlo statisticky významně častěji v kvalifikaci do Tokia 2020 než v kvalifikaci do Ria 2016, kdy rozdíl činil 14 procentních bodů (27 % OH 2016 vs 41 % OH 2020).

Četnost skóre waza-ari byla u mužů a žen v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z- testu statisticky významná na hladině významnosti 0,05 ($p<0,0001<0,05$). Množství zápasů s hodnocením waza-ari se vyskytlo statisticky významně častěji v kvalifikaci do Tokia 2020 než v kvalifikaci do Ria 2016, kdy rozdíl činil 15 procentních bodů (23 % OH 2016 vs 38 % OH 2020).

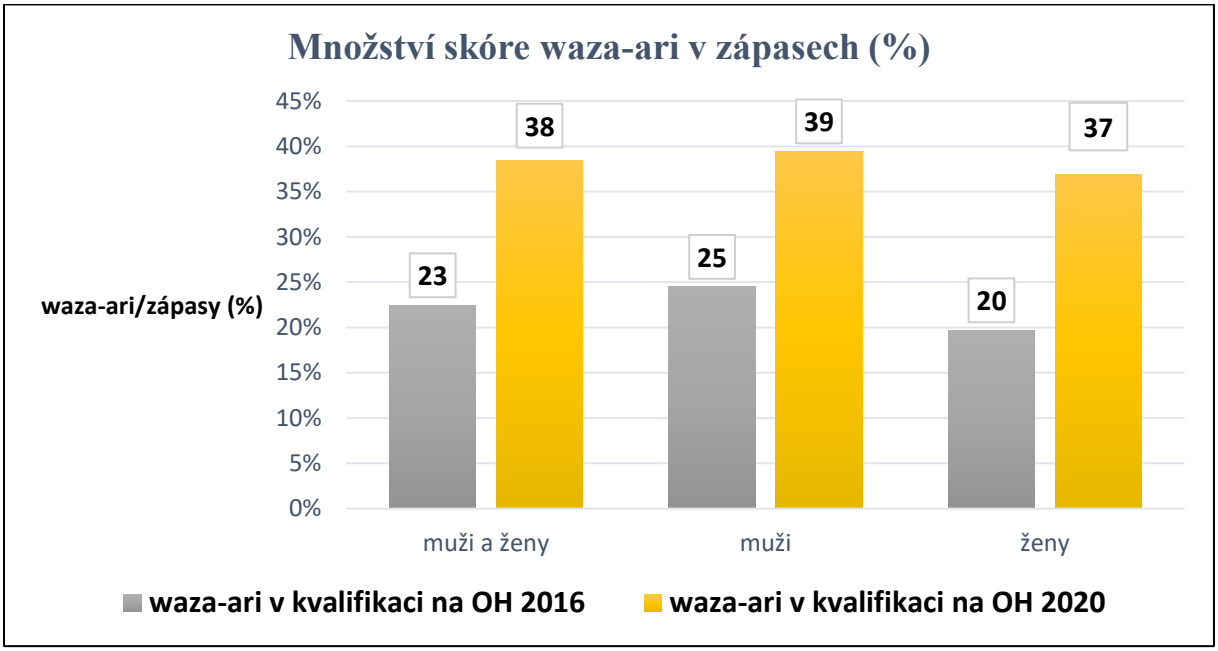

Obrázek 31. Množství skóre waza-ari vzhledem k počtu zápasů v kvalifikacích na OH

Množství trestů přepočtené na jeden soutěžní zápas se snížilo pouze o 0,2 trestu shido.

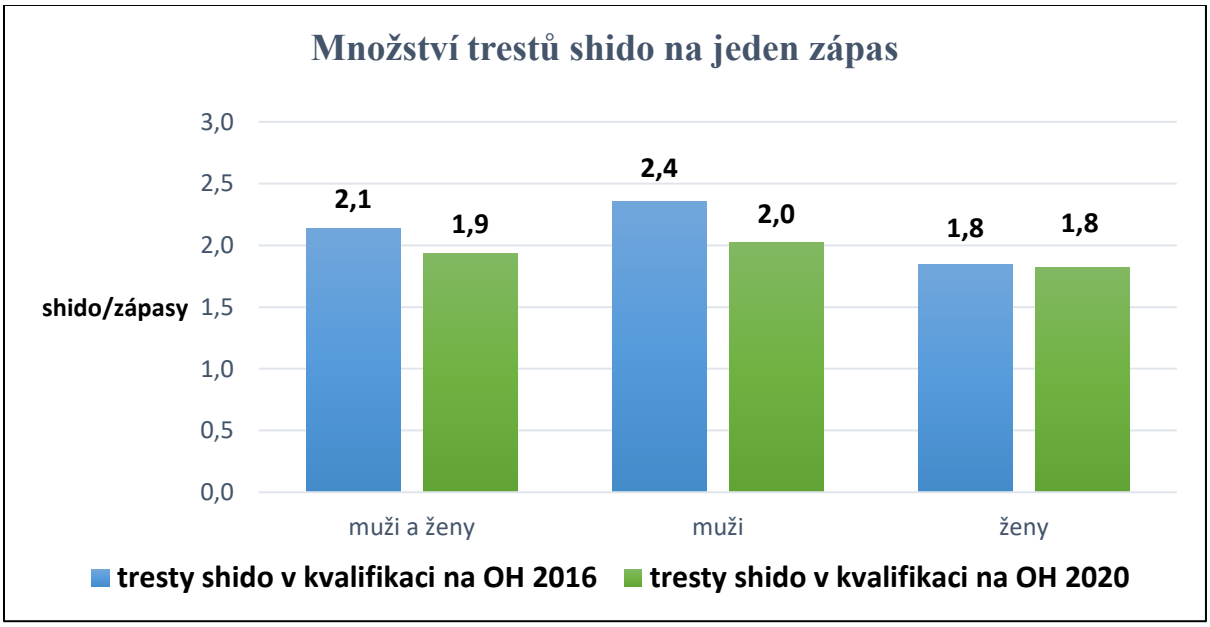

Obrázek 32. Množství trestů na jeden zápas v kvalifikacích na OH

5.2 Způsoby ukončení zápasů u jednotlivých hmotnostních kategorií mužů

Prvním dílčím cílem diplomové práce bylo porovnat způsoby ukončení zápasů u hmotnostních kategorií mužů. Z obrázků 33 vyplývá, že u všech hmotnostních kategorií mužů došlo k nárůstu vyhraných utkání bodovanou technikou. Nejvyšší rozdíl vidíme u hmotnostní kategorie do 90 kg, kdy rozdíl činil 13 p.b. Nejnižší rozdíl byl u kategorie do 66 kg v hodnotě 4 p.b. U všech hmotnostních kategorií mužů byl rozdíl četnosti vítězství na bodovanou techniku v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (hmotnostní kategorie do 60 kg $p=0,00104<0,05$, ostatní hmotnostní kategorie $p<0,0001<0,05$).

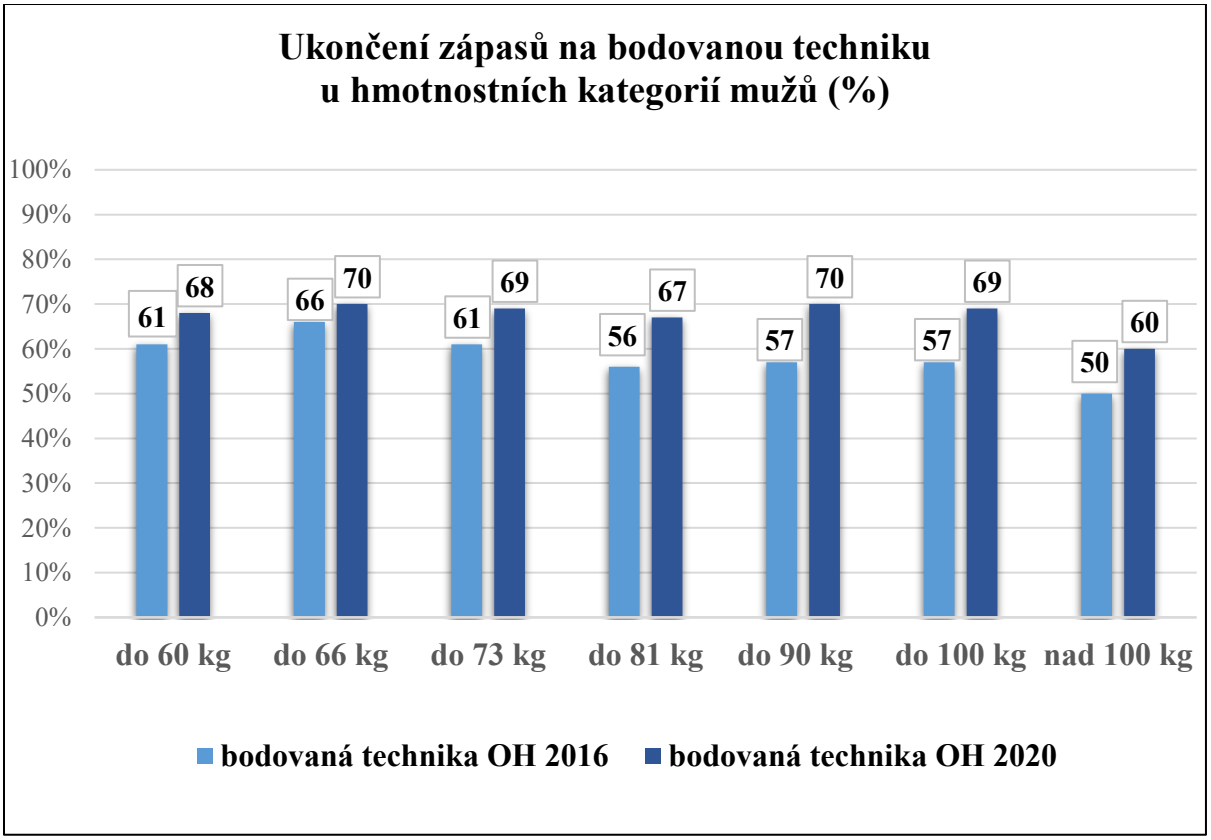

Obrázek 33. Ukončení zápasu na bodovanou techniku u hmotnostních kategorií mužů

Na obrázku 34 můžeme vidět pokles u všech hmotnostních kategorií v počtu zápasů, které byly rozhodnuty pomocí trestů. Nejvyšší hodnota poklesu byla zaznamenána u hmotnostní kategorie do 100 kg, o 9 p.b. Nejnižší pokles byl naopak u hmotnostní kategorie do 60 kg, kde rozdíl činil pouze 1 p.b. I přes výše popsaný pokles v procentních bodech se nepodařilo potvrdit statisticky významný rozdíl četnosti dle z-testu u všech hmotnostních kategorií mužů. U hmotnostních kategorií do 73, 81, 90 a 100 kg byl rozdíl četnosti vítězství na tresty v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (hmotnostní kategorie do 81 kg $p=0,00214<0,05$, hmotnostní kategorie do 90 kg $p=0,00596<0,05$, hmotnostní kategorie do 73 a 100 kg $p<0,0001<0,05$). U hmotnostních kategorií do 60, 66, a nad 100 kg nebyl rozdíl v četnosti vítězství na tresty v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu pro porovnání dvou relativních četností statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (hmotnostní kategorie do 60 kg $p=0,4009>0,05$, hmotnostní kategorie do 66 kg $p=0,22246>0,05$, hmotnostní kategorie nad 100 kg $p=0,13622>0,05$).

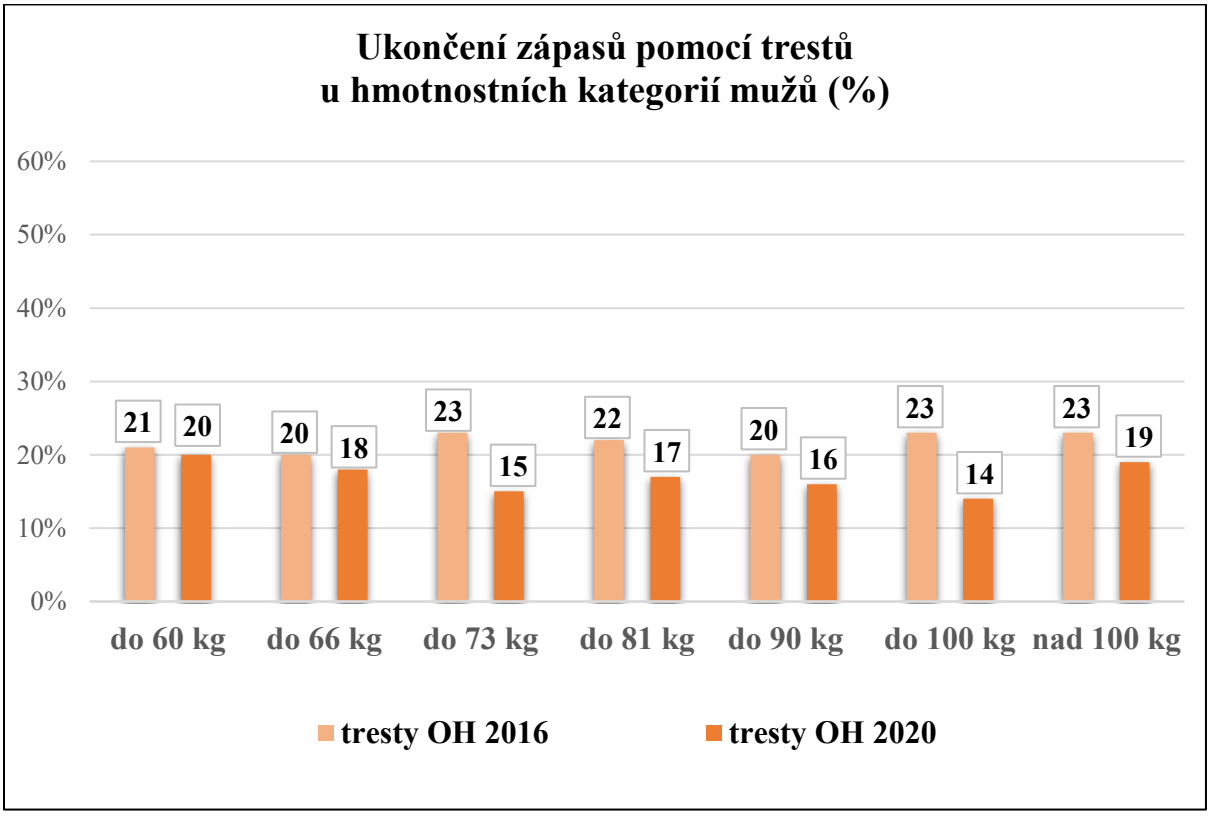

Obrázek 34. Ukončení zápasu pomocí trestů u hmotnostních kategorií mužů

Na obrázku 35 je zřetelný pokles u všech hmotnostních kategorií v počtu zápasů ukončených v boji v ne-waza. Nejvyšší rozdíl byl zaznamenán v hmotnostní kategorii do 90 kg s rozdílem 9 p.b. Nejmenší snížení sledovaného parametru byl u hmotnostních kategorií do 73 a do 100 kg, kde nastal pokles shodně o 3 p.b. I přes výše popsaný pokles v procentních bodech se opět nepodařilo potvrdit statisticky významný rozdíl četnosti dle z-testu u všech hmotnostních kategorií mužů. U hmotnostních kategorií do 60, 66, 73, 81, 90 a 100 kg byl rozdíl četnosti vítězství v ne-waza v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (hmotnostní kategorie do 60 kg $p=0,00056<0,05$, hmotnostní kategorie do 73 kg $p=0,03752<0,05$, hmotnostní kategorie nad 100 kg $p=0,034<0,05$, hmotnostní kategorie do 66, 81 a 90 kg $p<0,0001<0,05$). U hmotnostní kategorie do 100 kg nebyl rozdíl v četnosti vítězství v boji na zemi v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z- testu pro porovnání dvou relativních četností statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (hmotnostní kategorie nad 100 kg $p=0,13622>0,05$).

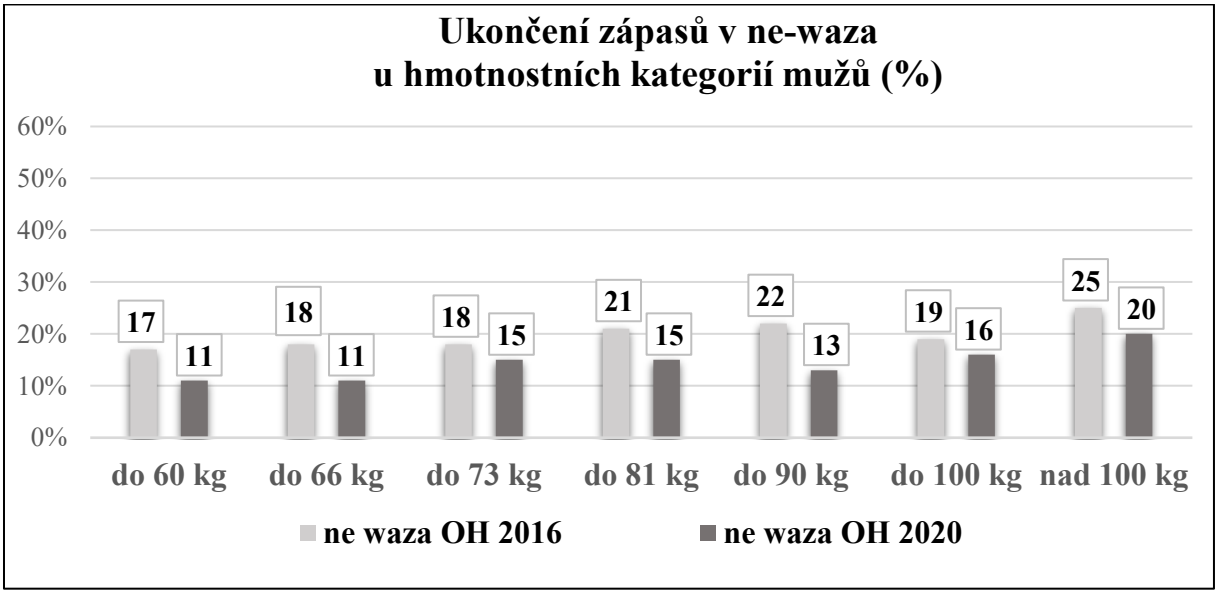

Obrázek 35. Ukončení zápasu v ne-waza u hmotnostních kategorií mužů

Podrobné výsledky a srovnání všech hmotnostních kategorií mužů jsou uvedeny v příloze č. 5.

5.3 Způsoby ukončení zápasů u jednotlivých hmotnostních kategorií žen

Druhým dílčím cílem bylo porovnání způsobu ukončení zápasu u kategorie žen. Z obrázku 36 vyplývá, že u všech hmotnostních kategorií žen došlo k nárůstu vyhraných utkání bodovanou technikou. Nejvyšší rozdíl vidíme u hmotnostních kategorií do 48 a 57 kg, kdy rozdíl činil 23 p.b. Nejnižší nárůst byl zjištěn u hmotnostní kategorie nad 78 kg v hodnotě 9 p.b. U všech hmotnostních kategorií žen byl rozdíl četnosti vítězství na bodovanou techniku v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (hmotnostní kategorie do 48 kg $p=0,0004<0,05$, hmotnostní kategorie do 63 kg $p=0,00694<0,05$, hmotnostní kategorie do 70 kg $p=0,00012<0,05$, hmotnostní kategorie nad 78 kg $p=0,00194<0,05$, hmotnostní kategorie do 52, 57 a 78 kg $p<0,0001<0,05$).

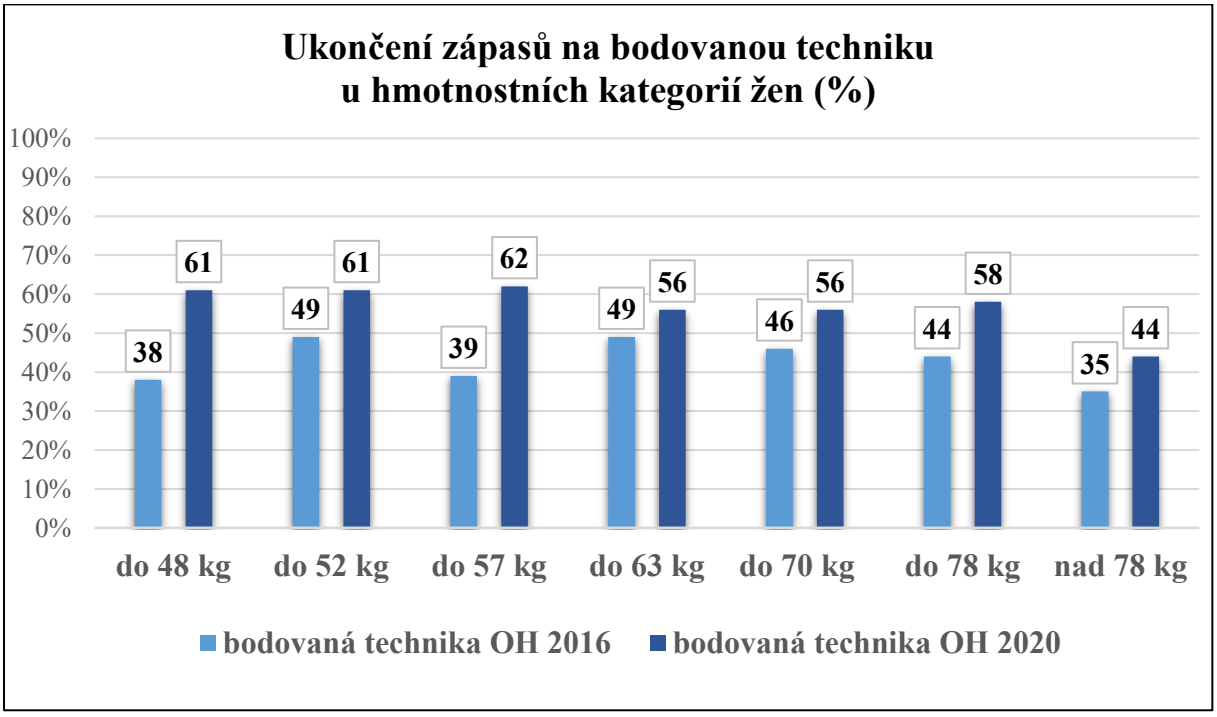

Obrázek 36. Ukončení zápasů na bodovanou techniku u hmotnostních kategorií žen

Na obrázku 37 je patrný pokles u všech hmotnostních kategorií v počtu zápasů, které byly rozhodnuty pomocí trestů. Nejvyšší pokles byl zaznamenán u hmotnostní kategorie do 57 kg o 27 p.b. Nejnižší rozdíl 6 p.b pozorujeme u hmotnostní kategorie nad 78 kg. U všech hmotnostních kategorií žen byl rozdíl četnosti vítězství pomocí trestů v kvalifikacích do Ria a Tokia dle z-testu statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (hmotnostní kategorie do 52 kg $p=0,0004<0,05$, hmotnostní kategorie do 63 kg $p=0,00104<0,05$, ostatní hmotnostní kategorie $p<0,0001<0,05$).

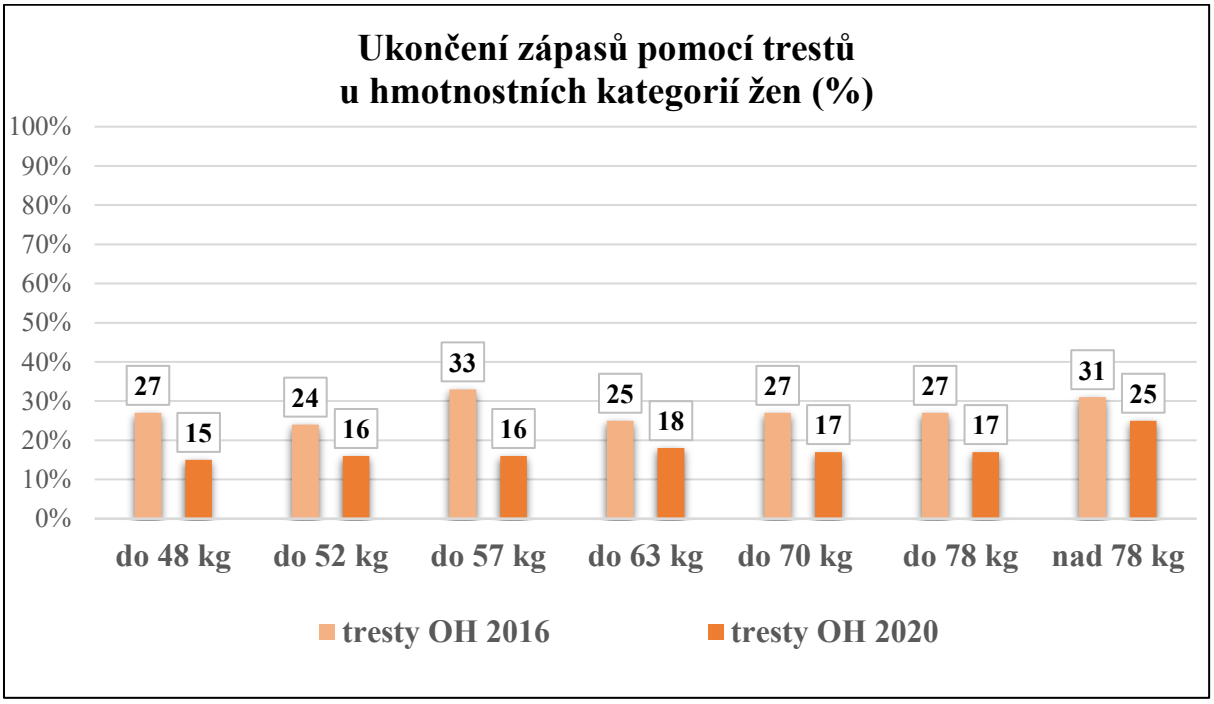

Obrázek 37. Ukončení zápasů na tresty u hmotnostních kategorií žen

Obrázek 38 ukazuje pokles u všech hmotnostních kategorií v počtu zápasů ukončených v boji v ne-waza. Nejvyšší rozdíl byl zaznamenán v kategorii nad 78 kg, kdy pokles činil 9 p.b. Změna ve sledovaném parametru nebyla zaznamenána u hmotnostní kategorie do 70 kg. U žádné z ženských hmotnostních kategorií se nepodařilo potvrdit statisticky významný rozdíl četnosti dle z-testu (hmotnostní kategorie do 48 kg p=0,88866>0,05, hmotnostní kategorie do 52 kg p=0,2113>0,05, hmotnostní kategorie do 57 kg p=0,98404>0,05, hmotnostní kategorie do 63 kg p=0,81034>0,05, hmotnostní kategorie do 70 kg p=0,69654>0,05, hmotnostní kategorie do 78 kg p=0,31732>0,05, hmotnostní kategorie nad 78 kg p=0,19706>0,05)

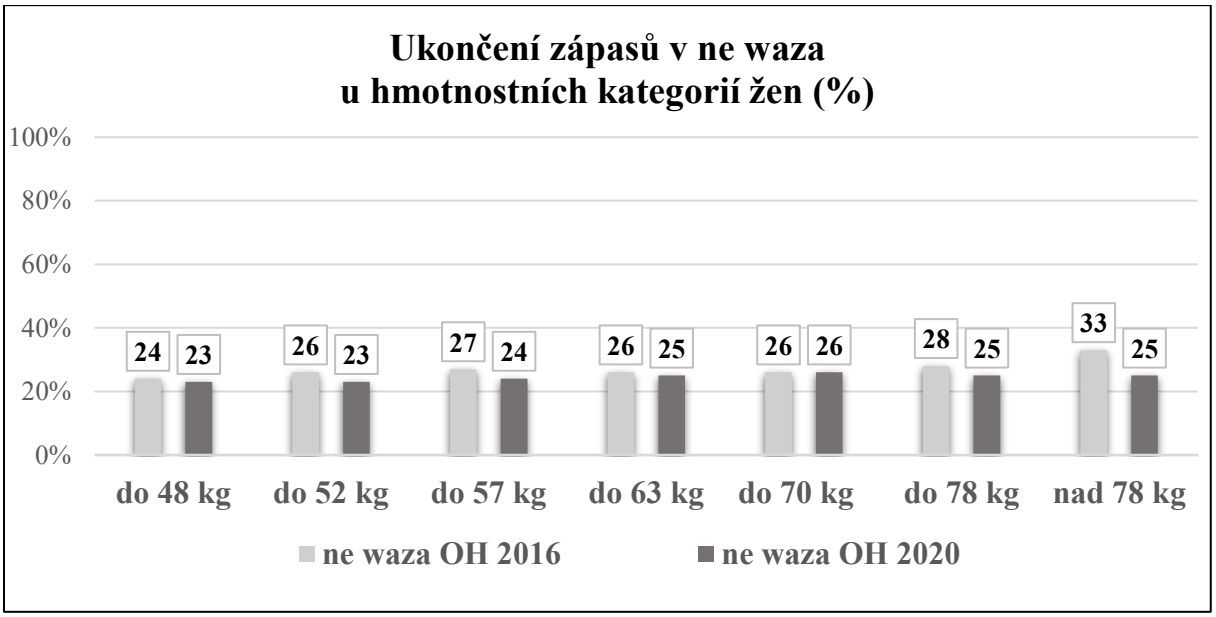

Obrázek 38. Ukončení zápasů v boji v ne-waza u hmotnostních kategorií žen

Podrobné výsledky hmotnostních kategorií žen jsou uvedeny v příloze č. 6.

5.4 Způsoby vítězství v ne-waza muži a ženy

U vedlejší výzkumné otázky 5 nás zajímaly způsoby vítězství v ne-waza a jejich změna ve dvou kvalifikacích.

5.4.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 5

Z obrázku 39 vyplývá, že u obou sledovaných období výrazně převládá držení nad škrcením a páčením. U držení došlo po změně pravidel u obou pohlaví k mírnému poklesu. U mužů to bylo o 4 p.b, u žen pouze o 1 p.b. Celkový pokles v počtu držení byl tedy u obou pohlaví dohromady o 3 p.b. U páčení se počet vítězství vůbec nezměnil a zůstává na hodnotě 15 %. U posledního způsobu vítězství na zemi (škrcení) došlo celkově u mužů a žen k mírnému nárůstu o 3 p.b.

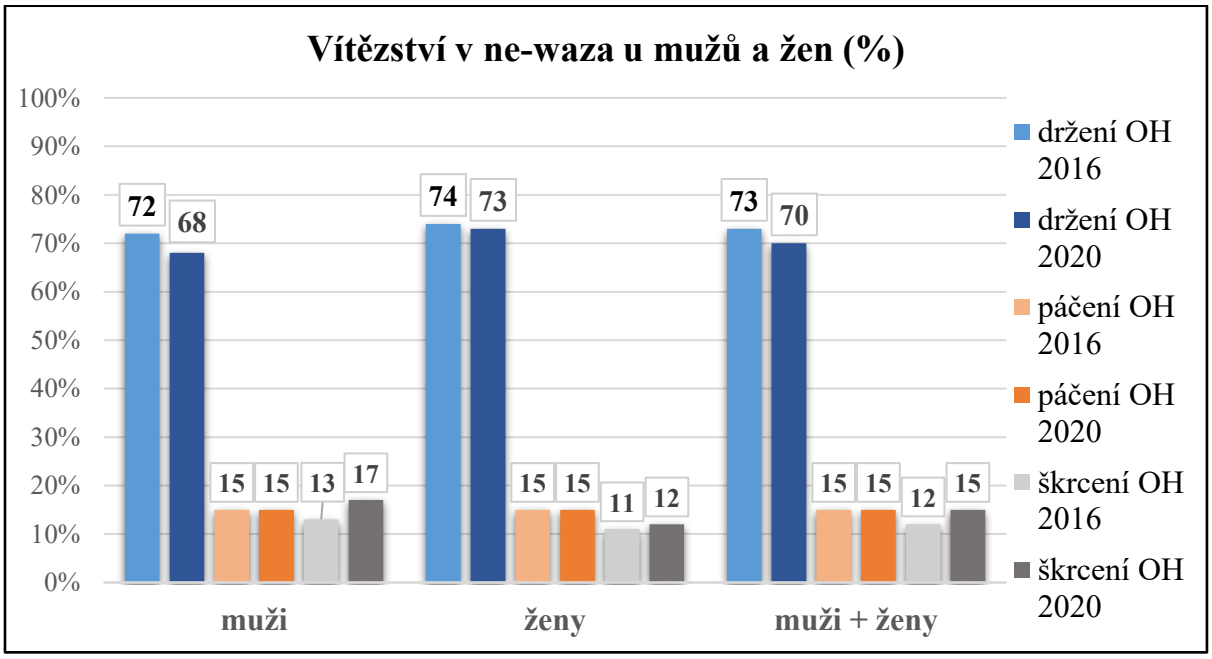

Obrázek 39. Způsoby vítězství v ne-waza u mužů a žen (OH 2016 a OH 2020)

5.5 Způsoby vítězství do konce druhé minuty

Vedlejší výzkumná otázka 6 se zabývá ukončováním zápasů v prvních dvou minutách v rámci dvou různých kvalifikací na OH.

5.5.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 6

Na obrázcích 40, 41 a 42 můžeme vidět výraznou převahu vítězství na hodnocení ippon ve všech hmotnostních kategoriích u obou pohlaví. V prvních dvou minutách zápasu se u obou kategorií zvýšil počet hodů na ippon i waza-ari awasete ippon. Naopak u obou pohlaví došlo k poklesu počtu vítězství na držení, páčení i škrcení. Mírně se zvýšil podíl vítězství na tresty.

Pokud srovnáme obě kvalifikační období u mužů a žen společně, tak u ipponu došlo k nárůstu vítězství o 3 p.b. U hodnocení waza-ari awasete ippon došlo ke zvýšení počtu vítězství o 7 p.b. Celkově vzrostl počet vítězství v tomto úseku zápasu pomocí hodu o 10 p.b. Největší změnu sledujeme u držení, u kterého došlo k poklesu počtu vítězství o 8 p.b. U páčení a škrcení došlo pouze k malým změnám. Počet páčení klesl o 3 p.b a množství škrcení o 1 p.b. Vítězství díky diskvalifikaci přibylo o 2 p.b.

Podrobné výsledky ukončování zápasů v prvních dvou minutách u kategorie mužů, žen a společně pro obě pohlaví jsou uvedeny v přílohách č. 7, 8 a 9.

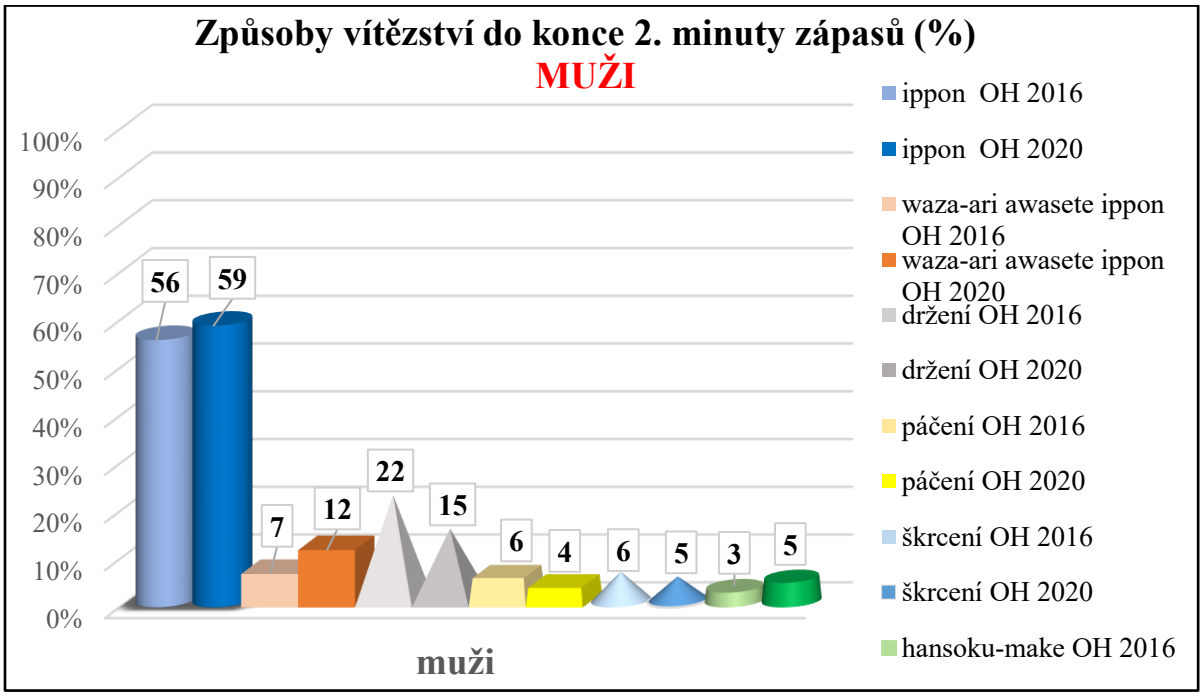

Obrázek 40. Způsoby vítězství v prvních dvou minutách zápasů u mužů

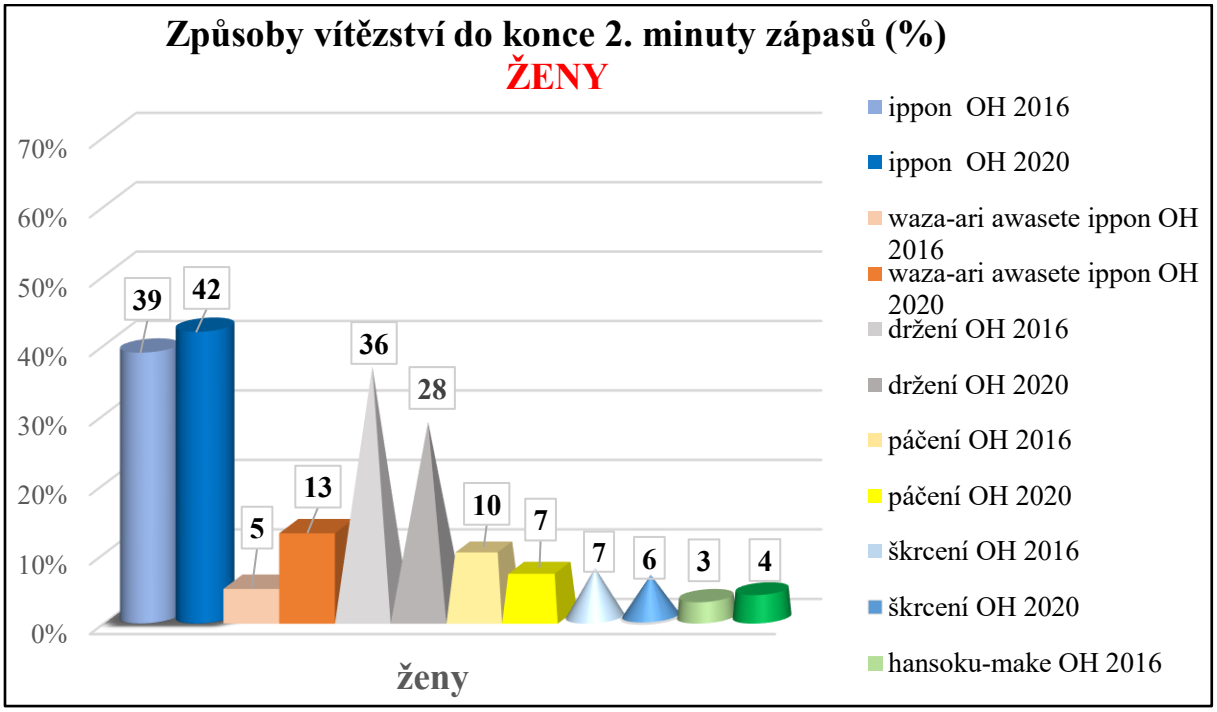

Obrázek 41. Způsoby vítězství v prvních dvou minutách zápasů u žen

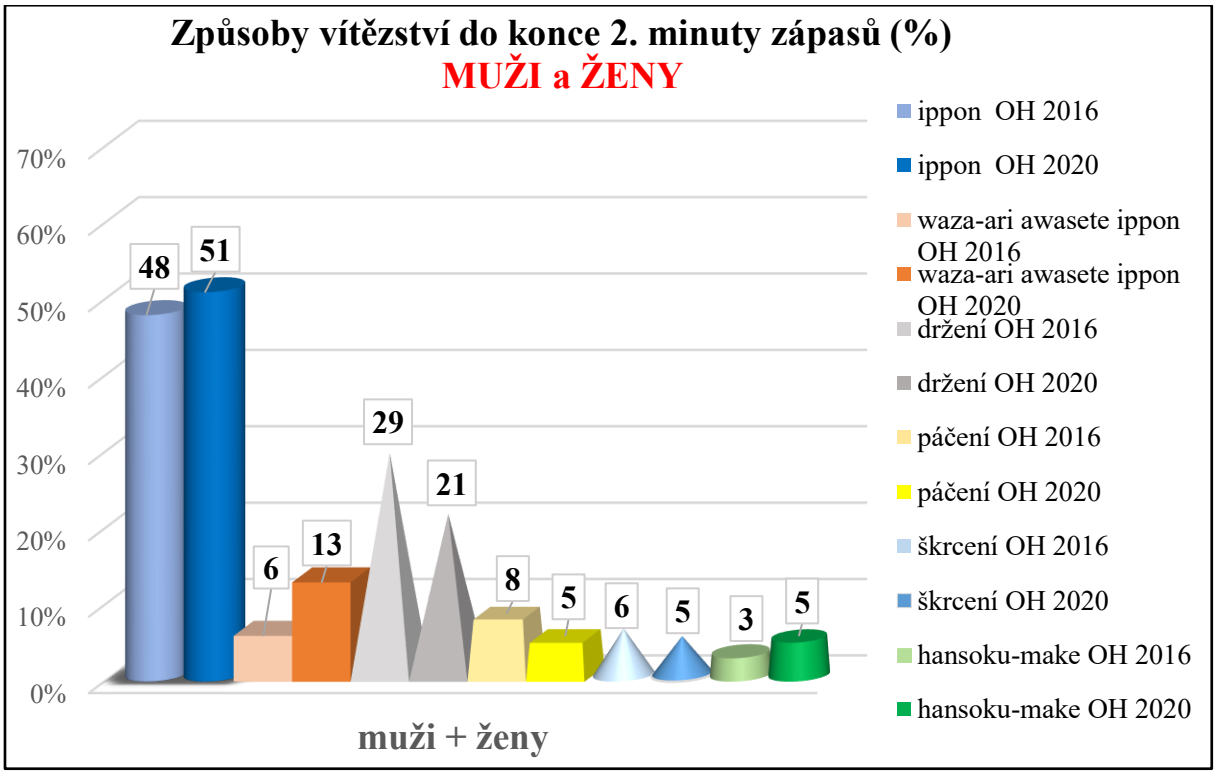

Obrázek 42. Způsoby vítězství v prvních dvou minutách zápasů u mužů a žen

5.6 Doba ukončení zápasů

Ve výzkumné otázce 7 byla zjišťována změna doby ukončování zápasů (délka utkání).

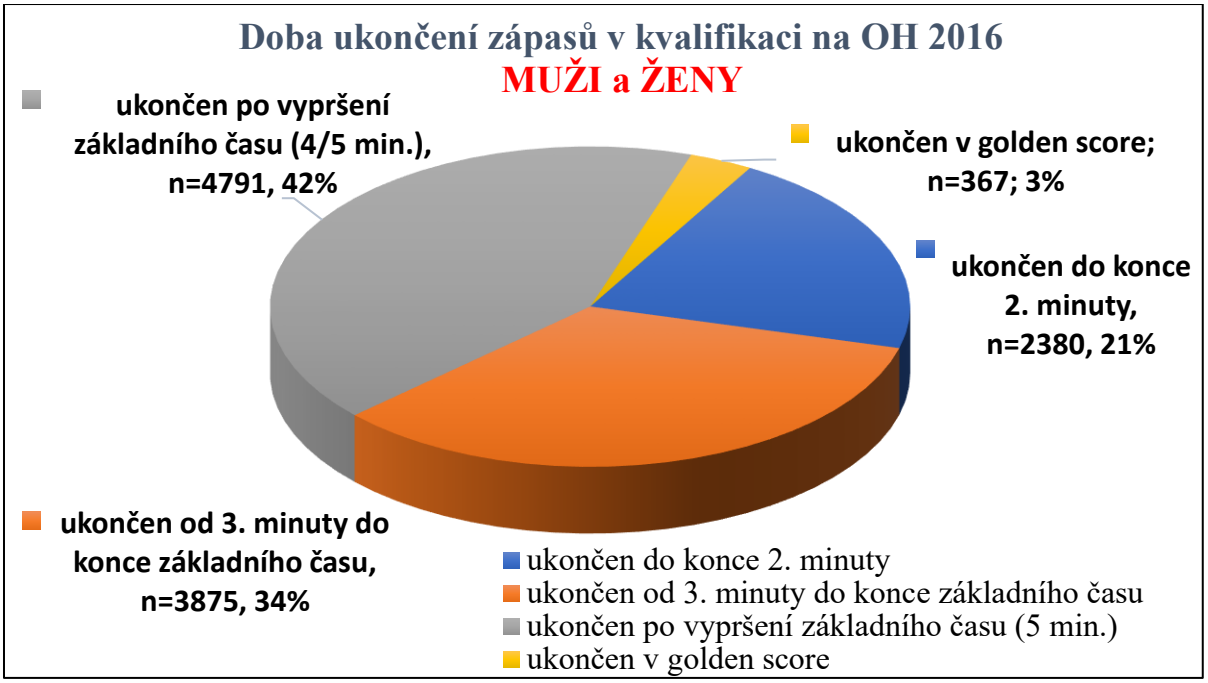

Obrázek 43. Doba ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2016 u mužů a žen (n=11413)

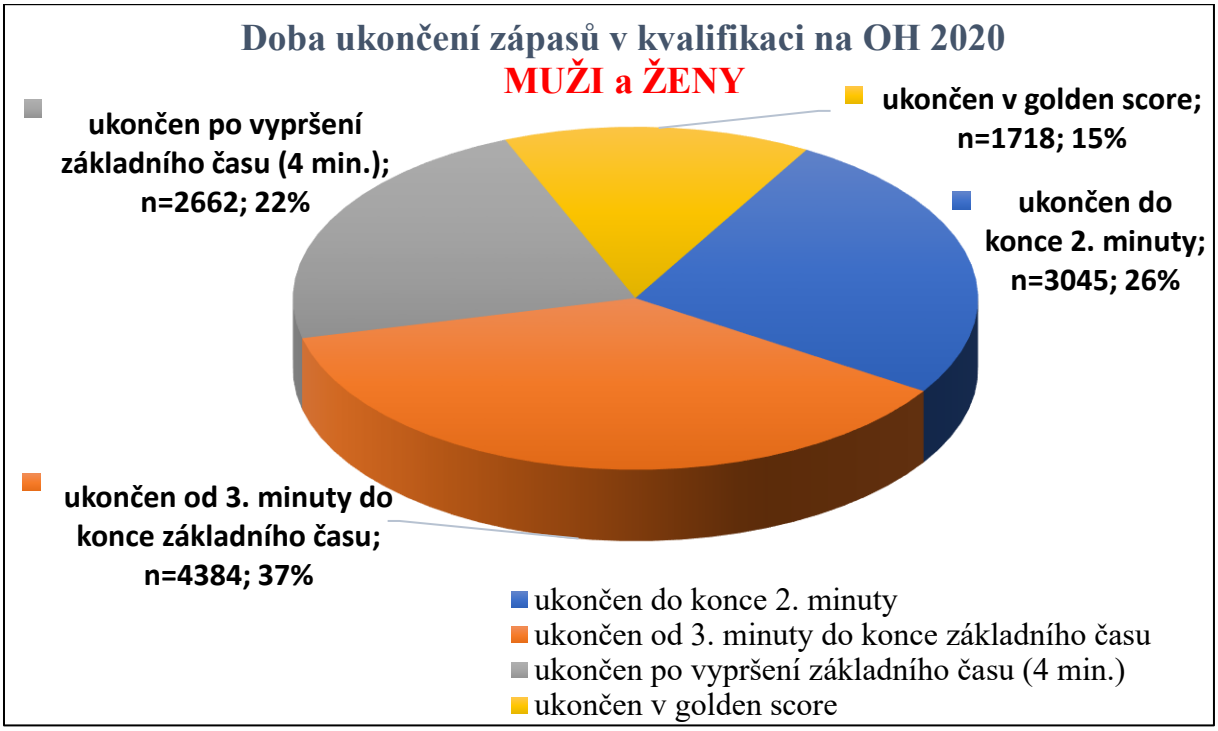

Obrázek 44. Doba ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2020 u mužů a žen (n=11809)

5.6.1 Vyjádření k vedlejší výzkumné otázce 7

V kvalifikaci na OH 2016 skončilo do konce druhé minuty 21 % utkání, od třetí minuty do konce základního času bylo ukončeno 34 % utkání a po uplynutí základní doby zápasu bylo rozhodnuto ve 42 % případů. Do nastaveného času (golden score) pokračovala 3 % zápasů. V kvalifikaci na OH 2020 bylo před časovým limitem do konce druhé minuty ukončeno 26 % utkání. Od 3. minuty do konce základního času skončilo 37 % utkání. V 22 % utkání rozhodčí vyhlásil vítěze až po skončení základní doby. V golden score muselo být ukončeno 15 % zápasů.

Z výše uvedených obrázků vyplývá, že došlo k nárůstu ukončení zápasů do konce druhé minuty o 4 p.b. Vzrostl také počet utkání, které byly ukončeny před časovým limitem mezi 3. minutou a vypršením základního času. Zápasů, ve kterých závodníci bojovali celý základní čas, ubylo o 20 p.b. Počet zápasů, které muselo rozhodnout golden score, vzrostl o 12 p.b.

6 DISKUZE

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit, zda měly změny pravidel vliv na skóre u zápasů v rámci dvou kvalifikačních období. V každém z těchto období byla aplikována různá pravidla, která se lišila v několika aspektech. Nejzásadnější rozdíly ve dvou předkládaných verzích pravidel jsou následující. Došlo ke zkrácení a sjednocení doby zápasu na čtyři minuty pro muže i ženy. Další změnou bylo zrušení bodového hodnocení yuko. Situace, které byly v minulém olympijském cyklu hodnoceny yuko, jsou nově hodnoceny waza-ari. Významnou proměnou prošlo pravidlo o trestech, kdy v olympijském cyklu před olympiádou 2016 závodníci mohli obdržet tři napomenutí, až poté byl závodník diskvalifikován čtvrtým trestem. Současná pravidla už znají pouze tři tresty, kdy právě třetí trest znamená ukončení zápasu a přiznání vítězství netrestanému závodníkovi. Spolu s pravidlem o množství trestů doznala změn i jejich účinnost bez bodového hodnocení. Již se nemůže stát, aby jiné množství, než tři tresty rozhodly o vítězi zápasu. Pokud vezmeme v úvahu tyto změny, změnila se zcela jistě tvář juda jak po stránce atraktivity, tak ve smyslu jednoduchosti. Stále je však tato sportovní disciplína komplexní záležitostí, kde jeden prvek zápasu může ovlivnit jiný. Změny pravidel, které nastaly, mají dle jejich tvůrců za cíl ovlivnit pozitivní vývoj směrem k zatraktivnění juda, tj. směrem k přehlednému hodnocení pochopitelné pro co nejširší diváckou obec, k časově předvídatelné délce zápasů a s tím souvisejícím zájmem televizních společností a sponzorů.

První sledovanou hodnotou byla změna způsobu ukončení zápasů ve dvou kvalifikačních cyklech. U tohoto parametru bylo snahou prezentovat změnu v rozložení způsobů ukončení zápasů, tj. výsledek jednotlivých zápasů. Při výzkumu byl zjištěn nárůst bodovaných technik (ippon, waza-ari) po změně pravidel u obou pohlaví, ve všech hmotnostních kategoriích. Dalším významným parametrem bylo množství zápasů, které byly rozhodnuty pomocí trestů. Zde byl zjištěn pokles u všech kategorií obou pohlaví. Tento trend také ukazuje hodnota počtu trestů shido přepočtený dle (Katicips et al, 2018) na jeden zápas. Po změně pravidel došlo k mírnému poklesu množství trestů na jeden zápas. Jak dále stejný autor uvádí, také množství skóre ippon a waza-ari v zápasech je důležitým ukazatelem po změně pravidel v roce 2016. I zde byl v návaznosti na již zmíněnou studii zjištěn trend ve zvyšování počtu ipponů a waza-ari, které se objevují v zápasech.

Pro zpřesnění situace s množstvím bodovaných technik byla zjišťována tzv. účinnost, kterou použili ve svých studiích autoři (Katicips et al, 2018) a (Miyake et al., 2016). Účinnost je vyvozena z množství ipponů, waza-ari a yuko, vztažené k celkovému počtu zápasů, ve kterých byly uděleny. Katicips uvádí, že efektivita vzrostla při srovnání turnajů 2011 a 2016. Vzhledem k tomu, že rok 2016 je zahrnut i v předkládané diplomové práci, můžeme posoudit vývoj v dalším období. Vývoj hodnoty účinnosti byl vzrůstající u obou pohlaví a účinnost technik se zvyšovala, což potvrzuje trend z předchozích období.

Dle studie Calmeta et al (2017) se doba utkání v Riu 2016 zkrátila v porovnání s hrami 2012 v Londýně. Bylo snahou toto zjištění porovnat s výsledky výzkumu, kde mohu souhlasit s trendem zkracování délky zápasů a snížení počtu zápasů, které musejí být rozhodnuty po vypršení časového limitu. V souvislosti se zkrácením předepsaného času utkání a již zmíněné změně ve způsobu trestání, se podle očekávání zvýšil počet zápasů ukončených v nastavení (golden score). K podpoření trendu o zrychlujícím se ukončování zápasů jsem se soustředil i na porovnání rozhodnutí zápasů v prvních dvou minutách utkání. Počet zápasů ukončených na ippon po změně pravidel vzrostl. Také množství zápasů, které byly rozhodnuty během základní doby se výrazně zvyšuje. Délka zápasu je tak jedním z důležitých kritérií atraktivity, kdy diváci chtějí vidět spíše ukončování zápasů pomocí technik než dlouhá utkání, která trvají celý stanovený čas, bez výraznější akce.

Změna pravidel juda v posledním olympijském cyklu měla za následek větší počet úspěšných bodovaných technik, které ukončovaly zápasy nebo byly pozitivně hodnoceny rozhodčími. Na druhou stranu měly úpravy pravidel za následek snížení počtu zápasů, které byly rozhodnuty trestnými body bez chvatového bodového skóre. Také délka utkání se snižuje, nebo je rozhodnuta v divácky atraktivním nastavení, kde jakákoliv akce může rozhodnout o vítězství či prohře.

7 ZÁVĚRY

V diplomové práci se podařilo analyzovat vybrané turnaje u dvou různých kvalifikací s různými pravidly. Celkem bylo shlédnuto přes 23 tisíc zápasů, což v porovnání s jinými studiemi může přinést přesnější obraz o popisovaném sportu, který se v posledních letech dynamicky mění. Změny ve vedení boje, aktivita závodníků nebo kondiční nároky vzhledem k novým pravidlům, mohou být cenné informace pro trenéry i závodníky, kteří mohou předkládané poznatky využít ve své přípravě na vrcholové soutěže. Jako limitou diplomové práce se může zdát přerušení olympijské kvalifikace z důvodu pandemie, kdy chybělo pět turnajů do kompletního množství hodnocených turnajů.

Na základě vytyčených cílů a výzkumných otázek vyplývají z výsledků diplomové práce následující nejzásadnější závěry:

Způsob ukončení zápasů

1. V kvalifikačních zápasech na olympijské hry 2020 došlo vlivem změn pravidel ke zvýšení počtu zápasů, které byly ukončeny bodovanou technikou (o 11 p.b).
2. Množství zápasů rozhodnuté pomocí trestů kleslo u obou pohlaví (celkově o 7 p.b)
3. Množství zápasů ukončených vítězstvím v ne-waza kleslo u obou pohlaví (dohromady o 4 p.b).
4. Nejvyšší nárůst bodového hodnocení u mužů bylo v hmotnostní kategorii do 90 kg, nejnižší hodnota byla zjištěna u hmotnostní kategorie do 66 kg.
5. Množství zápasů, které byly rozhodnuty na tresty kleslo nejvíce u hmotnostní kategorie do 100 kg, nejmenší pokles se projevil u hmotnostní kategorie do 60 kg.
6. Nejvíce vítězství v ne-waza ubylo u hmotnostní kategorie do 90 kg, nejmenší pokles byl u hmotnostních kategorií do 73 a do 100 kg.
7. U žen byl největší nárůst bodovaných technik v hmotnostních kategoriích do 48 a 57 kg.
8. Nejmenší rozdíl u bodovaných technik byl v hmotnostní kategorii do 78 kg.
9. Trestů u žen ubylo nejvíce v hmotnostní kategorii do 57 kg, nejméně v hmotnostní kategorii nad 78 kg.
10. Vítězství v ne-waza nejvíce ubylo v hmotnostní kategorii nad 78 kg, naopak v hmotnostní kategorii do 70 kg nedošlo k žádné změně v počtu vítězství tímto způsobem.

Vítězství na ippon (waza-ari awasete ippon)

1. U vítězství na hodnocení ippon (čistý hod) došlo k nárůstu u všech hmotnostních kategorií.
2. Počet vítězství na hodnocení waza-ari awasete ippon se také zvýšil u všech hmotnostních kategorií.
3. Největší nárůst v hodnocení ippon sledujeme u hmotnostní kategorie nad 100 kg.
4. U žen byl největší nárůst ipponů v hmotnostní kategorii do 78 kg.

Účinnost v provádění technik

1. Účinnost v provádění technik mužů je vyšší než účinnost žen.
2. Větší procentuální rozdíl v účinnosti byl vyšší u žen než u mužů (1,5 %; 1,1 %)
3. U kvalifikace na OH 2020 byla účinnost provádění technik vyšší než u kvalifikace na OH 2016 (o 1,4 p.b.).

Množství skóre a trestů shido vzhledem k celkovému počtu zápasů

1. Množství skóre ippon i waza-ari se v kvalifikaci na OH 2020 zvýšilo (o 14 p.b.; o 15 p.b.)
2. Počet trestů shido na jeden zápas se v kvalifikaci na OH 2020 nepatrně snížil (o 0,2 trestu shido)

Vítězství v ne-waza

1. V obou kvalifikacích výrazně převažuje vítězství na držení (osaekomi-waza) nad páčením (kansetsu-waza) a škrcením (shime-waza).
2. Počet vítězných držení se zvýšil u všech hmotnostních kategorií.
3. Počet vítězství na páčení se nezměnil.
4. Počet vítězství na škrcení se u všech hmotnostních kategorií lehce zvýšil.

Ukončení zápasů v prvních dvou minutách

1. V prvních dvou minutách došlo k nárůstu počtu ukončení zápasů na ippon a waza-ari awasete ippon u můžu i žen.
2. U držení, škrcení i páčení došlo k mírnému úbytku počtu vítězství.
3. Rozhodnutí na tresty (hansoku make) mírně přibylo u všech hmotnostních kategorií.

Doba trvání zápasů

1. Množství zápasů, které byly ukončeny před časovým limitem bylo vyšší u kvalifikace na OH 2020 (o 8 p.b.).
2. Počet zápasů, které skončily do konce druhé minuty se zvýšil (o 5 p.b.).
3. Množství utkání, kdy závodníci bojovali celý základní čas, se snížilo (o 20 p.b.).
4. Počet utkání ukončených v golden score vzrostl (o 12 p.b.).

8 SOUHRN

Diplomová práce se zaměřuje na změny pravidel juda a vliv těchto změn na skóre v zápase. Práce měla za cíl analyzovat vybrané kvalifikační turnaje na olympijské hry, ve kterých byla aplikována různá pravidla. Dílčími cíli pak byla analýza vybraných fragmentů ze zápasů a jejich vzájemné srovnání. Celkově bylo shlédnuto a analyzováno 27 turnajů z olympijské kvalifikace na OH 2016 a 22 turnajů v kvalifikaci na OH 2020. Podařilo se shlédnout celkově 23222 zápasy, které sloužily jako data k výzkumu. Pomocí srovnání dvou kvalifikací bylo zjištěno, že změna pravidel měla vliv na způsob ukončování zápasů a jejich délku. Po změně pravidel došlo ke zvýšení počtu bodovaných technik, snížení počtu zápasů rozhodnutých pomocí trestů a celkově k naplnění předpokládaných cílů v otázce atraktivity a dynamičnosti.

9 SUMMARY

The submitted diploma thesis deals with changes in judo rules and influence of these changes on the score in the match. The work aimed to analyze selected qualifying tournaments for the Olympic Games, in which different rules were applied. The partial goals were to analyse selected fragments from the matches and their mutual comparison. A total of 27 tournaments from 2016 Olympic Games qualification and 22 tournaments from 2020 Olympic qualification were viewed and analyzed. A total of 23,222 matches were observed for research data. By comparing the two qualifications, it was found out that the changes in the rules affected the way matches are ended and also their length. Applied changes led to an increase in the number of scoring techniques, a reduction in the number of matches decided by penalties. In general, the announced objectives in terms of attractiveness and dynamism were fullfilled.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

Adam, M., Smaruj, M., & Tyszkowski S. (2011) *The diagnosis of the technical-tactical preparation of judo competitors during the World Championships (2009 and 2010) in the light of the new judo sport rules*. Archives of Budo. Retrieved 10. 6. 2020 from the World Wide Web :https://www.semanticscholar.org/paper/The-diagnosis-of-the-technical-tactical-preparation-Adam-Smaruj/9dc020135b2bcc086117ebc7bd1ad640f854bf31

Boguszewski, D. (2011). *Relationships between the rules and the way of struggle applied by top world male judoists*, Archives of Budo. Retrieved 10. 6. 2020 from the World Wide Web: https://www.researchgate.net/publication/270452167_Relationships_between_the_rules_and_the_way_of_struggle_applied_by_top_world_male_judoists

Brousse, M., Matsumoto, D. (1999). *Judo – a sport and way of life*, International Judo Federation.

Calmet. M., Pierantozzi, E., Sterkowicz, S., Challis, B., & Franchini E. (2017). *Rule change and Olympic judo scores, penalties and match duration.* International Journal of Performance Analysis in Sport. Retrieved 10. 6. 2020 from the World Wide Web: https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01757643/document

Český svaz judo. (1994). *Zprávy KR č. 6/94* [Metodický dopis]. Praha: Český svaz juda.

Český svaz judo. (2018). *Změny pravidel 2018 platné od 1. 1. 2018.* Retrieved 15.5.2020 from the World Wide Web: https://www.czechjudo.org/Files/1/Documents/komise_rozhodcich/Pravidla/2018-zmeny_pravidel_v1.pdf

Český svaz Juda. (2020). *Historie juda*. Retrieved 15. 5. 2020 from the World Wide Web: https://www.czechjudo.org/historie-juda

Dobo, S. F. (1936). *Základy Jiu-Jitsu*. Praha, Nová tělesná výchova.

European Judo Union. (2018). *About EJU*. Retrieved 16. 5. 2020 from the World Wide Web https://www.eju.net/static-page/2

Fojtík, I. (1975). *Judo*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Franchini, E., Artioli, G., & Brito, CJ. (2013). *Judo combat: time-motion analysis and physiology*, International Journal of Performance Analysis in Sport. Retrieved 10. 6. 2020 from the World Wide Web: https://www.researchgate.net/publication/263213544_Judo_combat_Time-motion_analysis_and_physiology

Franchini, E., Matsushigue, K.A., Del Vecchio, F.B., & Artioli, GG. (2011) *Physiological profiles of elite judo athletes*. Sports Medicine. Retrieved 10. 6. 2020 from the World Wide Web: https://www.researchgate.net/publication/49764158_Physiological_ Profiles_of_Elite_Judo_Athletes

Choutka, M. (1978) *Sport a společnost*. Praha, Olympia.

IJF. (2003). *Refereeing rules 2003.* Retrieved 16.5.2020 from the World Wide Web: https://3yryua3n3eu3i4gih2iopzphwpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2016/07/pdf/Contest%20Rules-03.pdf

IJF (2012). *International judo federation: Judo corner*. Retrived 16.5.2020 from the World Wide Web: http://www.ijf.org/

IJF. (2014). *IJF rules 2014-2016.* Retrieved 16.5.2020 from the World Wide Web: https://www.judo.sk/sites/default/files/download/ijf_refereeing_rules_booklet.pdf

Judo Info. (2020). *Evolution of Judo Contest Rules.* Retrieved 23. 4. 2020 from the World Wide Web: https://judoinfo.com/rules2/

Judo Info. (2020). *The Original Kodokan Judo Tournament Rules*. Retrieved 23. 4. 2020 from the World Wide Web: https://judoinfo.com/rules

Kalous, R., Kasík, Z., & Volek, P. (2011). *Milníky českého juda.* Retrieved 15.5.2020 from the World Wide Web: https://www.czechjudo.org/Files/1/Documents/lexikon/ 75_let_juda_v_CR.pdf

Katicips, L. F. G..; Júnior, J. N. S.; Kons, R. L., & Detanico, D. (2018). *Impact of different judo rules: analysis of scores and penalties in Paris Grand Slam Championships.* RICYDE. Revista internacional de ciencias del deporte. Retrieved 10. 6. 2020 from the World Wide Web: https://www.researchgate.net/publication/323759686_Impact_of_different_judo_rules_analysis_of_scores_and_penalties_in_Paris_Grand_Slam_Championships

Kodokan-judo (2012). Vývoj soutěžních pravidel judo. Retrived 15.5.2020 from the World Wide Web: http://www.kodokan-judo.cz/stranka-vyvojsouteznichpravideljuda-154

KR ČSJu (2009). *Změny pravidel juda platné od 1. 1. 2009*: Retrieved 15.5.2020 from the World Wide Web: http://www.judoteplice.cz/download/rozhodci/pravidla/2009-01-01_zmeny_pravidel_juda.pdf

KR ČSJu. (2019). *Pravidla juda:platné od 1. 1. 2019*. Retrieved 15.5.2020 from the World Wide Web: https://www.czechjudo.org/Files/1/Documents/lexikon/ Pravidla_juda_2019.pdf

KR ČSJu & Pelantová, V. (2013). *Změny pravidel 2013-2016.* Retrieved 15.5.2020 from the World Wide Web: http://www.judoorel.cz/files/30.pdf

Lebeda, A. A. (1960). *Základy judo*. Praha: STN.

Lorenz, V., Zrůbek, K. (1991) *Judo: technika chvatů v postoji.* Praha, Olympia.

Miyake, K., Sato, T., & Yokoyama, T. (2016) *Effects of the international judo federation refereeing rules on the match results and points in the all-Japan judo championship*, Archives of Budo. Retrieved 10. 6. 2020 from the World Wide Web: http://archbudo.com/view/abstract/id/11114

Olympic studies centre. (2015). *JUDO: History od Judo at the Olympic Games*. International Olympic comitee.

Olympic. (2020). *International Judo Federation.* Retrieved 27. 5. 2020 from the World Wide Web: https://www.olympic.org/international-judo-federation

Reguli, Z. (2005). *Úpolové sporty*. Brno: Masarykova univerzita.

Schäfer, A. (2007). *Judo*. České Budějovice: KOPP.

Srdínko, R. (1987). Malá škola juda. Praha: Olympia.

Srdínko, R., & Vachun, M. (1984). *Judo: technika vybraných chvatů a trénink*. Praha

Suparič, P. (2009) *Historie Olympijských her v Judo*. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Brno

Stevens, R., & Semple, E. (2012). The fundamentals of Judo. Ramsbury: Crowood.

Šafařík, L. (2010) *Pravidla juda a jejich vliv na popularitu juda a zájmu veřejnosti o tento sport*. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Brno

Štěpánek, J. (1990) *Judo (metodický dopis).* Praha. Tělovýchovná škola.

Štěpánek, J. (1999). *Pravidla juda*. Praha

Takahashi, M. (2005). *Mastering judo*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Weinman, W. (2005) *Lexikon bojových sportů.* 1. vyd. Praha: Naše vojsko.

11 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Seznam použitých japonských slov

Japonský název [česká výslovnost]	význam
ASHI-WAZA [aši waza]	nožní technika
CHUI [čuj]	trestný bod v hodnotě yuko
DOJO [dodžo]	tělocvična
HANSOKU-MAKE	diskvalifikace
IPPON	100 bodů (vítězství před limitem)
JUDOGI [džudogi]	oděv judisty
KANSETSU-WAZA [kansetcu waza]	technika páčení
KATA	vybrané techniky ukazující principy judo
KEIKOKU	trestný bod v hodnotě waza-ari
KOKA	půl bod
KATAME-WAZA	techniky znehybnění
KOSHI-WAZA [goši waza]	technika boků
KUMI KATA	úchop
NAGE-WAZA	techniky hodů
NE-WAZA	boj na zemi
OSAEKOMI-WAZA [osajkomi waza]	technika držení
RANDORI	cvičný zápas
SHIDO	trest
SHIME-WAZA [žime waza]	technika škrcení
SUTEMI-WAZA	technika strhů
TACHI-WAZA [tači waza]	boj v postoji, techniky hodů
TATAMI	judistická žíněnka
TE WAZA	technika paží
WAZA	tematicky rozdělená skupina technik
WAZA-ARI	10 bodů
WAZA-ARI AWASETE IPPON	zisk druhého waza-ari=ippon
YUKO [juko]	1 bod

Příloha č. 2 Způsob ukončení zápasů u mužů a žen

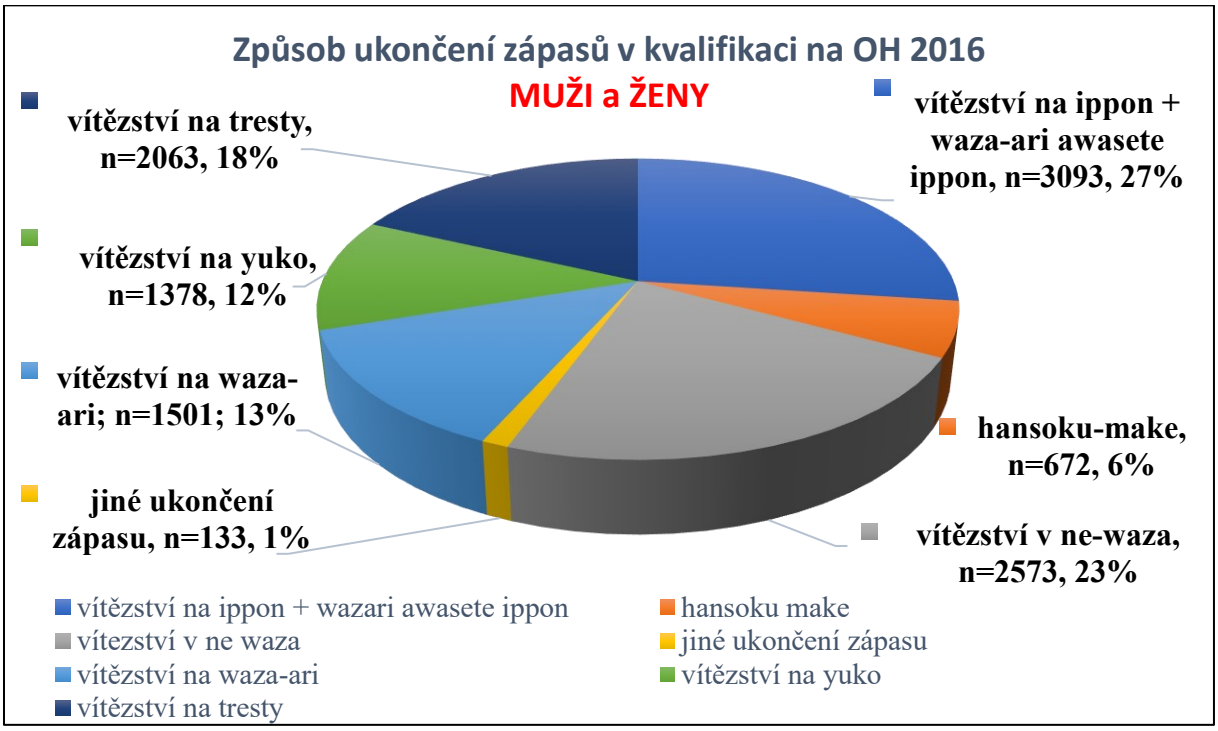

Obrázek 45. Způsob ukončení zápasů u mužů a žen v kvalifikaci na OH 2016 (n=11413)

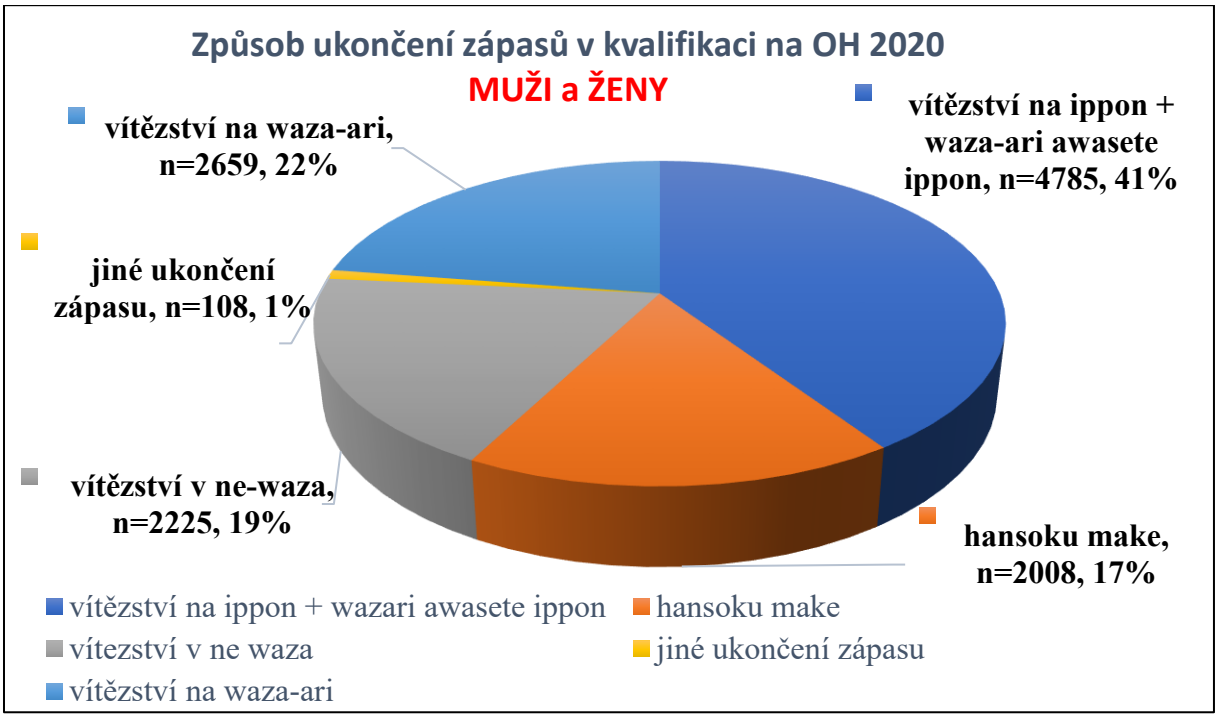

Obrázek 46. Způsob ukončení zápasů u mužů a žen v kvalifikaci na OH 2020 (n=11809)

Z obrázku 45 vyplývá, že 27 % utkání v kvalifikaci na OH 2016 skončilo před časovým limitem, tedy hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 13 % zápasů skončilo bodovaným hodem na waza-ari a 12 % utkání hodem na yuko. Celkový počet hodnocení bodovanou technikou je tedy v 52 % utkání. Vítězství na tresty bylo dosaženo ve 24 % střetnutí. Dalším možný způsob ukončení zápasu je vítězství v ne-waza (držení, škrcení, páčení). Takto skončilo 23 % utkání. Pouhé 1 % zápasů skončilo jiným způsobem, např. zraněním či nenastoupením soupeře do zápasu. Z obrázku 46 lze vyčíst způsoby ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2020. Z výsledků je patrné, že 41 % utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 22 % zápasů skončilo hodnocením waza-ari. Celkově tedy 63 % zápasů skončilo bodovanou technikou. Rozhodnutím pomocí trestů skončilo 17 % utkání. V boji v ne-waza bylo ukončeno 19 % zápasů. Opět 1 % utkání skončilo jiným druhem vítězství.

Příloha č. 3 Způsob ukončení zápasů u kategorie mužů

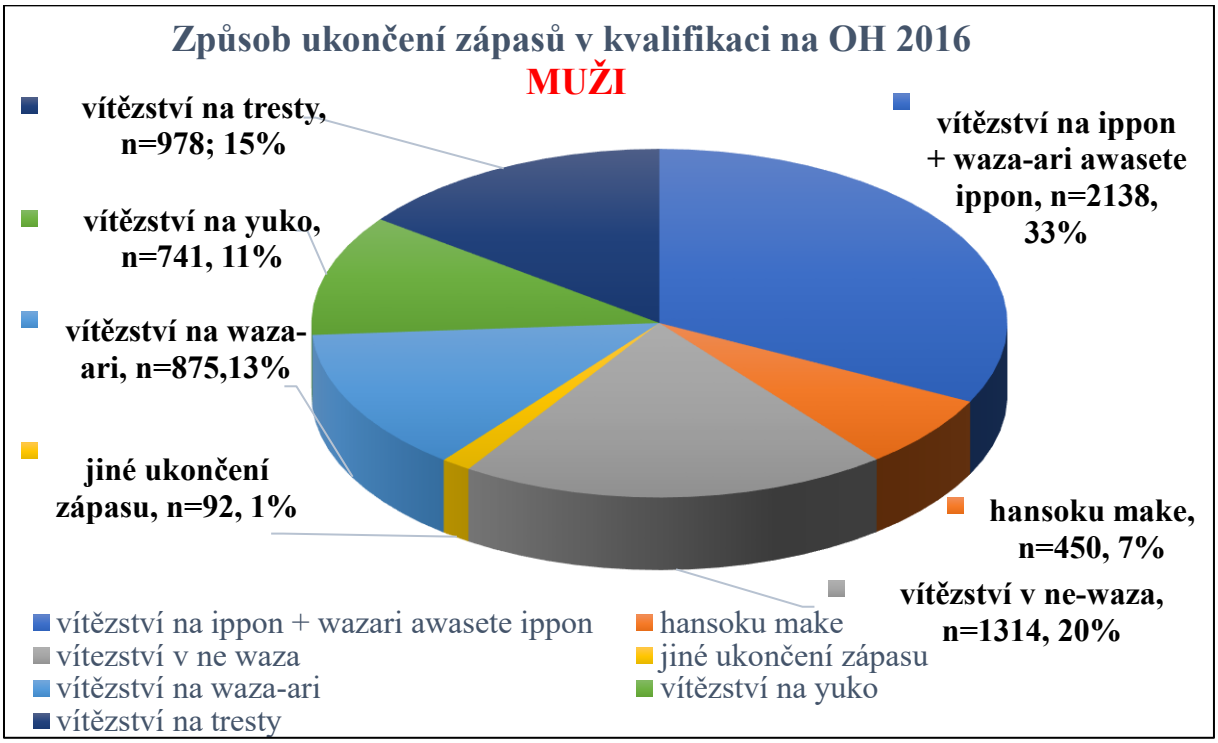

Obrázek 46. Způsob ukončení zápasů u kategorie mužů v kvalifikaci na OH 2016 (n=6588)

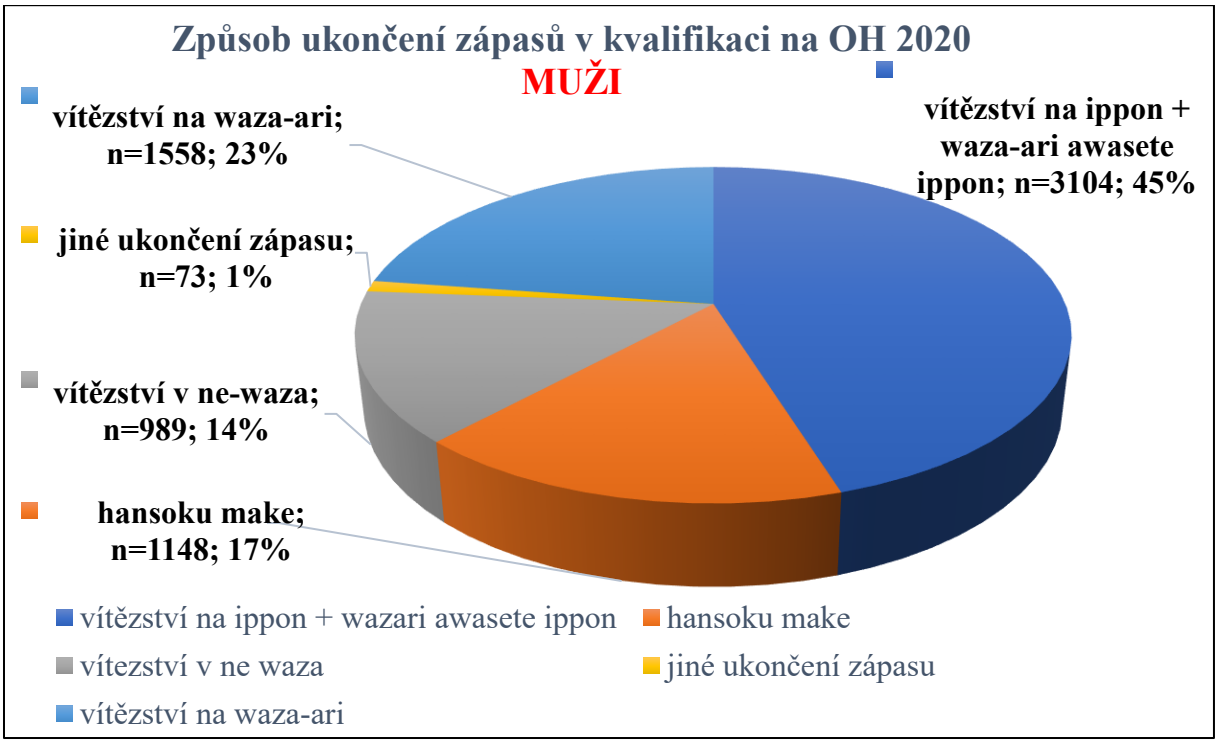

Obrázek 47. Způsob ukončení zápasů u kategorie mužů v kvalifikaci na OH 2020 (n=6872)

Z celkového počtu utkání u mužů v kvalifikaci na OH 2016 skončilo 33 % hodem před časovým limitem. Dalších 13 % zápasů skončilo hodem na waza-ari a 11% utkání na hodnocení yuko. Celkový tedy 57 % zápasů skončilo bodovanou technikou. Na tresty zvítězili ve 22 % zápasů. Při boji v ne-waza skončilo 20 % zápasů. Jiným způsobem bylo ukončeno 1 % zápasů. Na obrázku 47 vidíme způsoby ukončení zápasů mužů v kvalifikaci na OH 2020. Celkově 45% utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Hodnocením waza-ari skončilo dalších 23 % zápasů. Celkově tedy 68 % zápasů skončilo bodovanou technikou. Rozhodnutím zápasu pomocí trestů skončilo 17 % utkání. V boji v ne-waza bylo ukončeno 14 % zápasů. Jiným druhem vítězství skončilo 1 % utkání.

Příloha č. 4 Způsob ukončení zápasů u kategorie žen

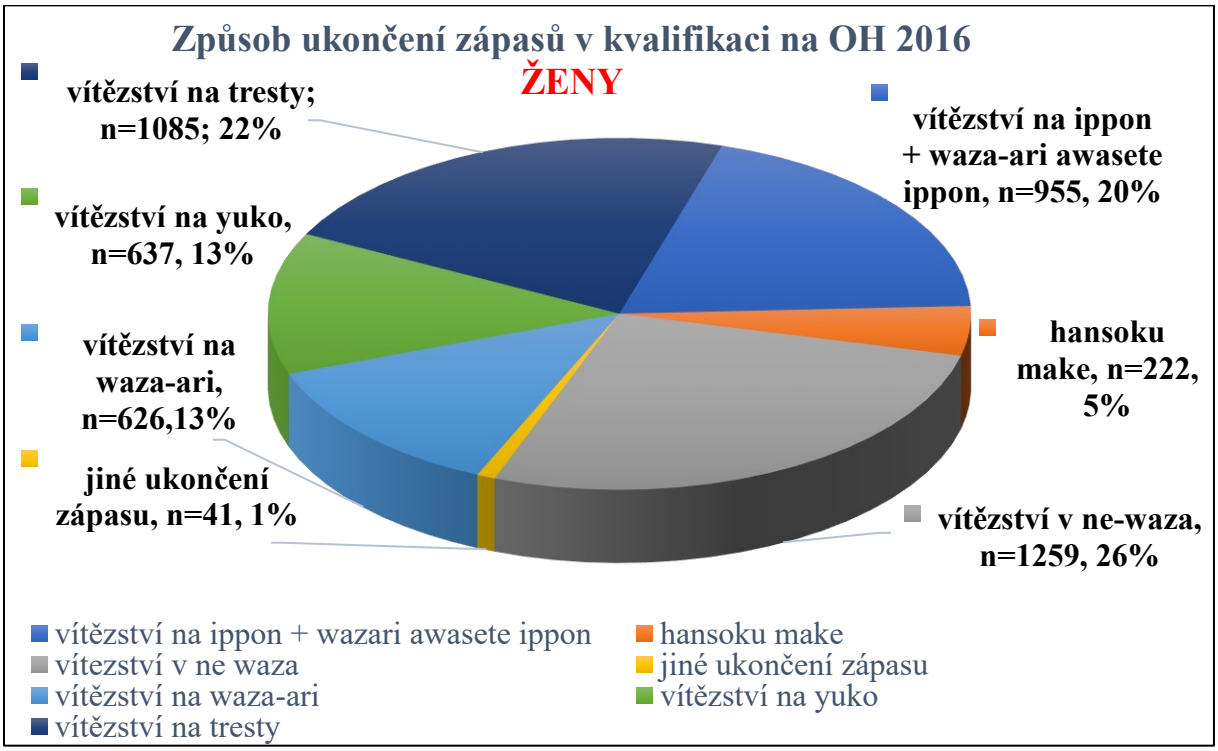

Obrázek 48. Způsob ukončení zápasů u kategorie žen v kvalifikaci na OH 2016 (n=4825)

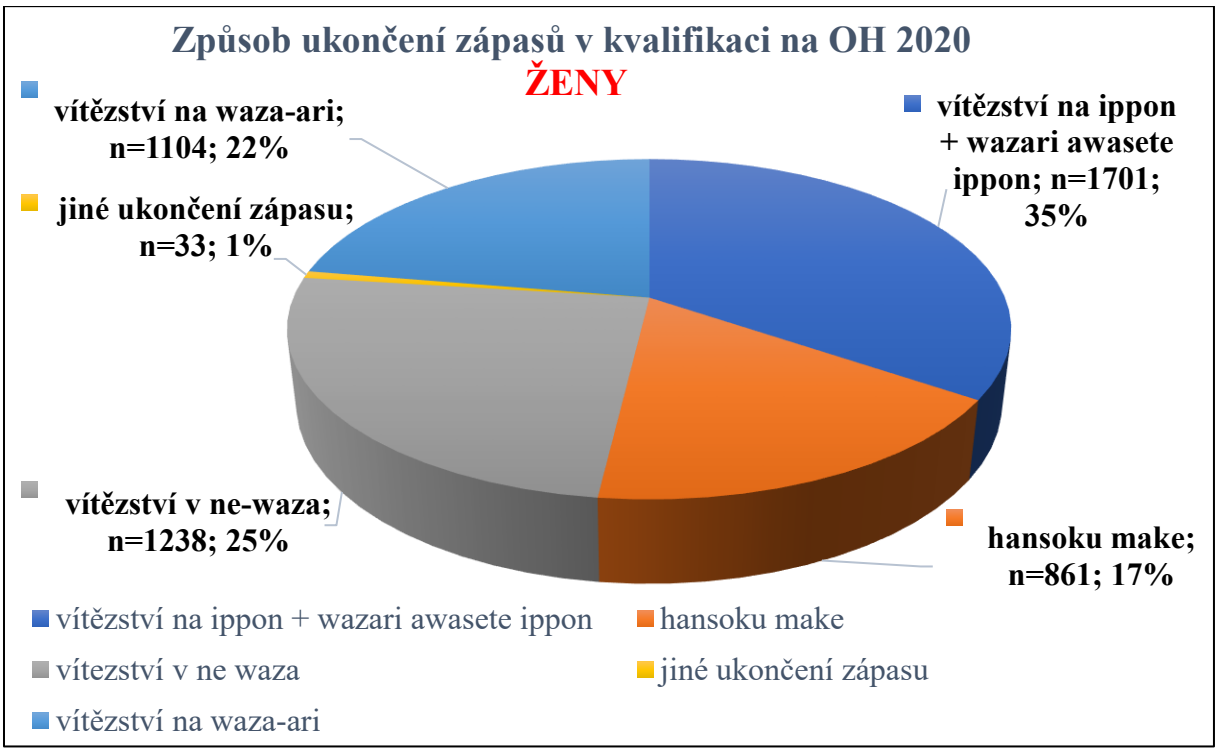

Obrázek 49. Způsob ukončení zápasů u kategorie žen v kvalifikaci na OH 2020 (n=4937)

Obrázek 48 ukazuje způsoby ukončení zápasu u ženské kategorie v kvalifikaci na OH 2016. Ve 20 % utkání bylo hodnocení ippon a waza-ari awasete ippon. U bodovaných technik na waza-ari a yuko skončilo shodně 13 % zápasů. Celkově bodovaným hodem skončilo 46% utkání. Rozhodnutím na tresty zvítězily závodnice ve 27 % zápasů. Ženy využily k vítězství techniky v ne-waza ve 26 % utkání. Jiným, než výše uvedeným způsobem skončilo 1 % zápasů. Na obrázku 49 vidíme způsoby ukončení zápasů žen v kvalifikaci na OH 2020. Celkově 35% utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Hodnocením waza-ari skončilo dalších 22 % zápasů. Celkově 57 % zápasů skončilo bodovanou technikou. Rozhodnutím pomocí trestů skončilo 17 % utkání. V boji v ne-waza bylo ukončeno 25 % zápasů. Jinak bylo vítězství určeno v 1 % střetnutí.

Příloha č. 5 Způsob ukončení zápasů u jednotlivých hmotnostních kategorií mužů

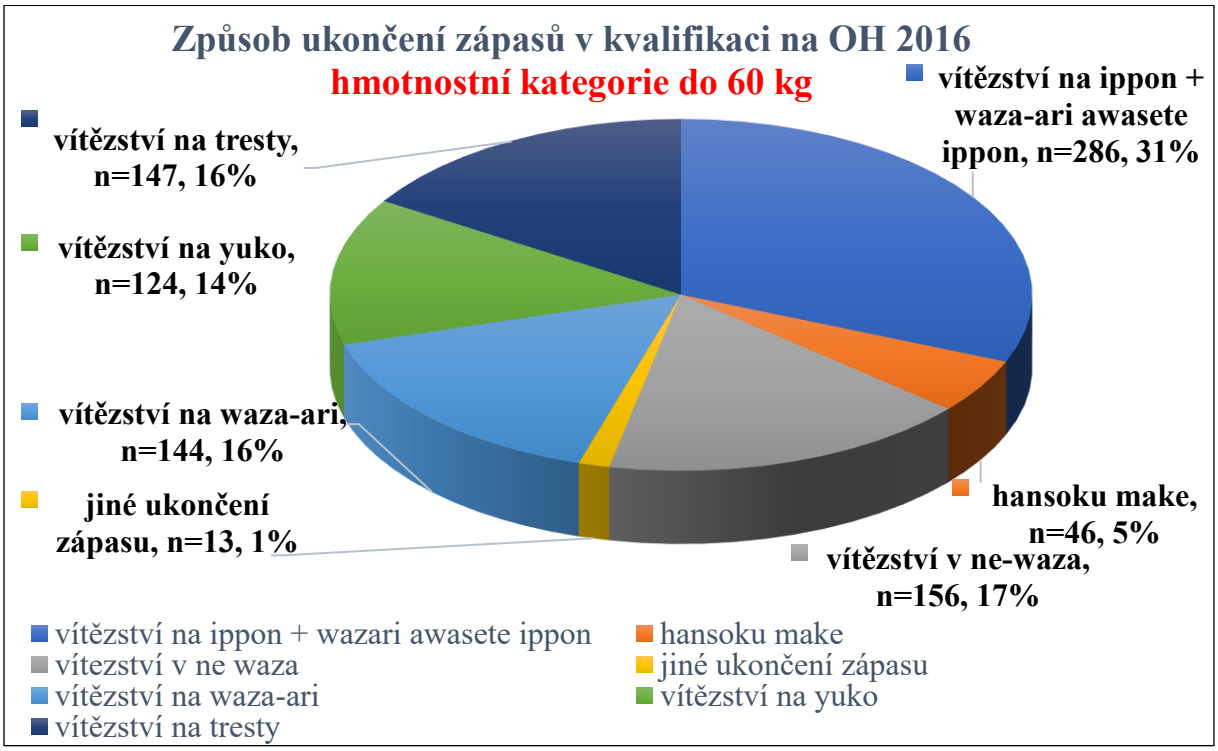

Obrázek 50. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 60 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=915)

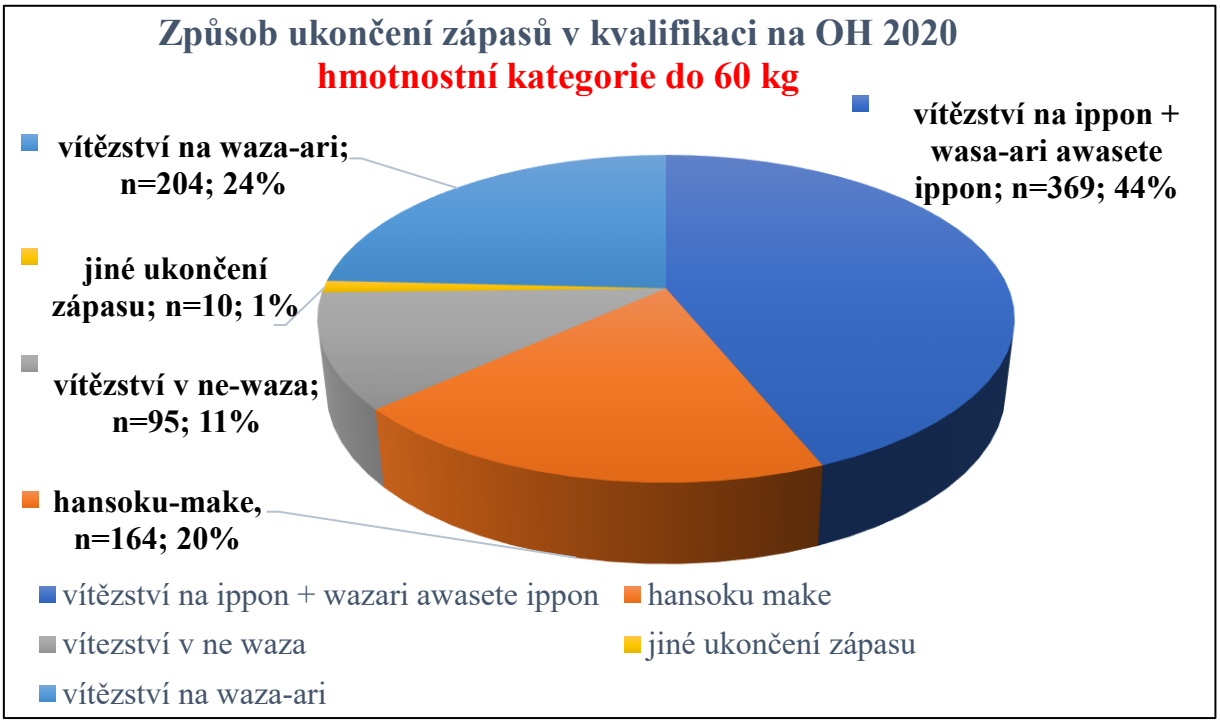

Obrázek 51. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 60 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=842)

V kvalifikaci na OH 2016 u hmotnostní kategorie do 60 kilogramů můžeme na obrázku 50 vidět následující způsoby ukončení zápasů. V kvalifikačních zápasech bylo hodem na ippon ukončeno 31 % utkání. Dalších 16 % a 14 % zápasů skončilo vítězstvím na waza-ari, respektive yuko. Celkový počet zápasů, které skončily bodovanou technikou bylo 61 %. Vítězství na tresty bylo v 21 % zápasů. V ne-waza bylo ukončeno 17 % zápasů a pouhé 1 % zápasů bylo rozhodnuto jiným způsobem. Z obrázku 51 lze vyčíst způsoby ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2020. Z výsledků je patrné, že 44 % utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 24 % skončilo hodnocením waza-ari. Celkově bylo bodovým hodnocení ukončeno 68 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi zápasu ve 20 % případů. Na škrcení, páčení nebo držení, tedy v boji ne-waza skončilo 11 % zápasů. Opět 1 % utkání skončilo jiným druhem vítězství než výše uvedené.

U této hmotnostní kategorie došlo ke snížení o 7 p.b. u rozhodnutí na body. U trestů došlo k poklesu v počtu vítězství o 1 p.b. a v ne-waza o 6 procentních bodů.

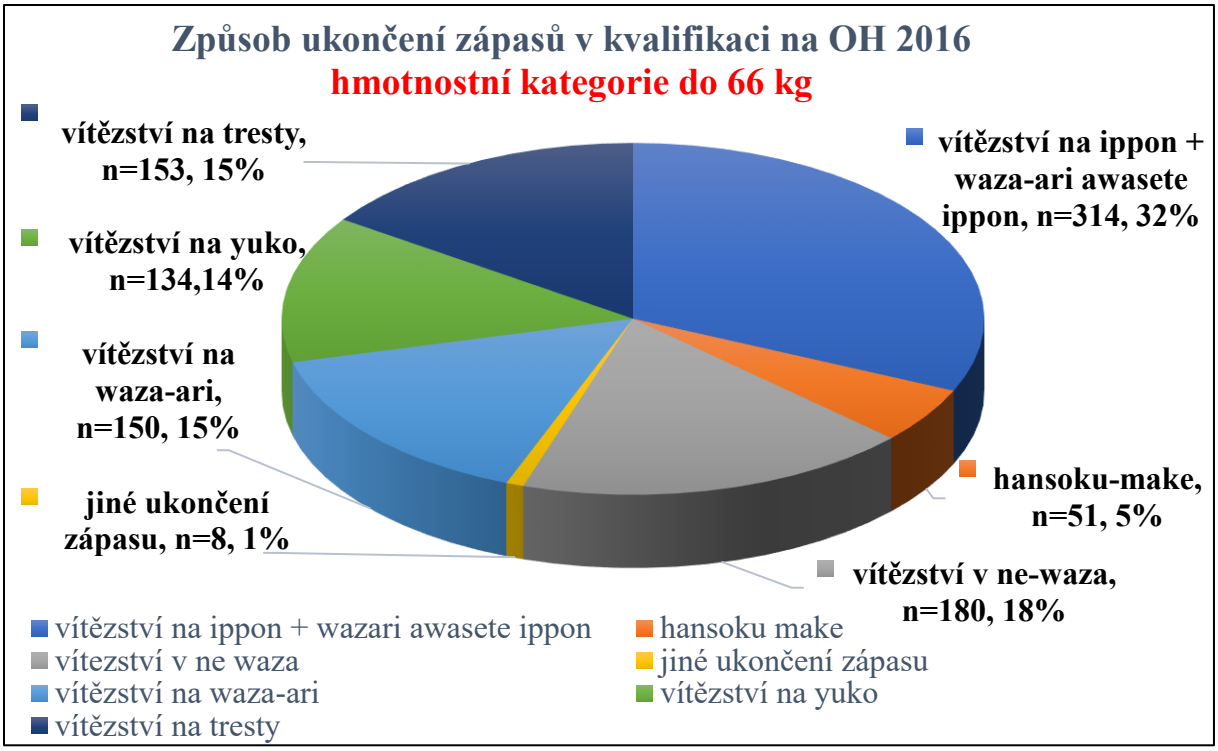

Obrázek 52. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 66 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=992)

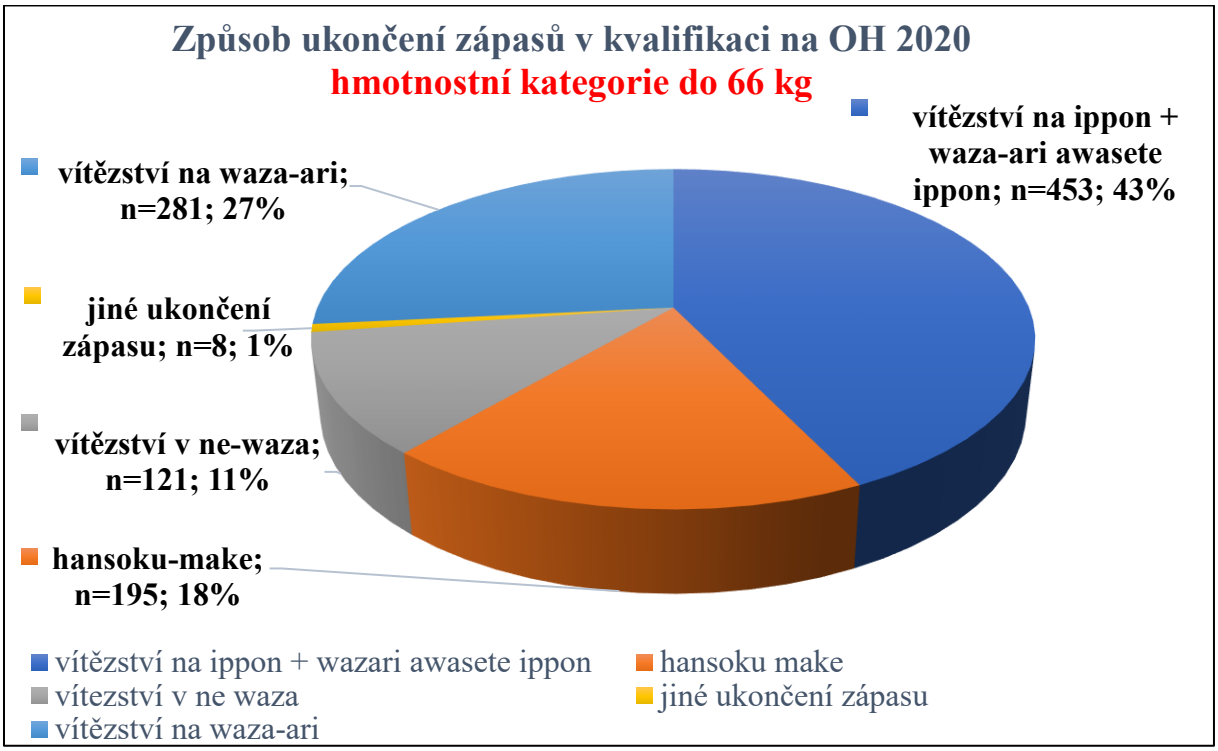

Obrázek 53. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 66 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=1058)

V hmotnostní kategorii do 66 kg bylo ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2016 následující. Před časovým limitem bylo hodem ukončeno 35 % utkání. Dalších 15 % utkání skončilo hodnocením waza-ari a 14 % zápasů skončilo vítězstvím na yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou byl tedy 66 %. Pomocí trestů bylo rozhodnuto 20 % zápasů. V boji na zemi skončilo 18 % zápasů a jinak bylo rozhodnuto 1 % zápasů. Z obrázku 53 lze vyčíst způsoby ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2020. Celkově 43 % utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 27 % skončilo hodnocením waza-ari. Ukončeno pomocí bodované techniky bylo 70 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 18 % zápasů. Na škrcení, páčení nebo držení, tedy v boji ne-waza skončilo 11 % zápasů. Opět 1 % utkání skončilo jiným způsobem.

Při srovnání obou kvalifikací došlo ke zvýšení o 4 p.b. u rozhodnutí na body. V parametru trestů došlo k mírnému poklesu počtu vítězství tímto způsobem o 2 procentní body. Počet vítězství v ne-waza klesl o 7 procentních bodů

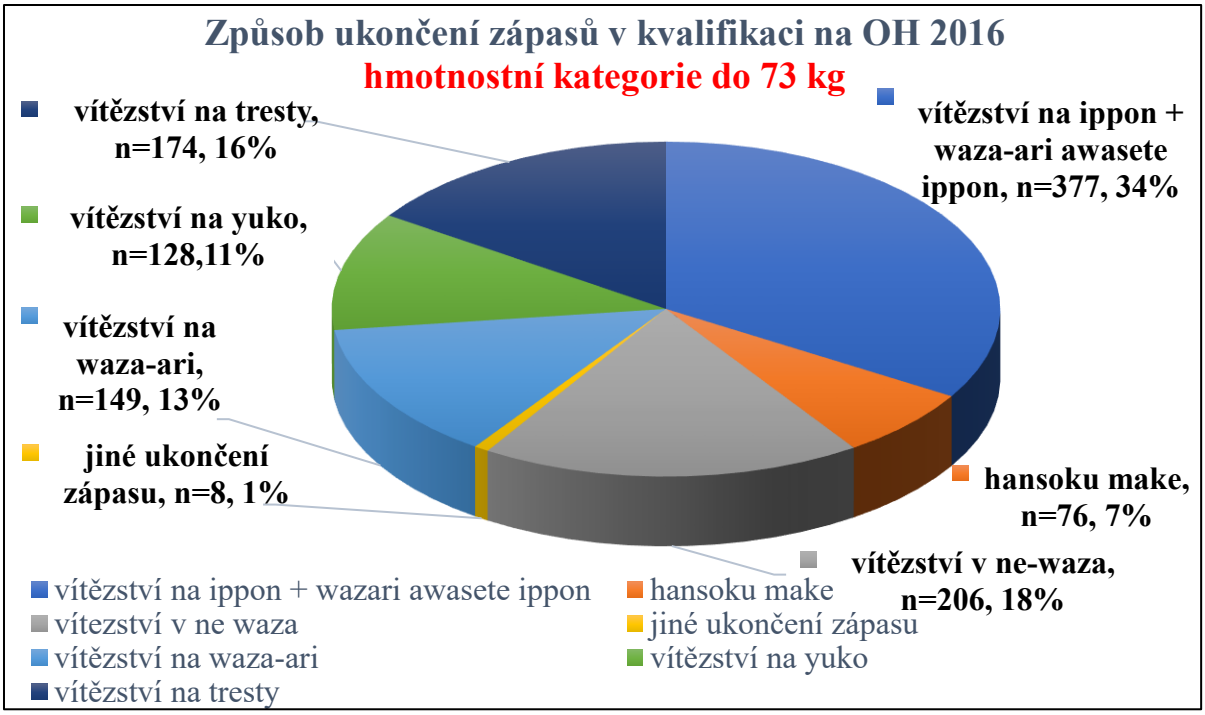

Obrázek 54. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 73 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=1116)

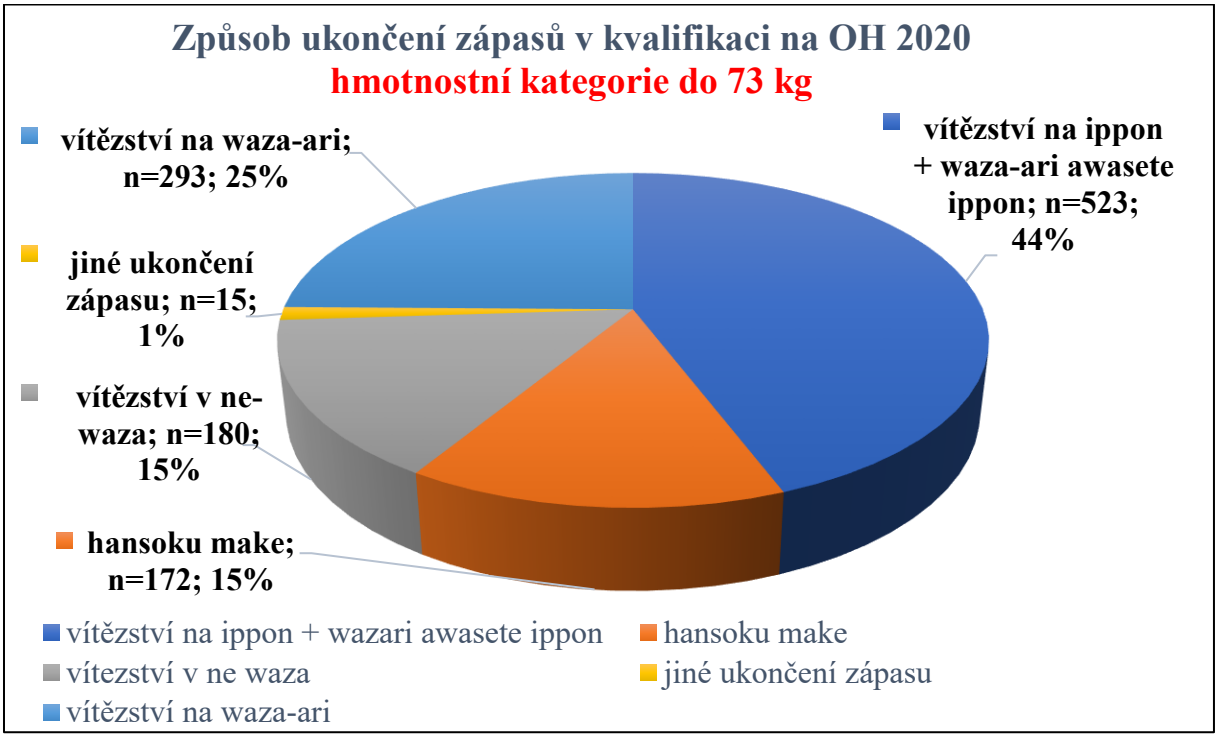

Obrázek 55. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 73 kilogramů kvalifikaci na OH 2020 (n=1183)

Před časovým limitem u hmotnostní kategorie do 73 kg bylo hodem ukončeno 34 % utkání. Ve 16 % utkání skončil zápas hodnocením waza-ari a dalších 11 % zápasů vítězstvím na yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou bylo 61 %. Tresty rozhodly 23 % zápasů. V boji na zemi skončilo 18 % zápasů a jinak bylo rozhodnuto 1 % zápasů. Z obrázku 55 lze vyčíst způsoby ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2020. Celkově 44 % utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Hodnocením waza-ari bylo rozhodnuto 25 % utkání. K ukončení pomocí bodované techniky došlo u 69 % zápasů. Tresty a boje na zemi rozhodly shodně o vítězi v 15 % utkání. Opět 1 % utkání skončilo jiným způsobem.

Při srovnání obou kvalifikací došlo vlivem změny pravidel ke zvýšení o 8 p.b. u vítězství na bodovanou techniku. U trestů došlo ke snížení počtu vítězství o 8 p.b. a vítězství v ne-waza o 3 procentní body.

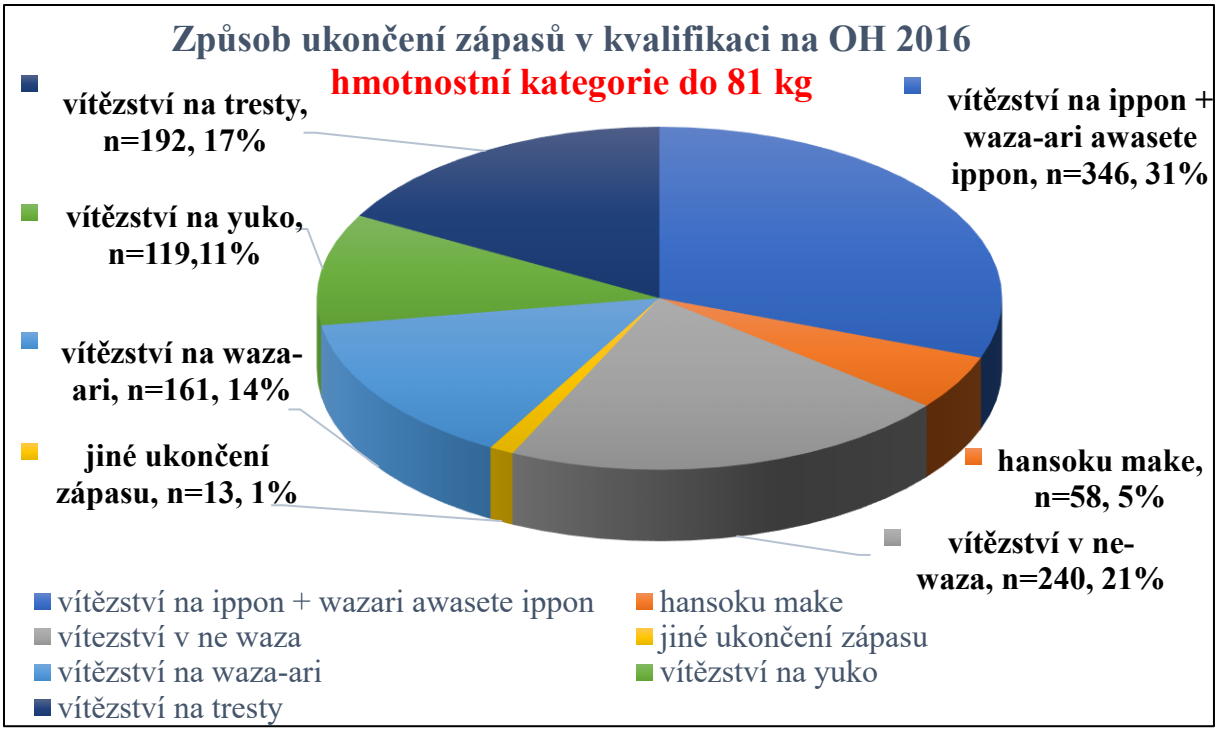

Obrázek 56. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 81 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=1129)

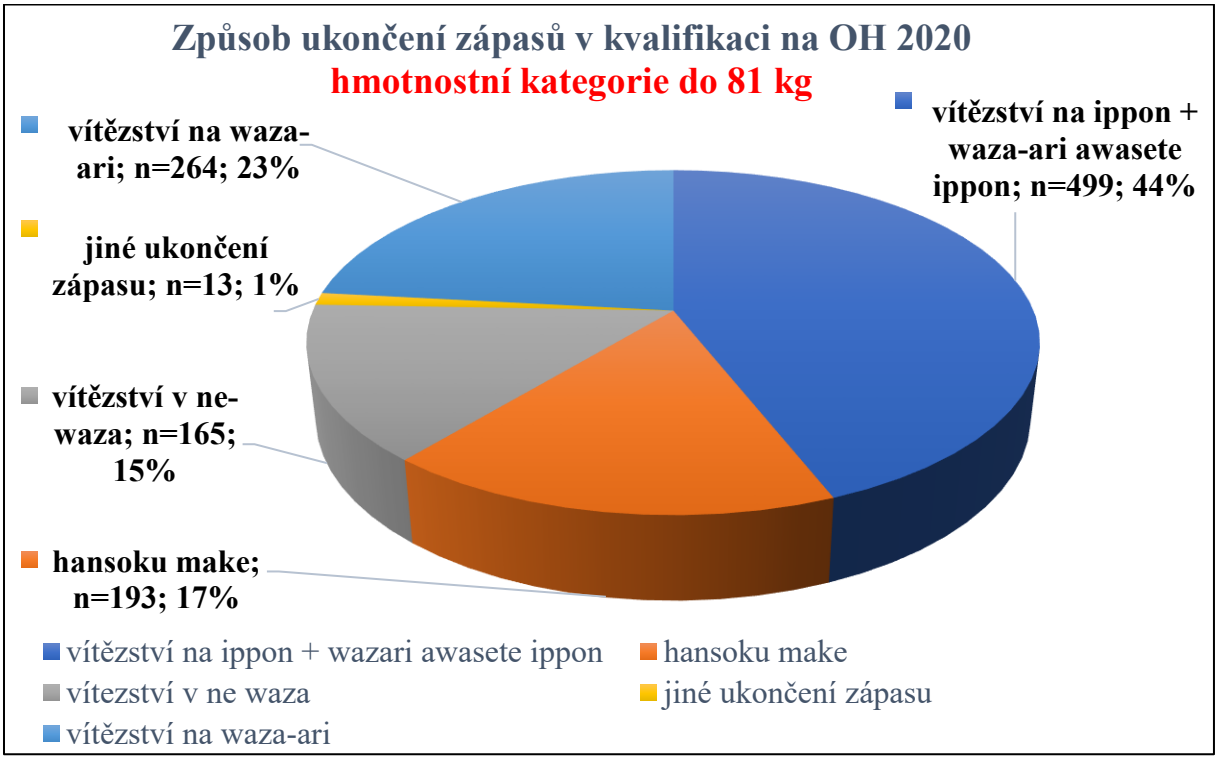

Obrázek 57. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 81 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=1134)

V kvalifikaci na OH 2016 u hmotnostní kategorie do 81 kilogramů můžeme na obrázku 56 vidět následující způsoby ukončení zápasů. V kvalifikačních zápasech bylo hodem na ippon ukončeno 31 % utkání. Dalších 14 % a 11 % zápasů skončilo vítězstvím na waza-ari a yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou bylo 56 %. Vítězství na tresty ukončilo 22 % utkání. V ne-waza bylo ukončeno 21 % zápasů. Pouhé 1 % zápasů bylo rozhodnuto jiným způsobem. Z obrázku 57 lze vyčíst způsoby ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2020. Z výsledků je patrné, že 44 % utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 23 % skončilo hodnocením waza-ari. Celkově bylo bodovým hodnocení ukončeno 67 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 17 % zápasů. Na škrcení, páčení nebo držení, tedy v boji ne waza skončilo 15 % zápasů. Opět 1 % utkání skončilo jiným druhem vítězství.

Z výše předložených výsledků u této hmotnostní kategorie v obou kvalifikacích můžeme usoudit, že došlo k nárůstu o 11 p.b. u rozhodnutí na body, k poklesu o 5 p.b. v počtu vítězství na tresty a poklesu počtu vítězství v ne-waza o 6 procentních bodů.

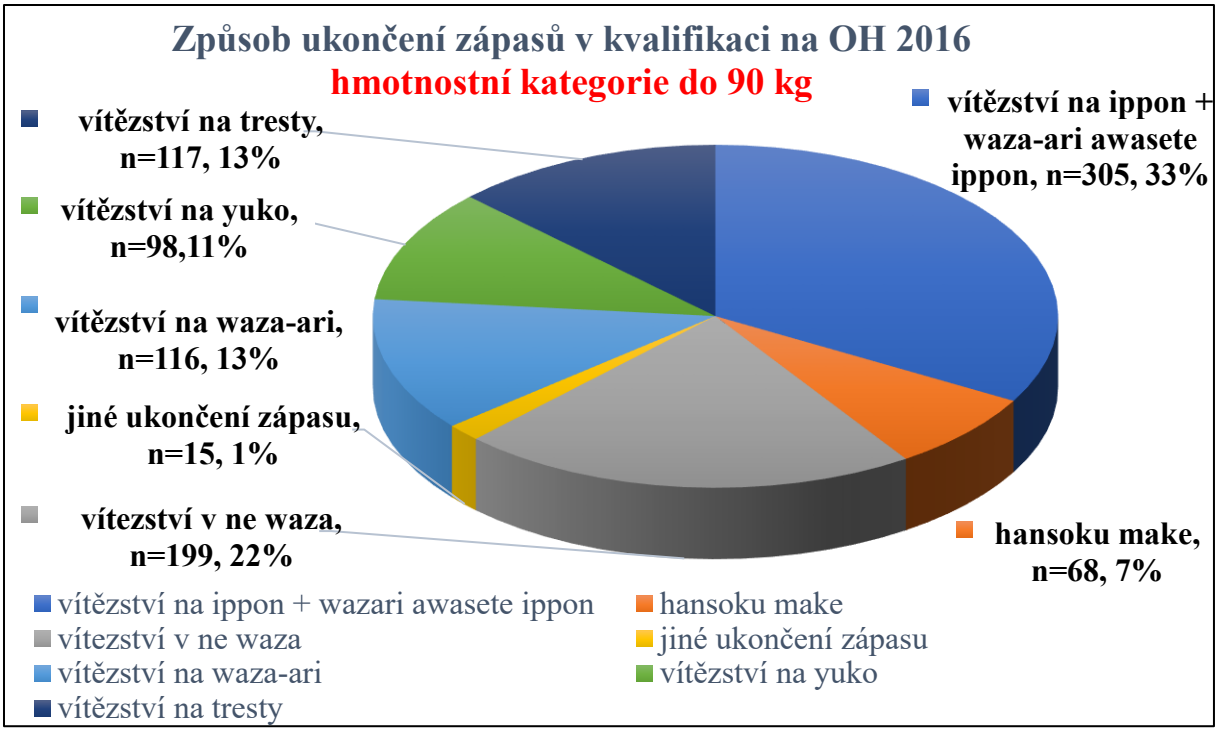

Obrázek 58. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 90 kilogramů v kvalifikaci OH 2016 (920)

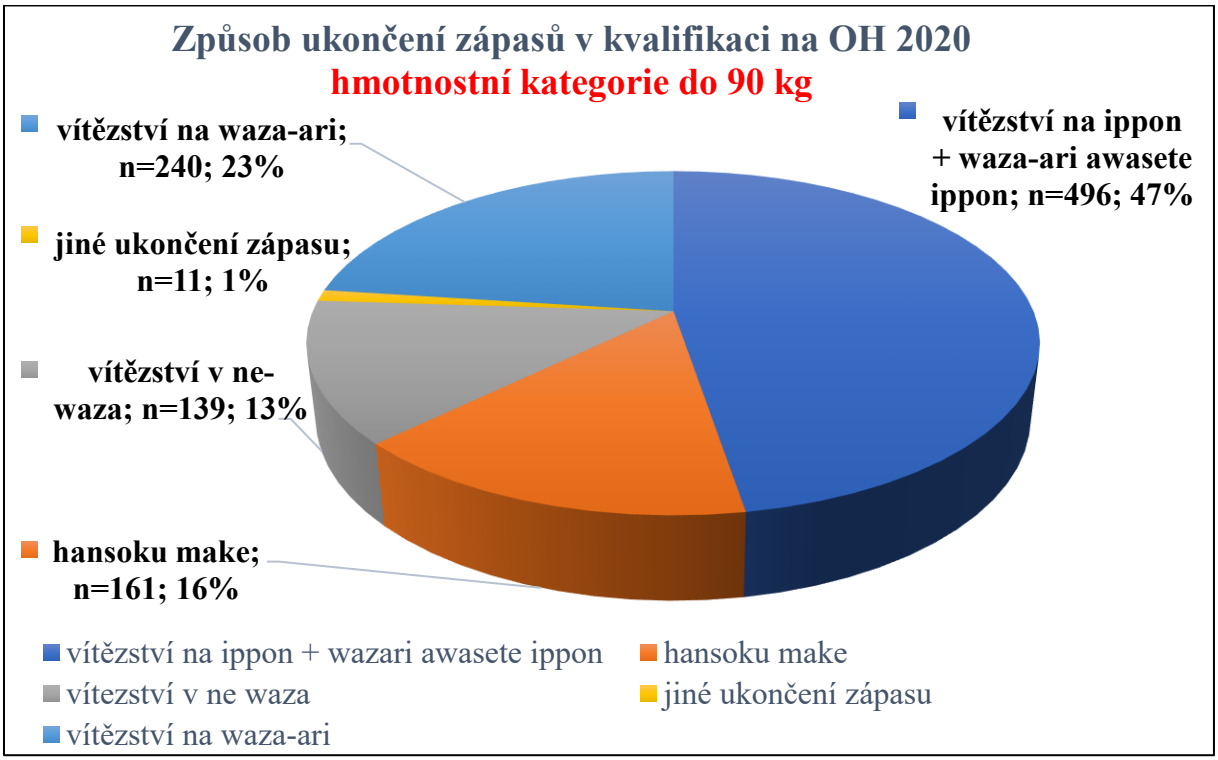

Obrázek 59. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 90 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=1047)

V hmotnostní kategorii do 90 kg byly zápasy v kvalifikaci na OH 2016 ukončeny následovně. Před časovým limitem bylo hodem ukončeno 33 % utkání. Dalších 13 % utkání skončilo hodnocením waza-ari a 11 % zápasů vítězstvím na yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou bylo 57 %. Pomocí trestů bylo rozhodnuto 20 % zápasů. V boji na zemi skončilo 22 % zápasů a jiným verdiktem bylo ukončeno 1 % zápasů. Na obrázku 59 vidíme způsoby ukončení zápasů v kvalifikaci na OH 2020. Celkově 47 % utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 23 % skončilo hodnocením waza-ari. Ukončeno pomocí bodované techniky bylo 70 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi ve 16 % zápasů. Na škrcení, páčení nebo držení, tedy v boji v ne waza skončilo 13 % zápasů. Opět 1 % utkání skončilo jiným způsobem.

Při srovnání obou kvalifikací došlo vlivem změny pravidel ke zvýšení v počtu rozhodnutí na body o 13 procentních bodů. U trestů došlo k poklesu o 4 p.b. a počet vítězství v ne-waza klesl o 9 procentních bodů.

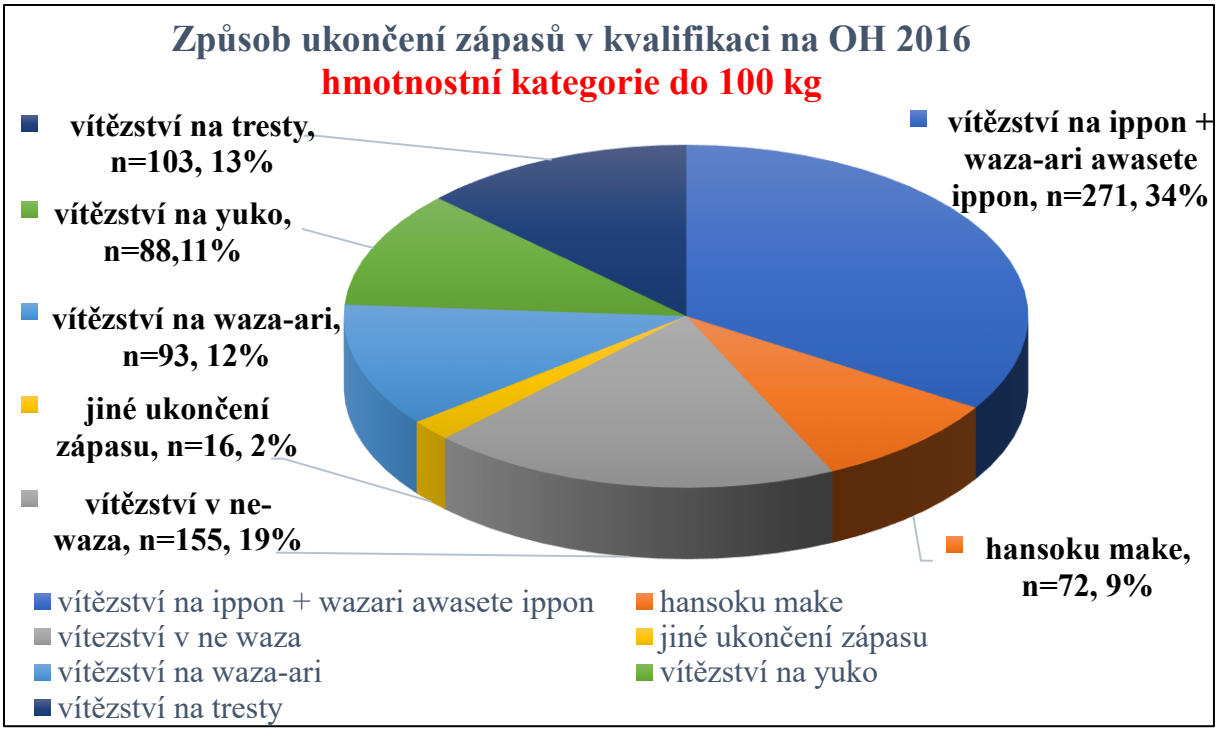

Obrázek 60. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 100 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=796)

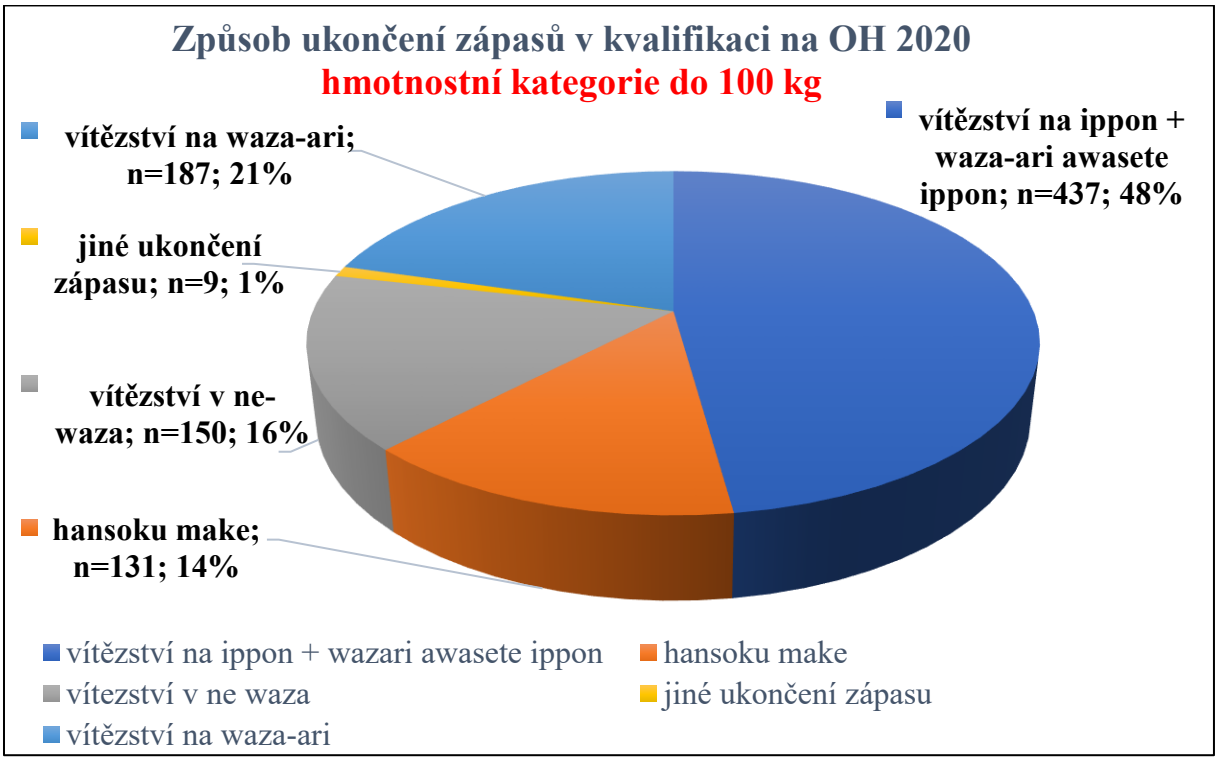

Obrázek 61. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 100 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=914)

V kvalifikaci na OH 2016 bylo u hmotnostní kategorie do 100 kg ukončeno před časovým limitem 34 % utkání. Ve 12 % zápasů rozhodlo hodnocení waza-ari a v dalších 11 % hodnocení yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou bylo 57 %. Tresty rozhodly u 23 % zápasů a v boji na zemi skončilo 19 % zápasů. Jinak bylo rozhodnuto 1 % zápasů. U kvalifikace na OH 2020 skončilo celkově 48 % utkání před časovým limitem na ippon nebo waza-ari awasete ippon. Hodnocením waza-ari bylo rozhodnuto 21 % utkání. Bodovanou technikou skončilo dohromady 69 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi ve 14 % zápasů a po úspěšné technice na zemi bylo ukončeno 16 % zápasů. Opět 1 % utkání skončilo jiným způsobem.

Pokud srovnáme obě kvalifikace, tak došlo ke zvýšení počtu vítězství na bodovanou techniku o 12 p.b., naopak u trestů došlo ke snížení o 9 p.b. a u vítězství v ne-waza o 3 procentní body.

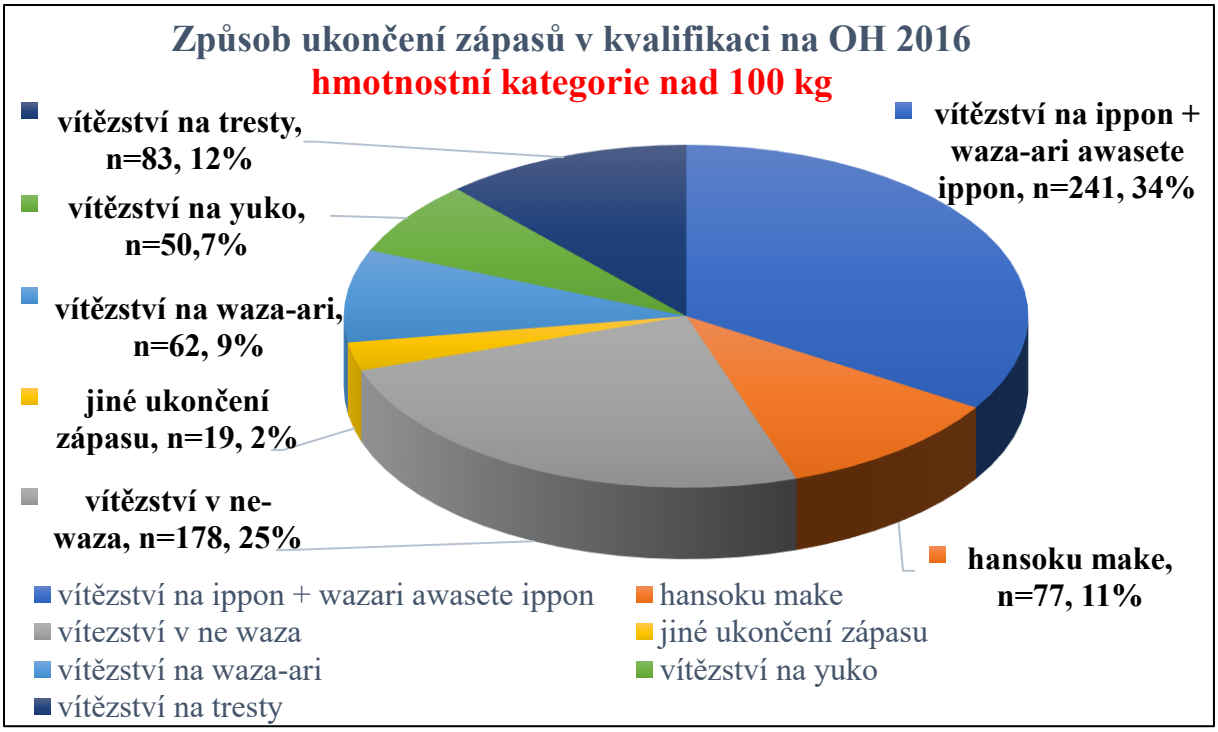

Obrázek 62. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie nad 100 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=720)

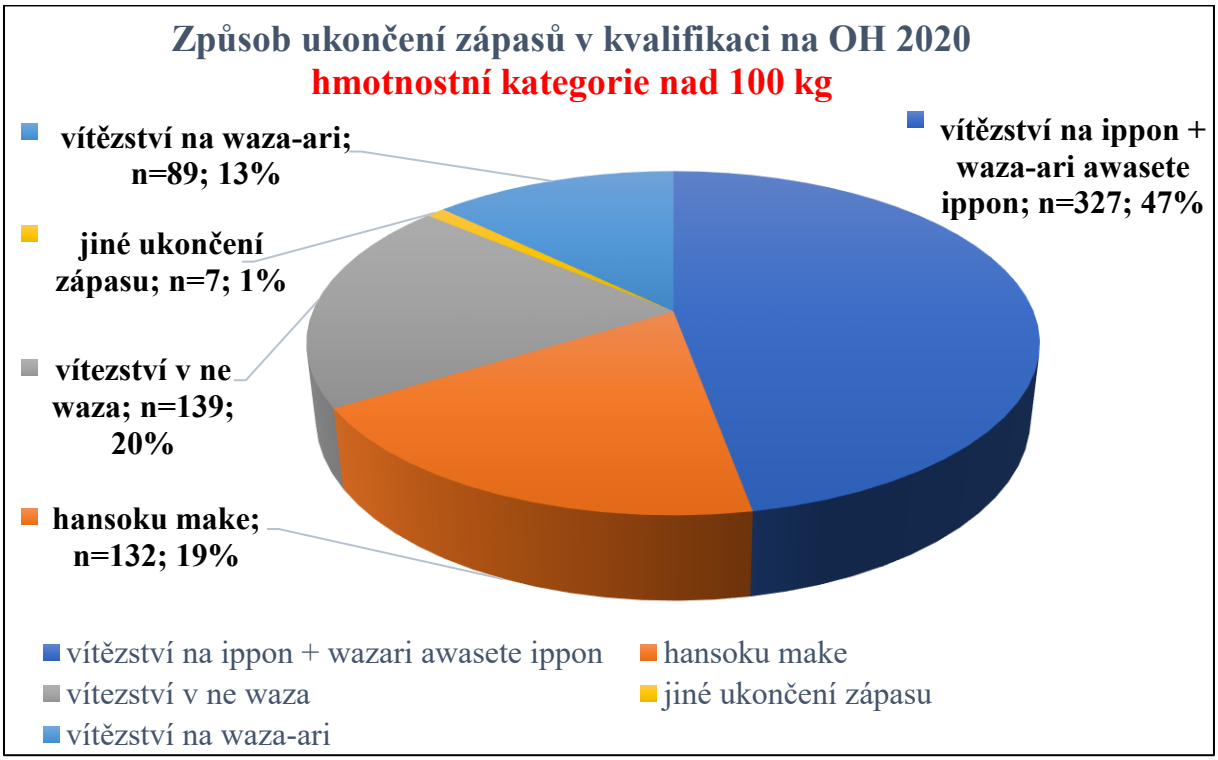

Obrázek 63. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie nad 100 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=694)

V kvalifikačních turnajích na OH 2016 bylo ve hmotnostní kategorie nad 100 kilogramů ukončeno hodem na ippon 34 % utkání. Dalších 9 % a 7 % zápasů skončilo vítězstvím na waza-ari, respektive yuko. Celkově tedy 50 % zápasů skončilo na bodovanou techniku. Vítězství pomocí trestů bylo dosaženo ve 23 % utkání. V ne-waza bylo ukončeno 25 % zápasů. Celkem 2 % zápasů bylo rozhodnuto jiným způsobem. Z obrázku 63 lze vyčíst, že 47 % utkání v kvalifikaci na OH 2020 skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 13 % skončilo vítězství na waza-ari. Celkově bylo bodovým hodnocení ukončeno 60 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 19 % zápasů. Na škrcení, páčení nebo držení, tedy v boji ne-waza skončilo 20 % zápasů. Jiným, než výše uvedeným způsobem bylo rozhodnuto 1 % utkání.

Z předložených výsledků u této hmotnostní kategorie v obou kvalifikacích můžeme usoudit, že došlo k nárůstu o 10 p.b. u rozhodnutí na body, k poklesu o 4 p.b. v počtu vítězství na tresty a o 5 p.b. u vítězství v ne-waza.

Příloha č. 6 Způsob ukončení zápasů u jednotlivých hmotnostních kategorií žen

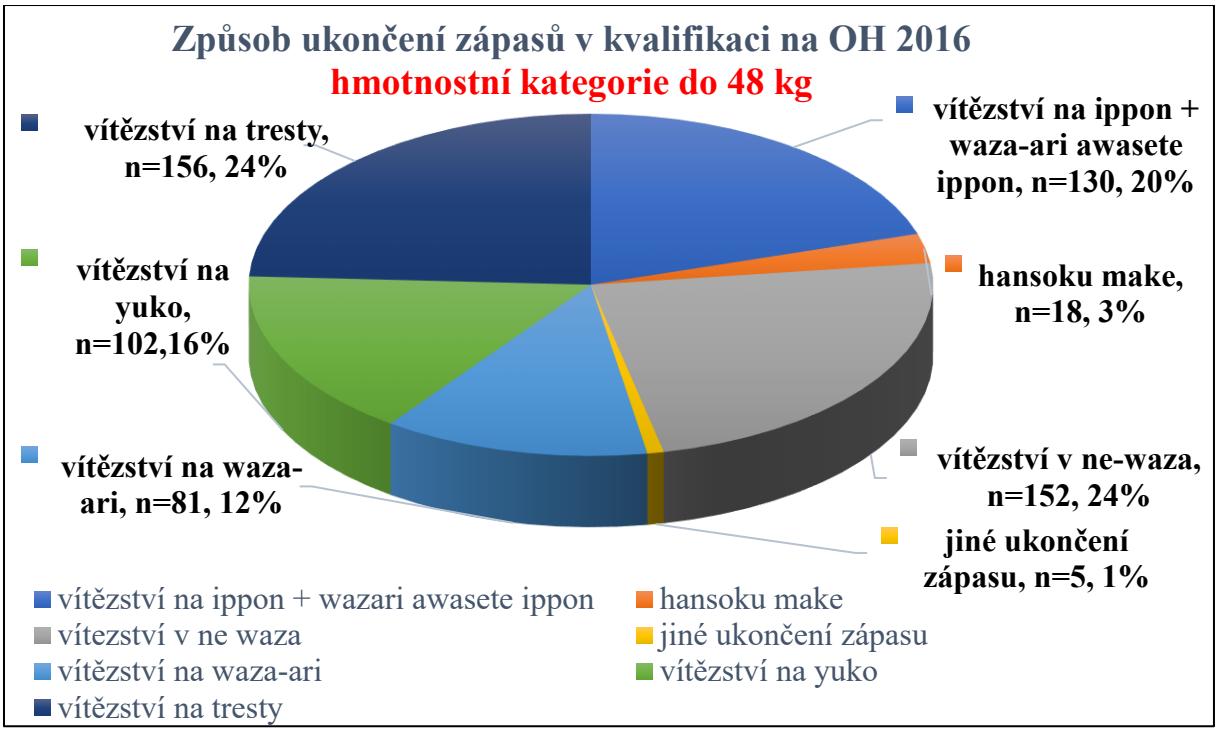

Obrázek 64. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 48 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=643)

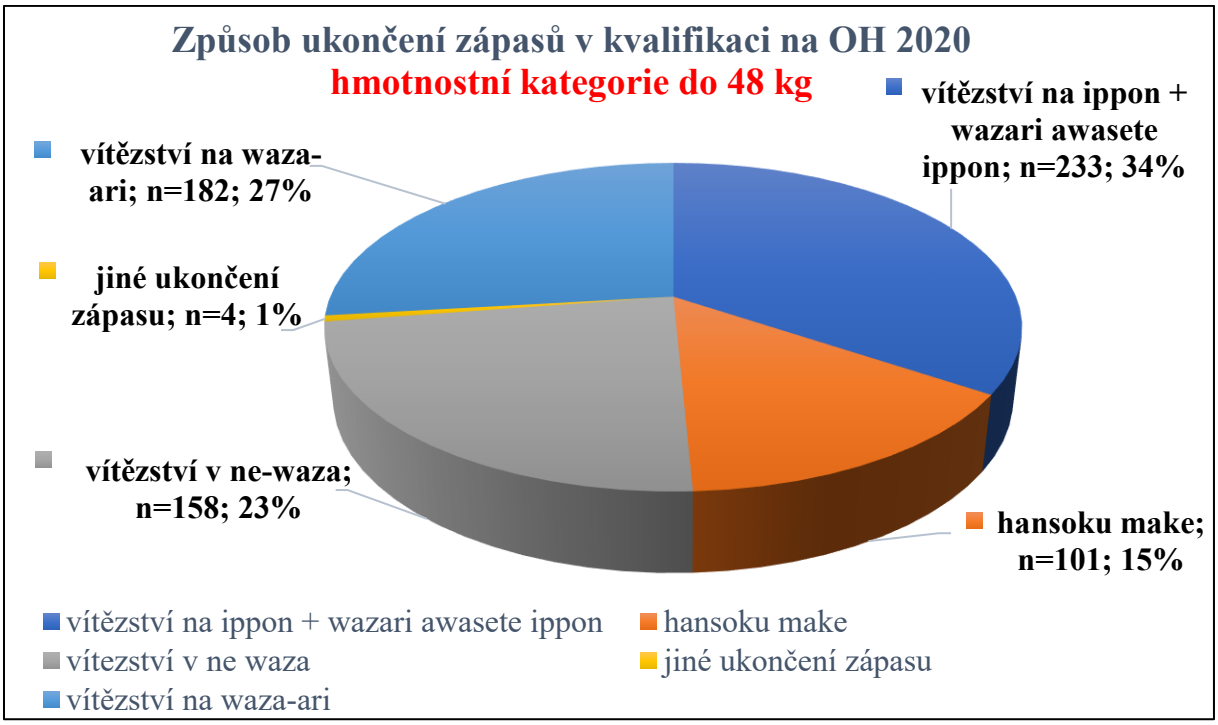

Obrázek 65. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 48 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=678)

V kvalifikaci na OH 2016 skončilo u hmotnostní kategorie do 48 kg před časovým limitem 20 % utkání. Dalších 12 % utkání skončilo s hodnocením waza-ari a 16 % zápasů s hodnocením yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou byl tedy 38 %. Pomocí trestů bylo rozhodnuto 27 % zápasů. V boji na zemi bylo ukončeno 24 % zápasů a jiným verdiktem bylo ukončeno 1 % zápasů. Z obrázku 65 lze usoudit, že v kvalifikaci na OH 2020 skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon 34 % zápasů. Dalších 27 % skončilo hodnocením waza-ari. Ukončeno pomocí bodované techniky bylo 61 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 15 % zápasů a po úspěšném škrcení, páčení nebo držení bylo ukončeno 23 % zápasů. Pouze1 % utkání skončilo jiným způsobem.

U této hmotnostní kategorie došlo ke zvýšení v počtu rozhodnutí na body o 25 procentních bodů. U trestů došlo k poklesu o 12 p.b. a pouze o 1 procentní bod se snížil počet vítězství v ne-waza.

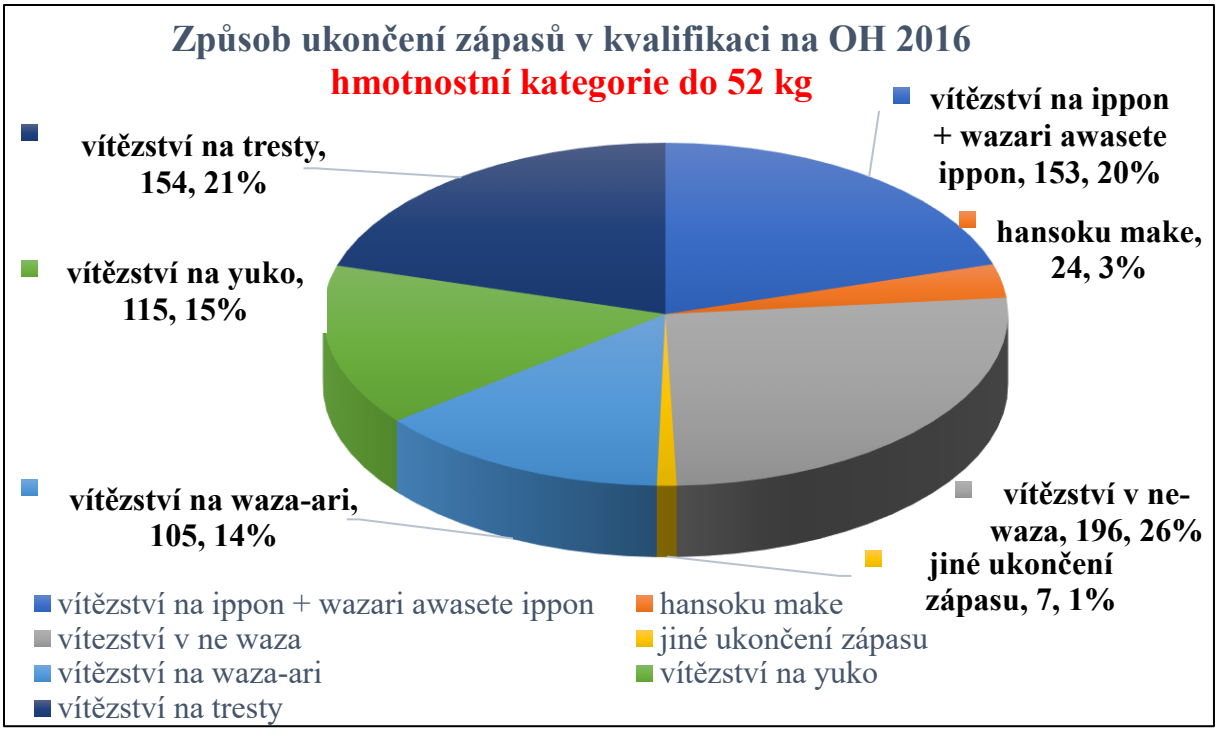

Obrázek 66. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 52 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=754)

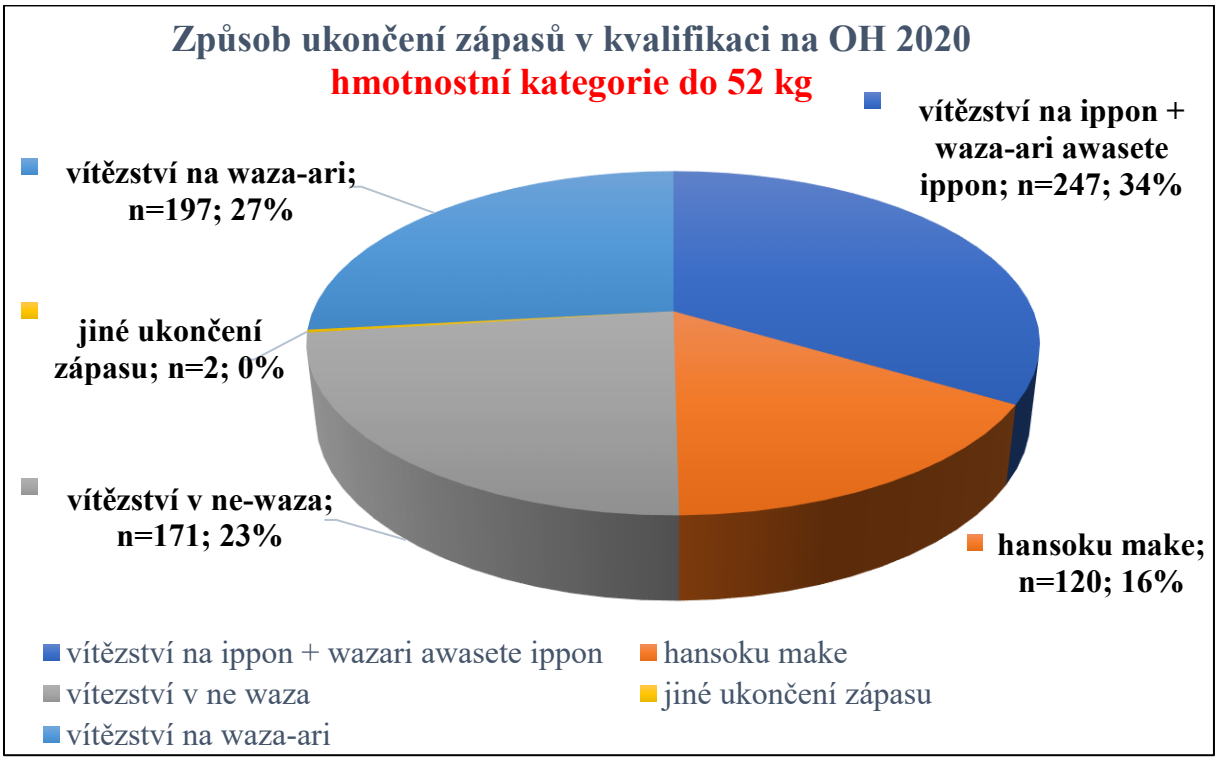

Obrázek 67. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 52 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=737)

V kvalifikaci na OH 2016 u hmotnostní kategorie do 52 kg bylo hodnocením ippon nebo wazari awasete ippon ukončeno 20 % utkání. Dalších 14 % zápasů skončilo bodovaným hodem na waza-ari a 15 % zápasů hodem na yuko. Celkový poměr utkání, kdy bylo dosaženo vítězství bodovanou technikou je 49 %. Vítězství na tresty bylo dosaženo ve 24 % střetnutí. Dalším možným způsobem ukončení zápasu je vítězství v ne-waza (držení, škrcení, páčení). Takto skončilo 26 % utkání. Pouhé 1 % zápasů skončilo jiným způsobem, např. zraněním či nenastoupením soupeře do zápasu. U kvalifikace na OH 2020 je patrné, že 34 % utkání skončilo před časovým limitem na ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 27 % skončilo hodnocením waza-ari. Celkově tedy 61 % zápasů skončilo bodovanou technikou. Rozhodnutím pomocí trestů skončilo 16 % utkání. V boji v ne-waza bylo ukončeno 23 % zápasů a méně než 1 % utkání skončilo jiným druhem vítězství.

Ze srovnání obou kvalifikací vyplývá, že došlo ke zvýšení o 12 p.b. v počtu utkání, které skončili bodovanou technikou. U rozhodnutí na tresty došlo k poklesu o 8 procentních bodů. Počet vítězství v ne-waza se snížil o 3 procentní body.

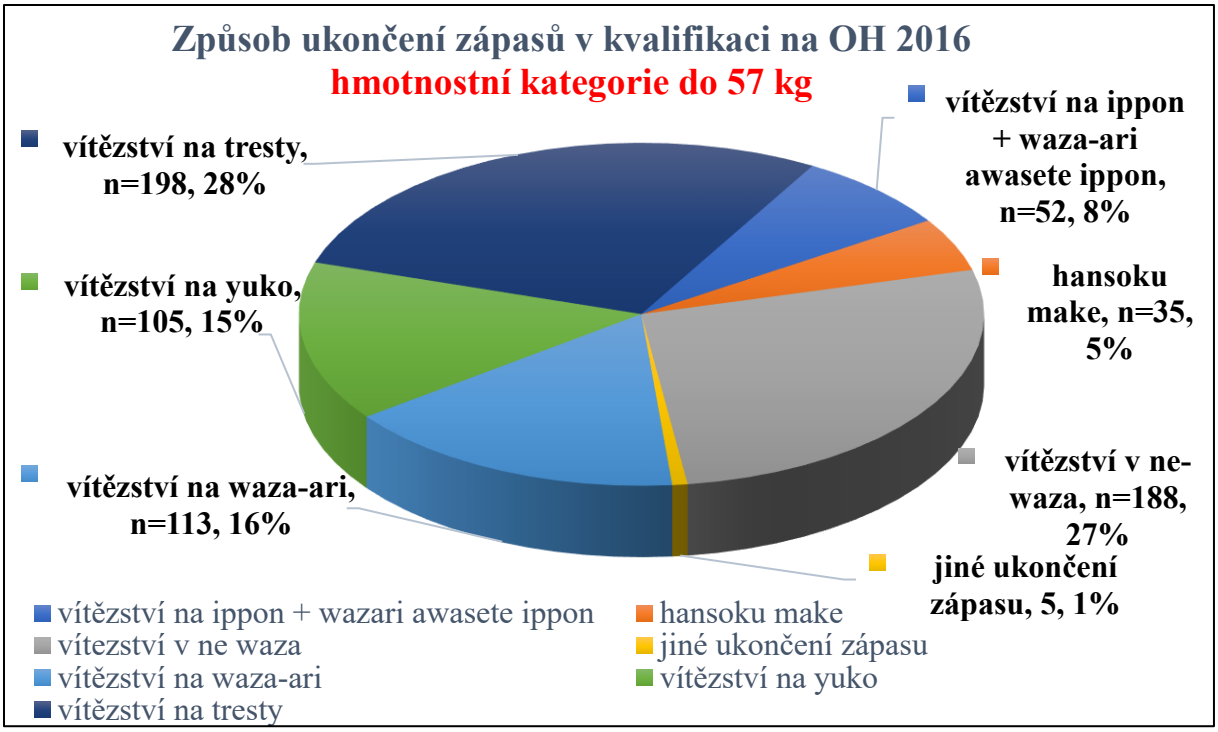

Obrázek 68. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 57 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=797)

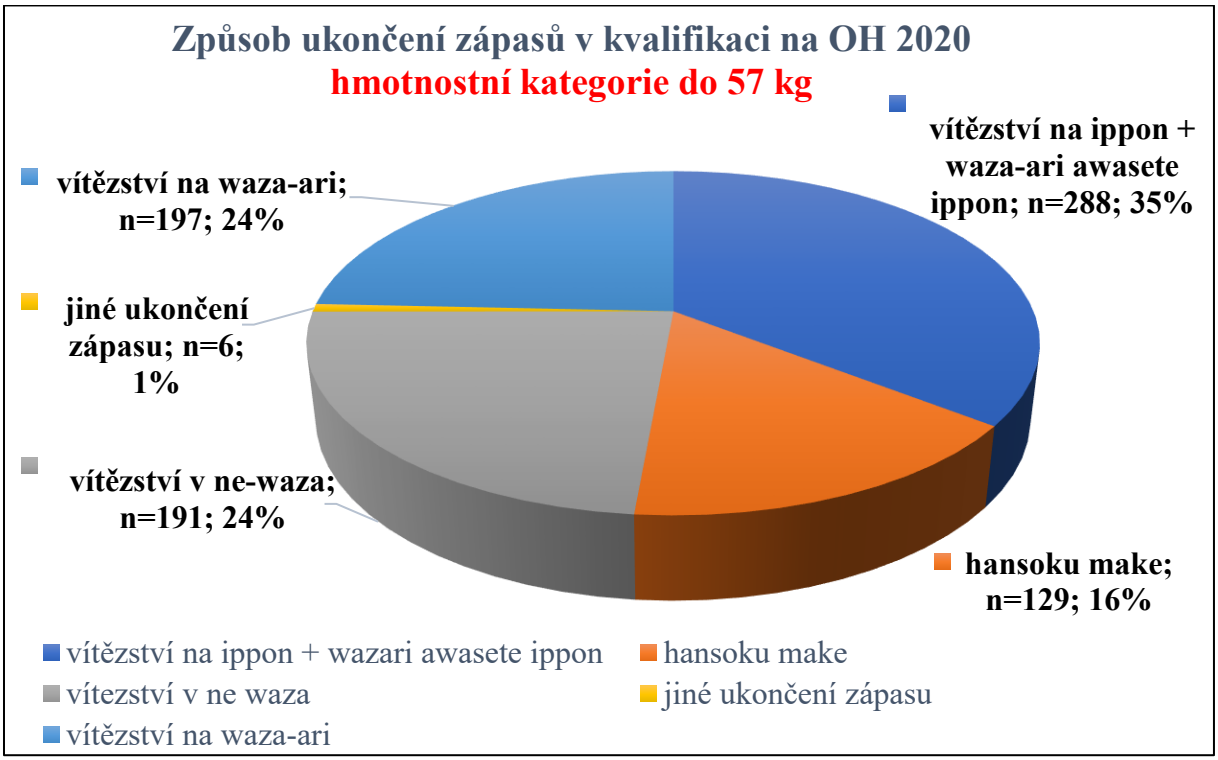

Obrázek 69. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 57 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=811)

V hmotnostní kategorii do 57 kg byly zápasy v kvalifikaci na OH 2016 ukončeny v 8 % zápasů hodem na ippon. Dalších 16 % utkání skončilo hodnocením waza-ari a 15 % zápasů vítězstvím na yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou byl tedy 39 %. Tresty rozhodly u 33 % zápasů. Po vítězné technice na zemi skončilo 27 % zápasů a jiným verdiktem bylo ukončeno 1 % zápasů. U kvalifikace na OH 2020 celkově 35 % utkání skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Ve 27 % zápasů rozhodlo hodnocení waza-ari. Ukončeno pomocí bodované techniky bylo tedy dohromady 62 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 16 % zápasů a boj v ne-waza rozhodl u 24 % zápasů. Zbylé 1 % utkání skončilo jiným způsobem.

Při srovnání obou kvalifikací došlo ke zvýšení počtu rozhodnutí na body o 25 procentních bodů. U trestů došlo naopak k poklesu o 17 a u vítězství v ne-waza o 3 procentní body.

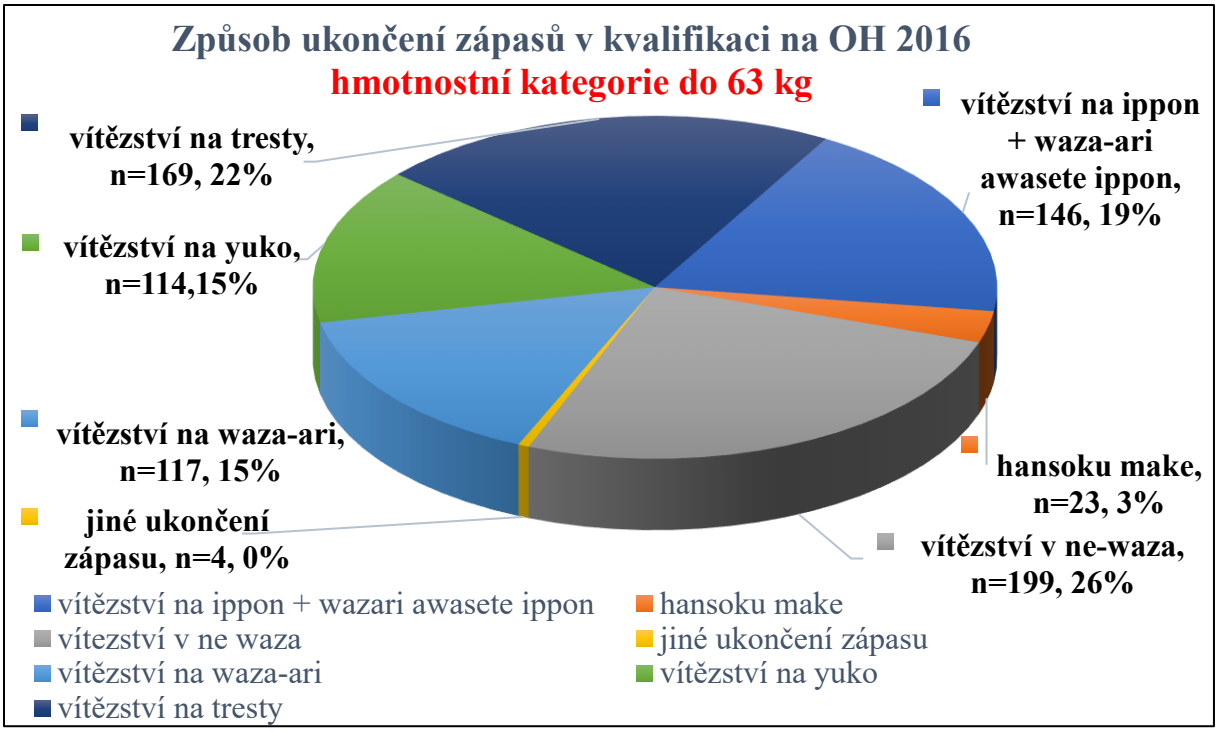

Obrázek 70. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 63 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=768)

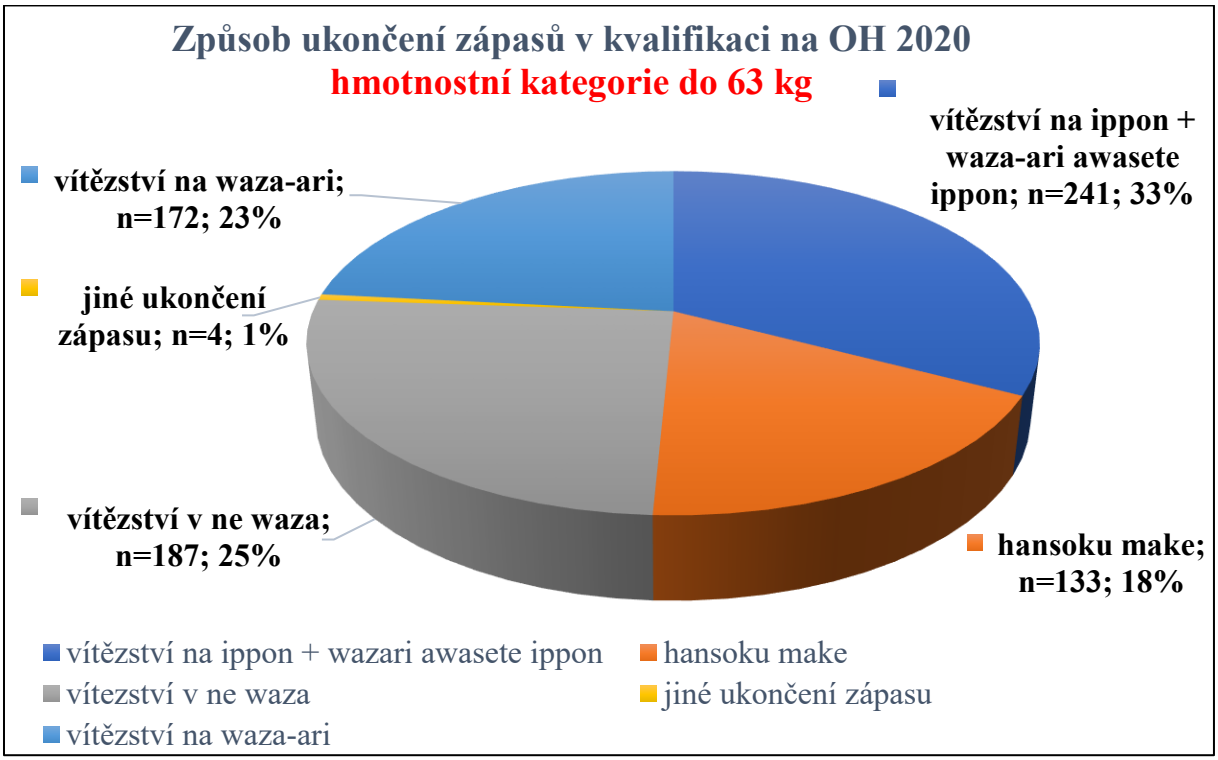

Obrázek 71. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 63 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=737)

V kvalifikaci na OH 2016 skončilo v hmotnostní kategorii do 63 kg před časovým limitem 19 % utkání. Dalších 15 % utkání skončilo s hodnocením waza-ari a 15 % zápasů s hodnocením yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou byl tedy ve 49 %. Pomocí trestů bylo rozhodnuto 25 % zápasů. V boji na zemi bylo ukončeno 26 % zápasů. Jiným verdiktem skončilo 1 % zápasů. Z obrázku 71 lze vyčíst, že v kvalifikaci na OH 2020 skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon 33% zápasů. Dalších 23 % skončilo hodnocením waza-ari. Ukončeno pomocí bodované techniky bylo 56 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 18 % zápasů. Po úspěšném škrcení, páčení nebo držení bylo ukončeno 25 % zápasů. Pouze1 % utkání skončilo jiným způsobem.

U této kategorie došlo ke zvýšení v počtu rozhodnutí na body o 7 procentních bodů. U trestů došlo k poklesu o 7 p.b. a u vítězství v ne-waza o 1 procentní bod.

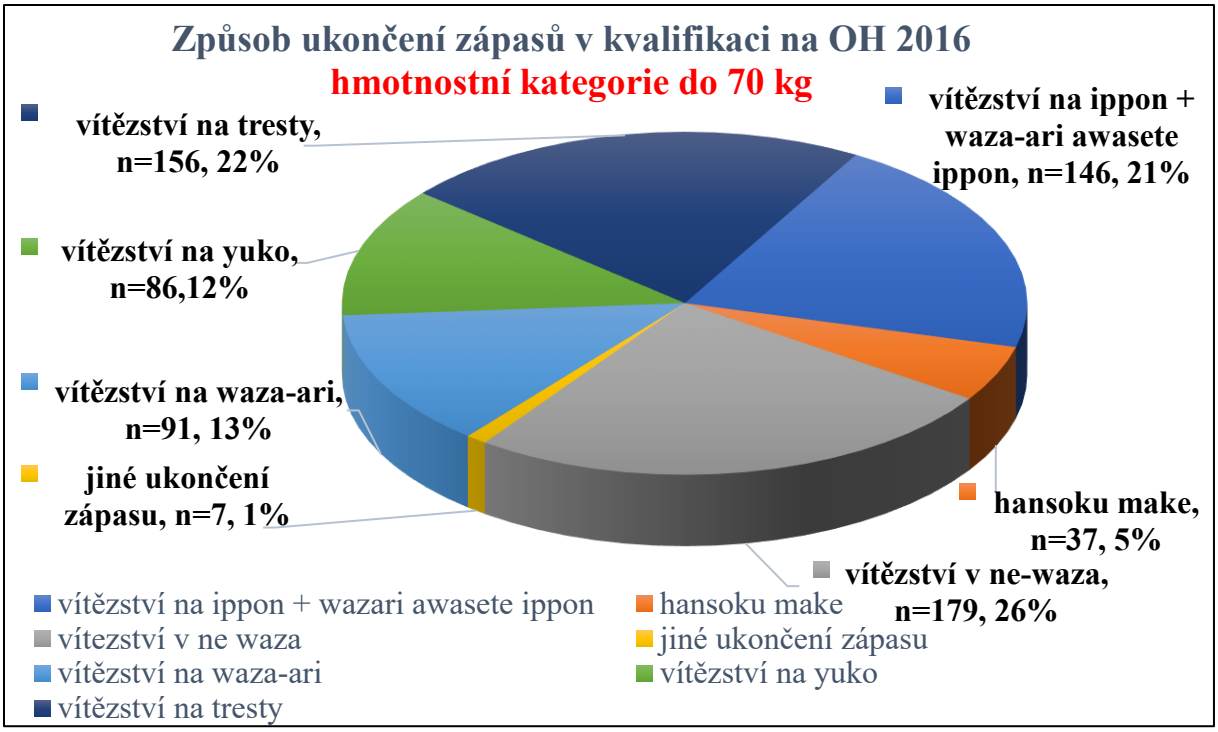

Obrázek 72. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 70 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=701)

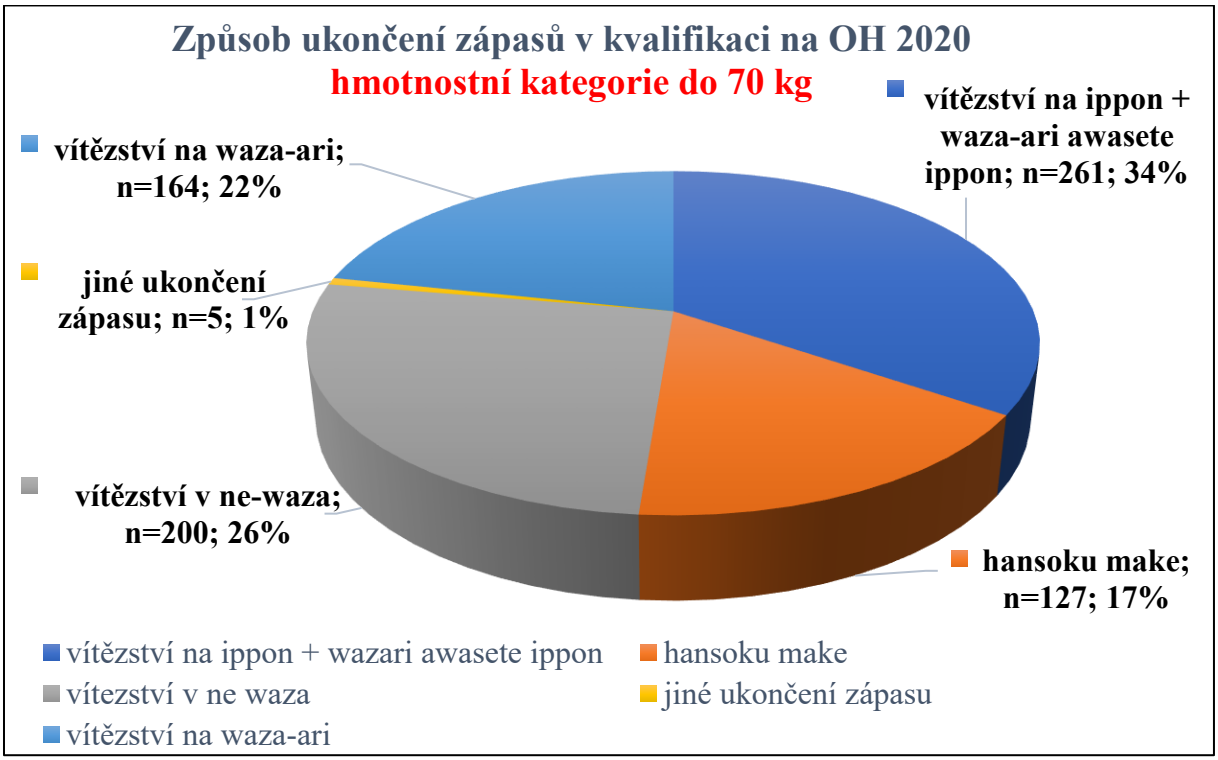

Obrázek 73. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie do 70 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=757)

V kvalifikaci na OH 2016 bylo u hmotnostní kategorie do 70 kg ukončeno před časovým limitem 21 % utkání. Ve 13 % zápasů rozhodlo hodnocení waza-ari a v dalších 12 % hodnocení yuko. Celkový počet zápasů, který skončil bodovanou technikou bylo 46 %. Tresty rozhodly u 27 % zápasů. V boji na zemi skončilo 26 % zápasů. Jinak bylo rozhodnuto 1 % zápasů. U kvalifikace na OH 2020 skončilo celkově 34 % utkání před časovým limitem na ippon nebo waza-ari awasete ippon. Hodnocením waza-ari bylo rozhodnuto 22 % utkání. Bodovanou technikou skončilo dohromady 56 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 17 % zápasů. V boji na zemi bylo ukončeno 26 % zápasů a zbývající 1 % utkání skončilo jiným způsobem.

Pokud srovnáme obě kvalifikace, tak došlo ke zvýšení počtu vítězství na bodovanou techniku o 10 procentních bodů. Naopak u trestů se snížil počet vítězství o 10 procentních bodů. V ne-waza nedošlo ke změně a tímto způsobem skončilo stejné množství zápasů.

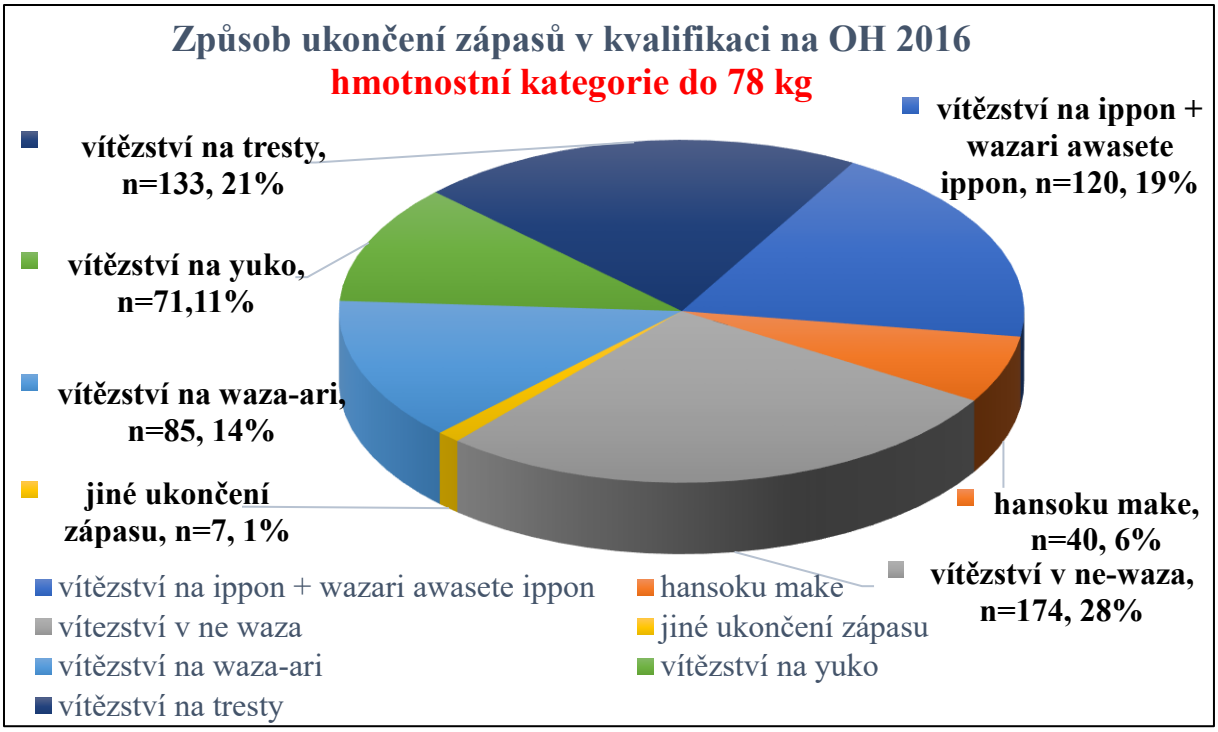

Obrázek 74. Způsob ukončení zápasu u hmotnostní kategorie do 78 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=630)

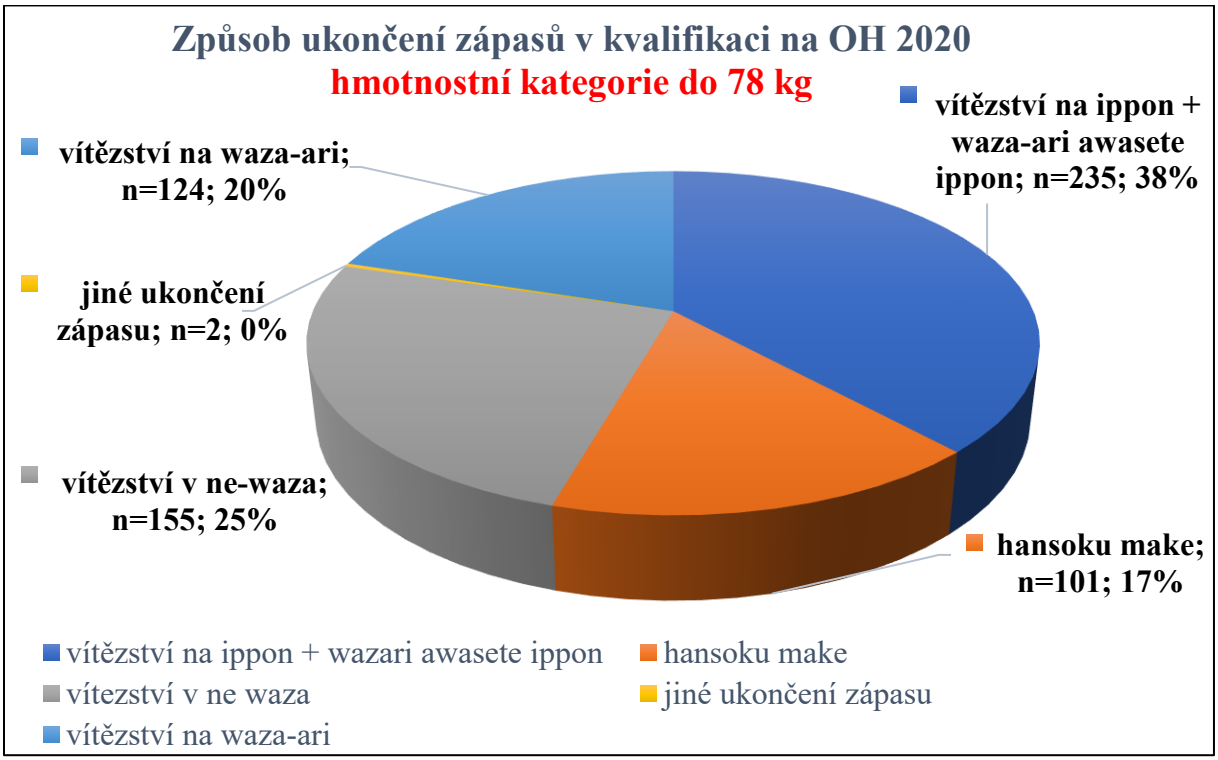

Obrázek 75. Způsob ukončení zápasu u hmotnostní kategorie do 78 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=617)

V kvalifikačních turnajích na OH 2016 bylo v hmotnostní kategorii do 78 kilogramů rozhodnuto na ippon 19 % utkání. Dalších 14 % a 11 % zápasů skončilo vítězstvím na waza-ari, respektive yuko. Celkově tedy 44 % zápasů skončilo na bodovanou techniku. Vítězství pomocí trestů bylo dosaženo ve 27 % utkání. V ne-waza bylo ukončeno 28 % zápasů. Zbylé 1 % zápasů bylo rozhodnuto jiným způsobem. Z obrázku 75 lze vyčíst, že 38 % utkání v kvalifikaci na OH 2020 skončilo před časovým limitem hodnocením ippon nebo waza-ari awasete ippon. Dalších 20 % skončilo vítězstvím na waza-ari. Celkově bylo bodovým hodnocením ukončeno 58 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi v 17 % střetnutí. Na škrcení, páčení nebo držení, tedy v boji v ne waza skončilo 25 % zápasů. Jiným, než výše uvedeným způsobem bylo rozhodnuto zbývající 1 % utkání.

Z předložených výsledků u této hmotnostní kategorie v obou kvalifikacích můžeme usoudit, že došlo k nárůstu o 14 p.b. u rozhodnutí na body, k poklesu o 10 p.b. v počtu vítězství na tresty a k poklesu o 3 p.b. u vítězství v ne-waza.

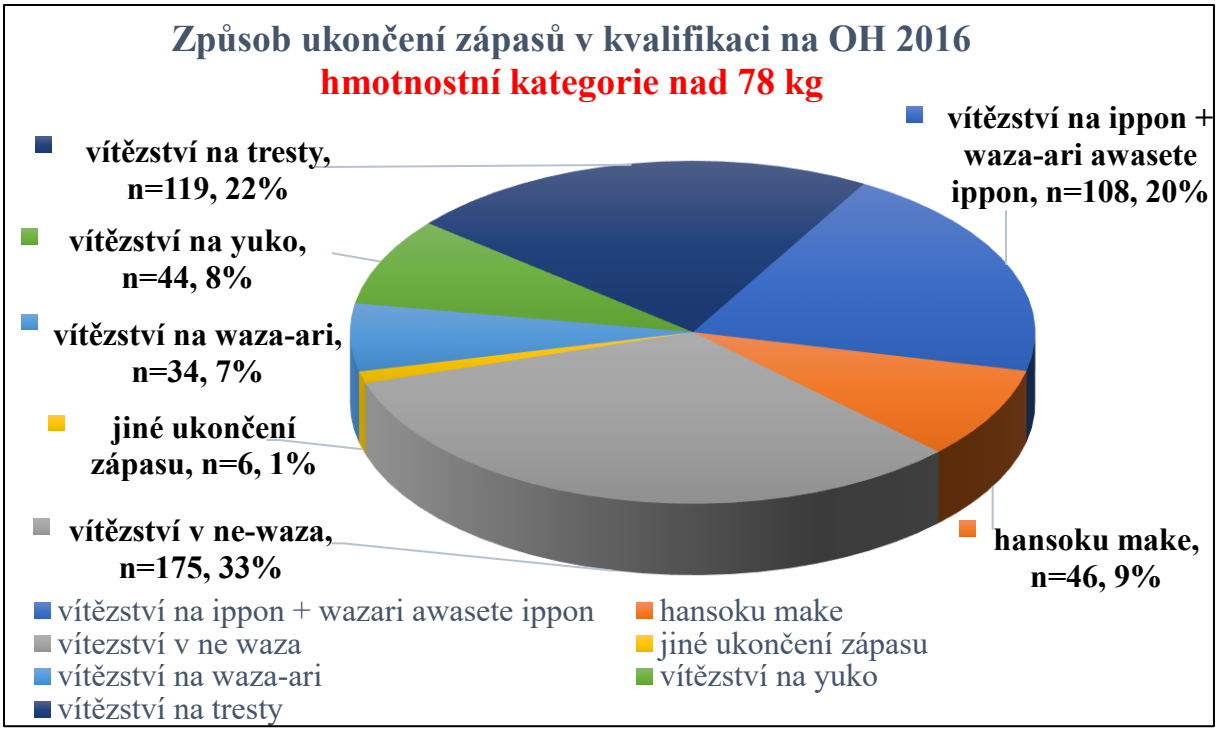

Obrázek 76. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie nad 78 kilogramů v kvalifikaci na OH 2016 (n=532)

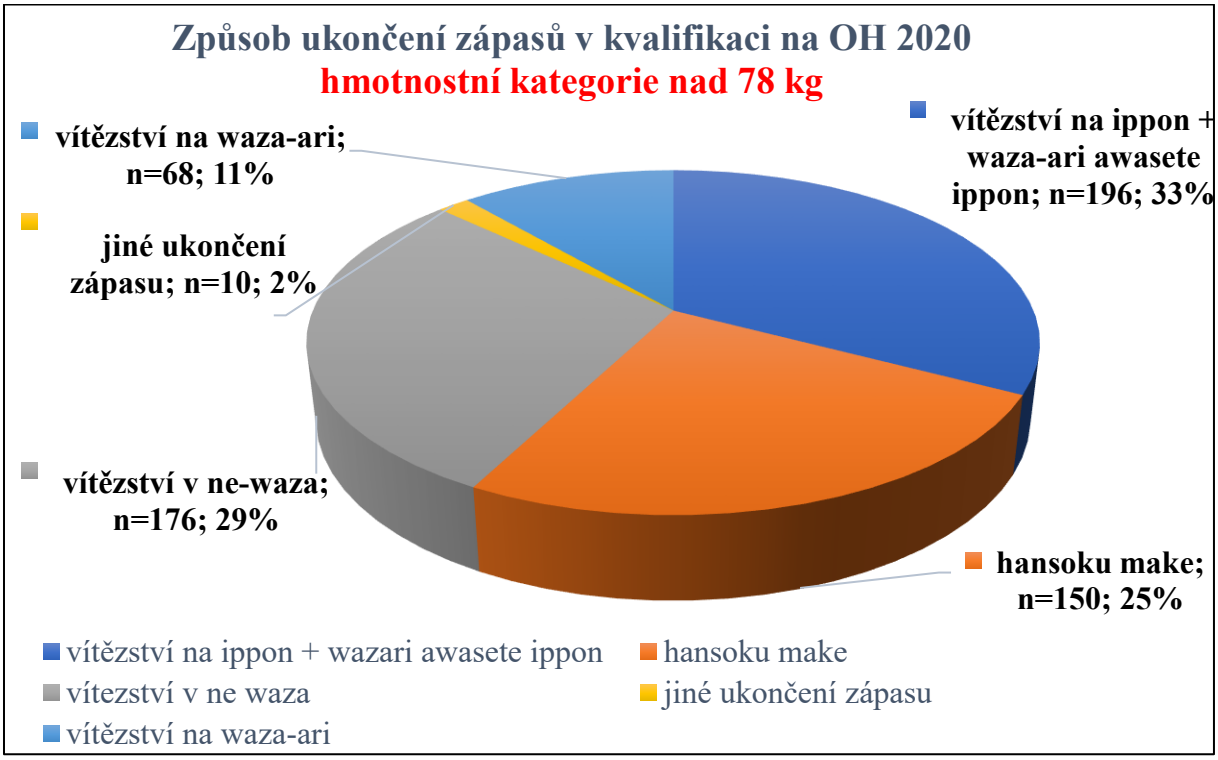

Obrázek 77. Způsob ukončení zápasů u hmotnostní kategorie nad 78 kilogramů v kvalifikaci na OH 2020 (n=600)

V kvalifikaci na OH 2016 bylo u hmotnostní kategorie nad 78 kg ukončeno 20 % utkání před časovým limitem. V 7 % zápasů rozhodlo hodnocení waza-ari a v dalších 8 % hodnocení yuko. Celkově 35 % zápasů skončilo bodovanou technikou. Pomocí trestů bylo rozhodnuto 31 % zápasů. Úspěšnou technikou na zemi skončilo 33 % zápasů. Ve zbývajícím 1 % utkání bylo rozhodnuto jinak než v předchozích případech. U kvalifikace na OH 2020 skončilo 33 % utkání před časovým limitem na ippon nebo waza-ari awasete ippon. Hodnocením waza-ari bylo rozhodnuto 11 % utkání. Bodovanou technikou tedy skončilo dohromady 44 % zápasů. Tresty rozhodly o vítězi ve 25 % zápasů a v boji na zemi bylo ukončeno 29 % zápasů. Zbývající 2 % utkání skončila jiným způsobem.

Pokud srovnáme obě kvalifikace, tak došlo ke zvýšení počtu vítězství na bodovanou techniku o 9 procentních bodů. Naopak u trestů došlo ke snížení o 6 a vítězství v boji v ne-waza po změně pravidel o 4 procentní body.

Příloha č. 7 Způsob ukončení zápasů do konce druhé minuty u mužů a žen

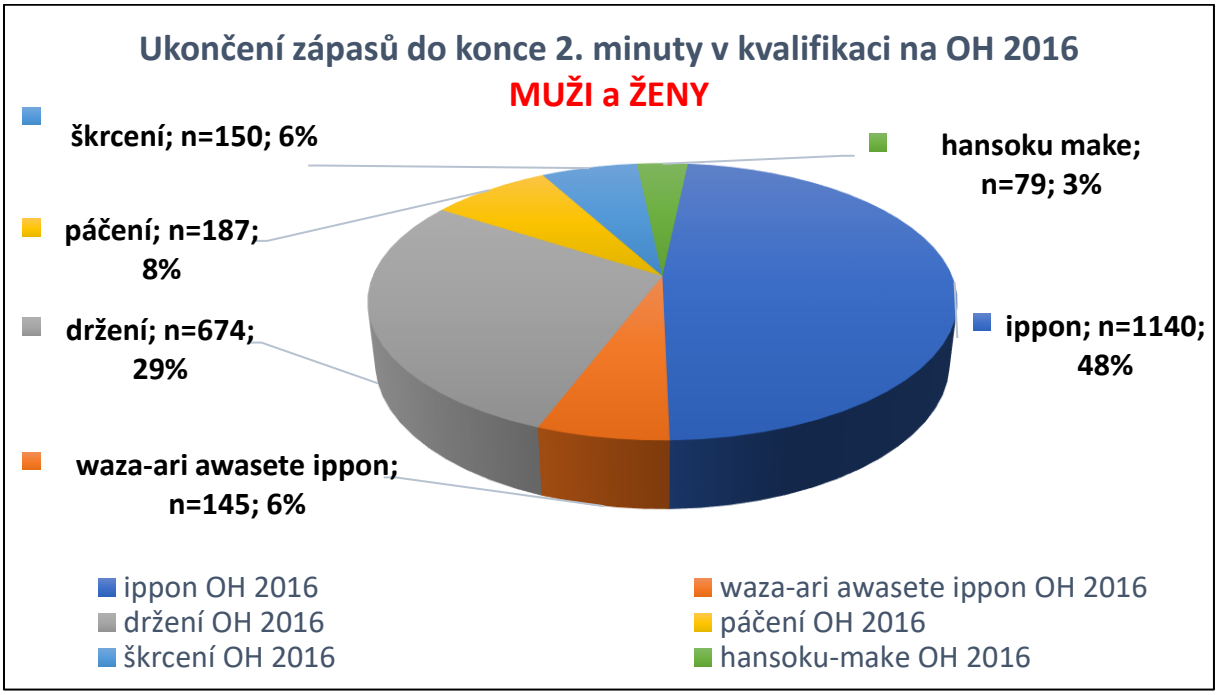

Obrázek 78. Způsob ukončení zápasů do konce 2. minuty u mužů a žen v kvalifikaci na OH 2016 (n=2378)

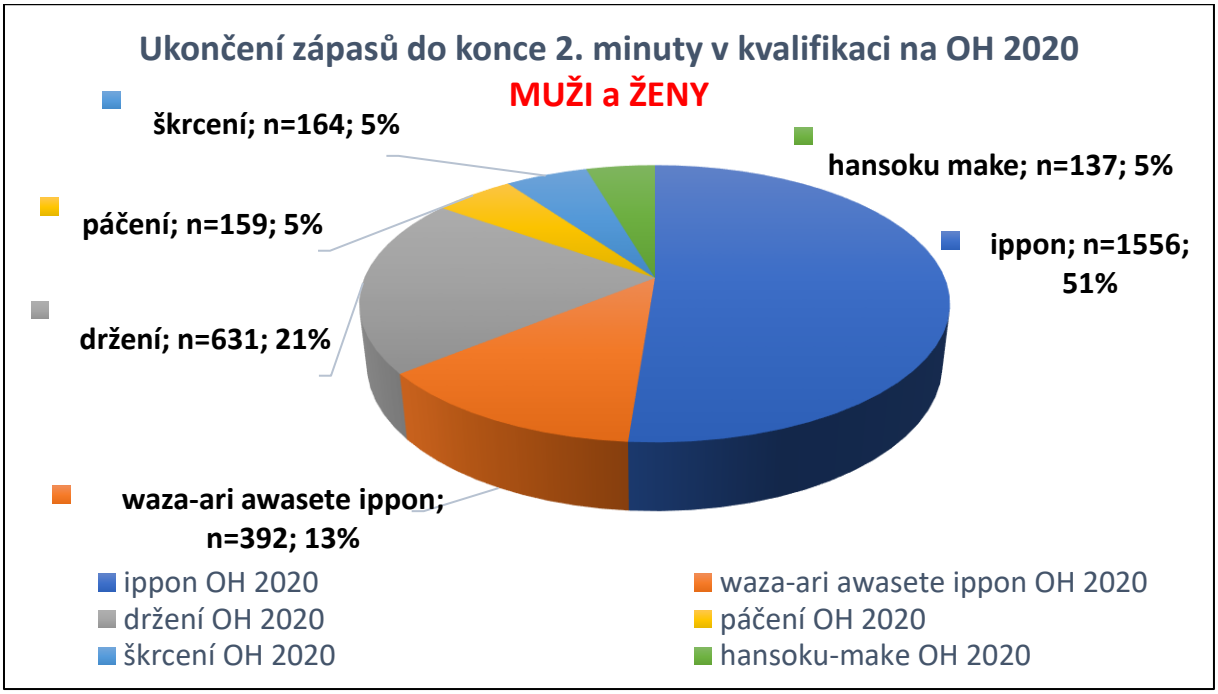

Obrázek 79. Způsob ukončení zápasů do konce 2. minuty u mužů a žen v kvalifikaci na OH 2020 (n=3039)

Na obrázcích 78 a 79 můžeme vidět způsoby ukončení zápasů do konce druhé minuty dvou různých kvalifikací. U kvalifikace na OH 2016 bylo ipponem do konce druhé minuty ukončeno 48 % zápasů a na waza-ari awasete ippon 6 % zápasů. Držením skončilo 29 % zápasů. Páčením bylo ukončeno 8 % a pomocí škrcení 6 % zápasů. Hansoku make bylo uděleno ve 3 % utkání. V kvalifikace na OH 2020 ipponem skončilo do konce druhé minuty 51 %, a na waza-ari awasete ippon 13 % zápasů. Držení rozhodlo 21 % utkání, páčení a škrcení shodně 5 % případů. Hansoku make bylo uděleno v 5 % utkání.

Příloha č. 8 Způsob ukončení zápasů do konce druhé minuty u mužů

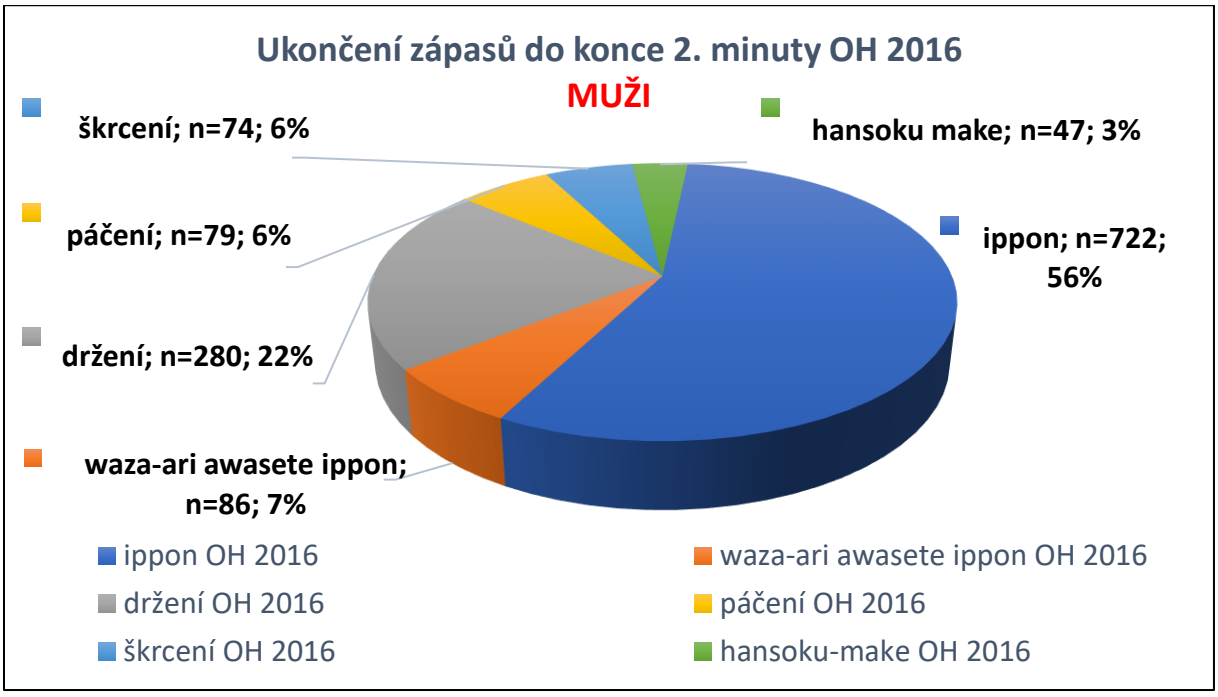

Obrázek 80. Způsob ukončení zápasů do konce 2. minuty u mužů v kvalifikaci na OH 2016 (n=1288)

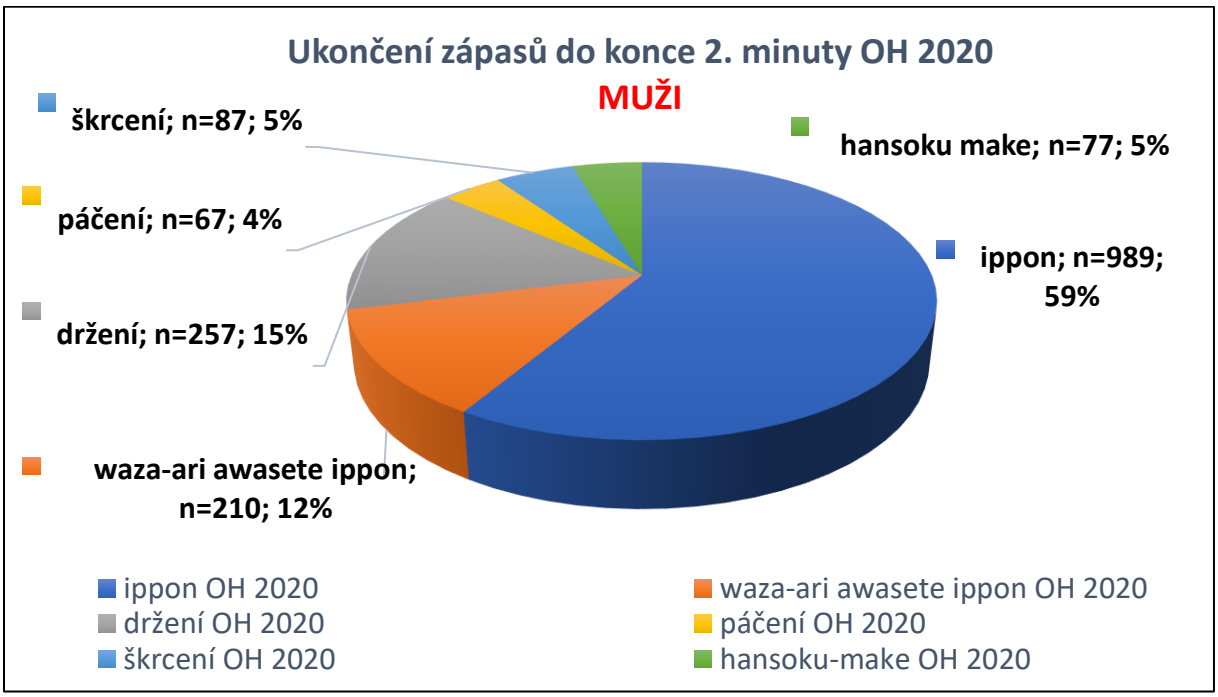

Obrázek 81. Způsob ukončení zápasů do konce 2. minuty u mužů v kvalifikaci na OH 2020 (n=1687)

Podle obrázků 80 a 81 bylo v prvních dvou minutách ukončeno u kvalifikace na OH 2016 ipponem 56 % zápasů a na waza-ari awasete ippon 7 % zápasů. Díky držení skončilo 22 % a díky páčení a škrcení shodně 6 % zápasů. Hansoku-make bylo uděleno v 5 % utkání. U kvalifikace na OH 2020 ipponem skončilo do konce druhé minuty 59 % a na waza-ari awasete ippon 12 % zápasů. Držení ukončilo zápas v 15 % případů, páčení rozhodlo 4 % a škrcení 5 % zápasů. Hansoku-make bylo uděleno v 5 % utkání.

Příloha č. 9 Způsob ukončení zápasů do konce druhé minuty u žen

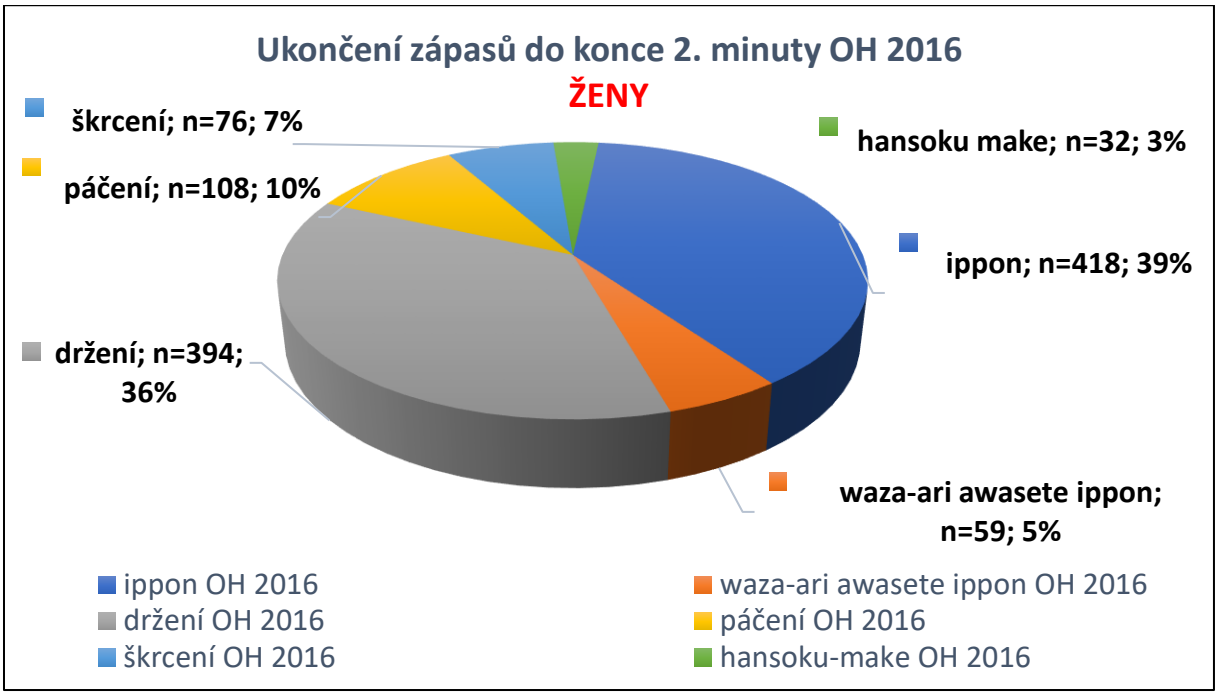

Obrázek 82. Způsob ukončení zápasů do konce 2. minuty u žen v kvalifikaci na OH 2016 (n=1087)

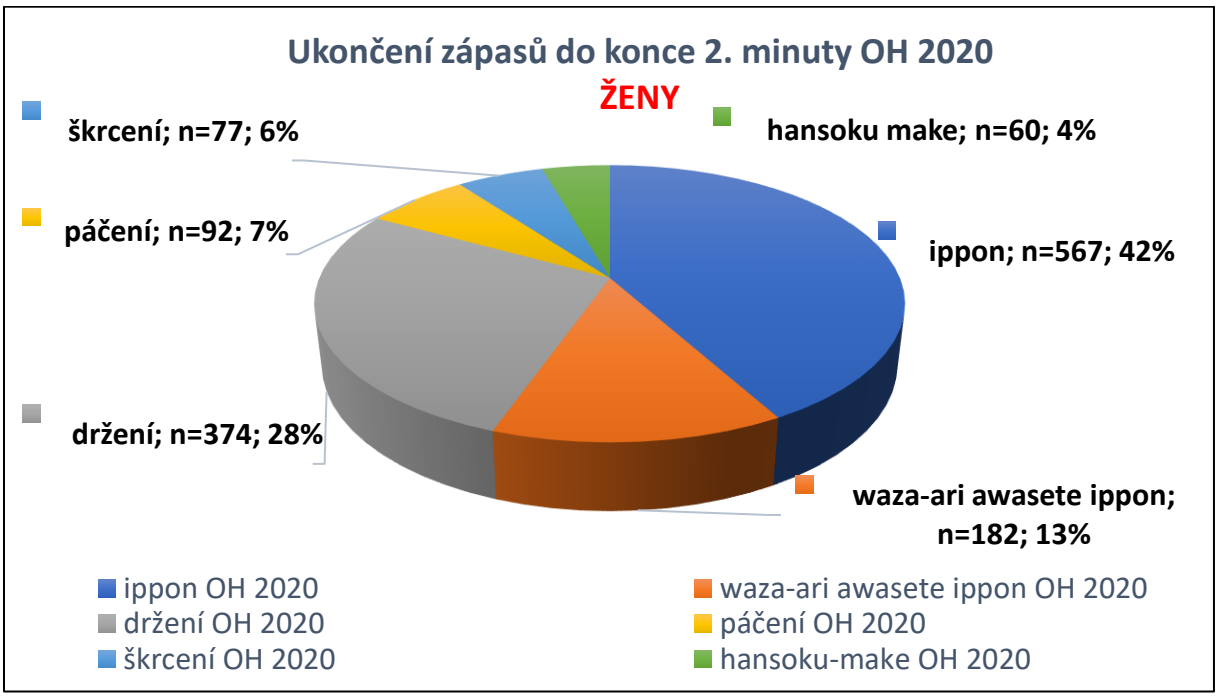

Obrázek 83. Způsob ukončení zápasů do konce 2. minuty u žen v kvalifikaci na OH 2020 (n=1352)

Podle obrázků 82 a 83 bylo v prvních dvou minutách zápasu ukončeno u kvalifikace na OH 2016 ipponem 39 % zápasů a na waza-ari awasete ippon 5 % zápasů. Díky držení skončilo 36 %, pomocí páčení 10 % a pomocí škrcení 7 % zápasů. Hansoku-make bylo uděleno ve 4 % utkání. U kvalifikace na OH 2020 ipponem skončilo do konce druhé minuty 42 % a na waza-ari awasete ippon 13 % zápasů. Držení ukončilo zápas v 28 % případů, páčení rozhodlo 7 % a škrcení 6 % zápasů. Hansoku-make bylo uděleno ve 4 % utkání.